

ЗВІТ

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ НА ТЕМУ «ОЦІНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЗАХОДІВ УКРАЇНИ ЩОДО ЗМІНИ КЛІМАТУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІННОВАЦІЙНОГО ІНСТРУМЕНТУ CLIMATESCANNER INTOSAI»

Відповідальний:

заступник Голови Рахункової палати
Сергій КЛЮЧКА

Київ

www.rp.gov.ua



ВСТУПНЕ СЛОВО

Зміна клімату стала однією з найбільших глобальних загроз нашого часу, наслідки якої впливають на безпеку людей, економіку держав і природні екосистеми. Реагування на ці виклики вимагає не лише політичної волі, а й ефективного державного управління, достовірної інформації та прозорих механізмів оцінювання прийнятих рішень. Вирішення цієї проблеми із суттєвими наслідками потребує термінових дій з боку органів виконавчої влади усіх рівнів. Які ж дії необхідні урядам, щоб мати змогу реагувати на цей виклик?

Україна як сторона РКЗК ООН взяла на себе комплекс міжнародних зобов'язань щодо скорочення викидів парникових газів, адаптації до наслідків зміни клімату та розвитку сталої, низьковуглецевої економіки. Для виконання цих зобов'язань важливо не лише формувати відповідну політику, а й здійснювати її належний моніторинг, управління та фінансування кліматичних заходів.

У цьому контексті Рахункова палата відповідно до свого мандату долучилася до глобальної ініціативи Робочої групи INTOSAI з аудиту навколишнього середовища (INTOSAI WGEA) ClimateScanner¹, яку запустив Федеральний суд аудиторів Бразилії (TCU) як голова INTOSAI. Цей інноваційний інструмент спрямований на оцінку дій урядів у сфері кліматичної політики, використання якого дало змогу всебічно, системно й незалежно проаналізувати, наскільки відповідно Україна формує та реалізує національну політику щодо зміни клімату, чи виконуються взяті міжнародні зобов'язання та як органи державної влади управляють ресурсами, спрямованими на кліматичні заходи.



Представлений звіт узагальнює результати проведеної оцінки та містить висновки щодо стану розроблення стратегічних документів, інституційного забезпечення, механізмів координації, прозорості процесів та фінансування кліматичних заходів в Україні. На підставі проведеного аудиту сформовано рекомендації, спрямовані на зміцнення системи державного управління у сфері кліматичної політики, вдосконалення процесів планування, обміну даними, моніторингу результатів, а також підвищення підзвітності.

¹ Інструмент ClimateScanner створено за участю понад 70 аудиторів із вищих органів аудиту різних країн за технічної підтримки провідних міжнародних організацій (INTOSAI, INTOSAI WGEA, FEDERAL COURT OF ACCOUNTS).

Реалізація цих рекомендацій сприятиме посиленню спроможності держави протидіяти наслідкам зміни клімату, зміцненню довіри громадян і міжнародних партнерів, а також наближенню України до європейських і світових стандартів у сфері кліматичного врядування.

Сподіваємося, що результати цього аудиту та запропоновані заходи стануть корисними для органів державної влади, експертного середовища й громадськості та сприятимуть побудові дієвої, узгодженої та стратегічно орієнтованої кліматичної політики України.

Заступник Голови Рахункової палати

Сергій КЛЮЧКА

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	2
ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ	5
РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ	9
1. НАСКІЛЬКИ СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КЛІМАТИЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДАЄ ПОЛОЖЕННЯМ РКЗК ООН, КІЮТСЬКОГО ПРОТОКОЛУ ТА ПАРИЗЬКОЇ УГОДИ.....	9
2. НАСКІЛЬКИ НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЗМІНИ КЛІМАТУ ВІДПОВІДАЄ РКЗК ООН, КІЮТСЬКОМУ ПРОТОКОЛУ ТА ПАРИЗЬКІЙ УГОДІ.....	35
3. ЯКОЮ МІРОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНО ФІНАНСУВАННЯ КЛІМАТИЧНИХ ЗАХОДІВ.....	57
ВИСНОВКИ	64
РЕКОМЕНДАЦІЇ	67
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	69
ДОДАТКИ.....	70

ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ

ЗВІТ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ВІДПОВІДНОСТІ НА ТЕМУ: «ОЦІНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЗАХОДІВ УКРАЇНИ ЩОДО ЗМІНИ КЛІМАТУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІННОВАЦІЙНОГО ІНСТРУМЕНТУ CLIMATESCANNER INTOSAI»

буде надісланий Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, Міністерству економіки, довкілля та сільського господарства України

Застосовані стандарти аудиту

Ми провели аудит згідно з Методологією проведення аудиту відповідності, затвердженою рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-3, що ґрунтується на положеннях Міжнародних стандартів вищих органів аудиту (ISSAI 100 «Фундаментальні принципи аудиту державного сектору», ISSAI 400 «Принципи аудиту відповідності» та ISSAI 4000 «Стандарт аудиту відповідності»). Результати аудиту дають підстави висловити обґрунтовану впевненість.

Резюме

Аудит проведений з метою надання оцінки відповідності національної політики та заходів України щодо зміни клімату РКЗК ООН, Кіотському протоколу та Паризькій угоді.

Під час аудиту перевірено, наскільки система управління кліматичною політикою та національна політика у сфері змін клімату в Україні відповідають положенням РКЗК ООН, Кіотському протоколу та Паризькій угоді, а також якою мірою забезпечено фінансування заходів у цій сфері.

Національна політика України у сфері зміни клімату загалом відповідає вимогам РКЗК ООН, Кіотського протоколу та Паризької угоди. Водночас стратегічна довгострокова мета щодо досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року² не інтегрована у національні інструменти планування та галузеві документи.

² Стаття 4. Кліматичного закону.

Координація дій між різними рівнями органів виконавчої влади та секторами економіки залишається недостатньою. Інституційні механізми для забезпечення координації формально передбачені, проте спеціалізовані органи, постійно функціонуючі платформи, протоколи взаємодії та системні процеси не визначені. Національний план адаптації не затверджений через неповноту оцінки ризиків в усіх соціально-економічних секторах. Головним викликом для України у досягненні кліматичних цілей є забезпечення стабільного фінансування кліматичних заходів.

За результатами оцінки дій Уряду України із застосуванням інструменту **ClimateScanner INTOSAI** (рис. 1) встановлено:

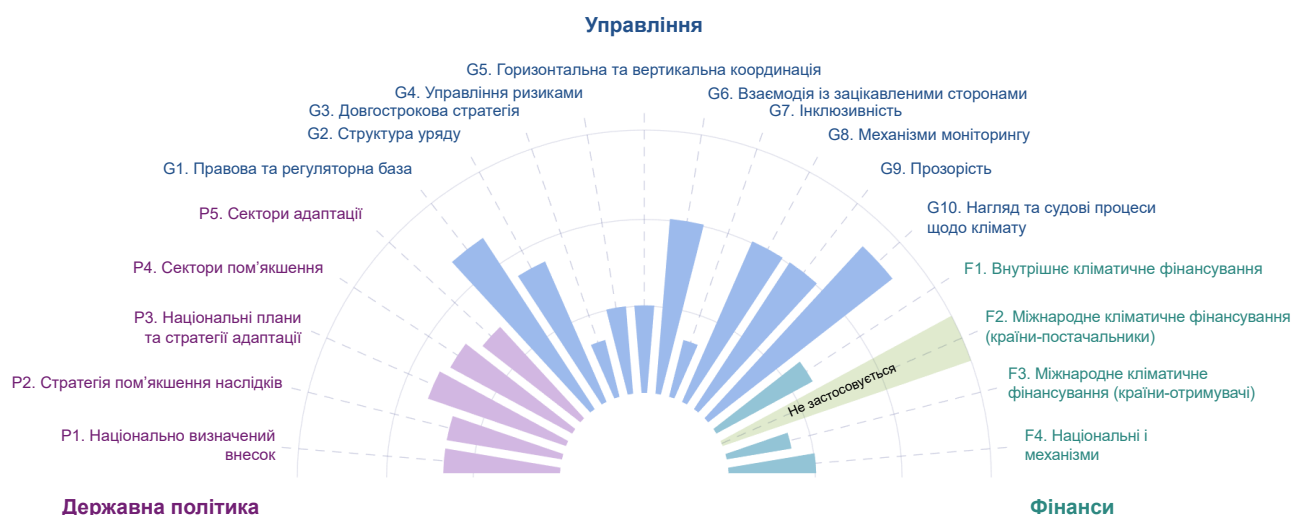


Рис. 1. Загальна оцінка України на шляху до впровадження ефективних дій у сфері клімату станом на 01.08.2025³

Найбільший прогрес досягнуто у сфері: розроблення нормативно-правових та організаційно-розпорядчих актів для підтримки кліматичних заходів; здійснення нагляду за дотриманням вимог національного кліматичного законодавства.

Проміжний рівень реалізації спостерігається у: створенні дієвої системи органів виконавчої влади для планування, реалізації та моніторингу кліматичних цілей; залученні громадськості, бізнесу та наукової спільноти до формування кліматичної політики; забезпеченні регулярного моніторингу реалізації кліматичних заходів; підвищенні прозорості інформації щодо кліматичних заходів; розробленні й впровадженні стратегічних документів з адаптації до наслідків зміни клімату.

³ <https://climatescanner.org/global-overview/reports/ukraine>.

На початковому етапі перебувають: визначення ризиків впливу зміни клімату на населення, економіку та довкілля; налагодження міжсекторальної та вертикальної координації; впровадження стратегій і планів скорочення викидів парникових газів; забезпечення фінансування заходів із пом'якшення та адаптації.

Без прогресу залишаються питання: затвердження довгострокової стратегії скорочення викидів парникових газів; врахування принципів справедливості та рівності, зокрема потреб вразливих груп населення, у кліматичній політиці та плануванні.

Ключові рекомендації

Створити дієву інституційну систему управління кліматичною політикою, зокрема, утворити Науково-експертну раду з питань зміни клімату та збереження озонового шару як незалежний дорадчий науково-експертний орган.

Розробити або оновити стратегічні документи:

- Довгострокову стратегію низьковуглецевого розвитку України на період до 2025 року;
- Стратегію адаптації до зміни клімату;
- Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року;
- Національну економічну стратегію на період до 2030 року з урахуванням цілей кліматичної нейтральності.

Розробити секторальні програми пом'якшення та адаптації з визначенням цілей, індикаторів, інструментів упровадження та механізмів міжсекторальної координації реалізації кліматичної політики.

Інтегрувати оцінку ризиків зміни клімату в державне та секторальне планування, включно з процесами відновлення територій після військової агресії Російської Федерації проти України.

Визначити та затвердити методологію ідентифікації вразливих груп населення та забезпечити включення принципів кліматичної справедливості в усі стратегічні документи державного планування.

Затвердити порядок моніторингу та оцінки реалізації кліматичної політики, а також порядок оцінювання державних політик відповідно до вимог Кліматичного закону.

Предмет та обсяг аудиту

Предметом аудиту є національна політика та заходи України щодо зміни клімату.

Аудит проведений з метою отримання обґрунтованої впевненості щодо відповідності національної політики та заходів України щодо зміни клімату РКЗК ООН, Кіотському протоколу та Паризькій угоді.

Оцінка національної політики та заходів України щодо зміни клімату здійснена із застосуванням інноваційного інструменту ClimateScanner INTOSAI.

Кожне питання аудиту оцінене за 2–4 критеріями. Досягнення критерію оцінювалося за чотирирівневою шкалою: «Прогресивний етап», «Проміжний етап», «Початковий етап», «Без прогресу». Середнє значення за всіма критеріями в межах питання аудиту є оцінкою цього питання. Також застосований параметр «не застосовано» до компонента F2. Міжнародне кліматичне фінансування (країни-постачальники), оскільки Україна не є країною-донором щодо фінансування заходів зі зміни клімату.

Період, охоплений аудитом: 01.01.2021–01.08.2025.

Перелік об'єктів контролю, що підлягали аудити: Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України (до 24.07.2025 — Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України).

Критерії аудиту. Для дослідження зазначених питань під час аудиту застосовувались критерії аудиту (додаток 1).

Використані методи аудиту

Узагальнення,
систематизація,
аналіз та порівняння

Отримання впевненості у відповідності національної політики та заходів України щодо зміни клімату РКЗК ООН, Кіотському протоколу та Паризькій угоді

Документальна
перевірка,
інтерв'ювання, зовнішнє
підтвердження

Отримання впевненості щодо достовірності зібраних під час аудиту доказів

Проведення опитувань,
отримання інформації
на запити від посадових
осіб об'єкта аудиту

Отримання підтвердження фактів та відомостей, відображених в інформації та документах

Дослідження й аналіз
матеріалів медіа,
інтернет-видань тощо

Отримання суспільного бачення, ознайомлення з думками зовнішніх зацікавлених осіб з питань національної політики та заходів України щодо зміни клімату

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

1. НАСКІЛЬКИ СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ КЛІМАТИЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ В УКРАЇНІ ВІДПОВІДАЄ ПОЛОЖЕННЯМ РКЗК ООН, КІОТСЬКОГО ПРОТОКОЛУ ТА ПАРИЗЬКОЇ УГОДИ



У результаті оцінки Групи компонентів G1-G10 «Структура управління» прогрес України оцінений **вище середнього**, що відповідає світовому показнику.

Управління

G1. Правова та регуляторна база



Світ

G2. Структура уряду



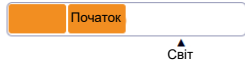
Світ

G3. Довгострокова стратегія



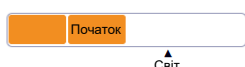
Світ

G4. Управління ризиками



Світ

G5. Горизонтальна та вертикальна координація



Світ

G6. Взаємодія із зацікавленими сторонами



Світ

G7. Інклюзивність



Світ

G8. Механізми моніторингу



Світ

G9. Прозорість



Світ

G10. Нагляд та судові процеси щодо клімату



Світ

Система управління кліматичною політикою України загалом відповідає положенням РКЗК ООН, Кіотського протоколу та Паризької угоди на рівні нормативно-правових актів та інституційної структури, але забезпечує лише часткове й неповне виконання цих зобов'язань на практиці, перебуваючи на прогресивному етапі розвитку з істотними прогалинами в інтеграції, координації, адаптаційному плануванні та механізмах зворотного зв'язку.

Аспекти зміни клімату враховуються не в усіх галузевих планах і стратегіях, оскільки оцінка ризиків та вразливості соціально-економічних секторів не проведена та плани адаптації не затверджені.

Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку до 2050 року подана Україною до РКЗК ООН в 2018 році та потребує оновлення, оскільки не відповідає оновленому національному визначеному внеску (НВВ) і не враховує реалій сучасності в умовах військової агресії Російської Федерації проти України.

Створені механізми моніторингу для відстеження прогресу у виконанні НВВ та Кліматичного закону⁴ не передбачають механізмів зворотного зв'язку для покращення формування політики у сфері зміни клімату.

⁴ Закон України від 08 жовтня 2024 року № 3991-IX «Про основні засади державної кліматичної політики».

Чи має Україна національні нормативно-правові акти у сфері зміни клімату, які підтримують досягнення цілей щодо пом'якшення наслідків (зменшення викидів) та адаптації



Компонент G1. Нормативно-правові акти. Цей компонент оцінює правову та регуляторну основу для зміни клімату в країні, її відповідність Паризькій угоді, а також, чи забезпечує вона інтеграцію питань зміни клімату в національні інструменти планування, включаючи секторальні плани. Окрім нормативно-правових актів, правова та регуляторна основа може містити інші офіційні урядові документи та інструменти.

Україна має сформовані національні нормативно-правові акти у сфері зміни клімату, які загалом підтримують досягнення цілей щодо пом'якшення наслідків (скорочення викидів парникових газів) та адаптації до змін клімату, однак недостатньо враховані аспекти зміни клімату в національних інструментах планування та галузевих планах.

З одного боку, законодавчі засади відповідають вимогам Паризької угоди та міжнародним зобов'язанням України. Ухвалено Кліматичний закон, оновлено й запущено систему моніторингу, звітності та верифікації викидів (МЗВ), затверджено план створення національної системи торгівлі квотами на викиди, схвалено НВВ, у тому числі НВВ2 із підвищеною кліматичною амбіцією. Також діють стратегічні документи — Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року (в процесі оновлення до 31.12.2025). При цьому Україна послідовно імплементує європейські директиви та зобов'язання в межах Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

З іншого боку, інтеграція кліматичних аспектів у державні, секторальні та регіональні плани поки що перебуває на початковому етапі. Для практичного застосування норм Кліматичного закону необхідно розробити секторальні програми адаптації і пом'якшення, провести комплексні оцінки ризиків та вразливості, а також посилити врахування кліматичного компонента у плануванні відновлення територій. Частина цих заходів запланована до виконання у 2026 році.

Отже, **Україна має нормативно-правові акти, достатні для підтримки кліматичної політики, але їх повний потенціал буде досягнутий лише за умови подальшої практичної імплементатії та інтеграції кліматичних цілей в усі рівні державного планування.**

Рамкова конвенція ООН

Закон України від 29.10.96 № 435/96-ВР

Київський протокол

Закон України від 04.02.2004 № 1430

Паризька угода

Закон України від 14.07.2016 № 1469-VIII

У 1996 році Україна ратифікувала **РКЗК ООН**⁵, у 2004 році — **Київський протокол**, а у 2016 — **Паризьку угоду**, взявши на себе зобов'язання щодо зменшення викидів парникових газів та досягнення кліматичної нейтральності.

Цілі зі скорочення викидів парникових газів визначені Україною в НБВ. Перший НБВ України схвалено Кабінетом Міністрів України до підписання Паризької угоди у 2015 році⁶, у 2021 році його оновлено⁷.

Слід зазначити, що під час аудиту, після заповнення інструменту ClimateScanner, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 жовтня 2025 року № 1172-р схвалено Другий національно визначений внесок України до Паризької угоди⁸, який втілюється у меті **зменшення обсягів викидів парникових газів щонайменше на 65 відсотків до 2030 року відповідно до рівня 1990 року**.

З метою виконання зобов'язань України за Паризькою угодою щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї Україною прийнято низку нормативно-правових актів та стратегічних документів, спрямованих на врегулювання кліматичної політики та виконання РКЗК ООН та Паризької угоди (рис. 2), зокрема Кліматичний закон, Стратегію формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року⁹ та Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року¹⁰, який має бути оновлений¹¹. У 2021 році Україна також **приєдналася до Глобальної угоди щодо метану**¹², зобов'язавшись **скоротити викиди метану на 30 відс. до 2030 року** порівняно з рівнем 2020 року.

⁵ Міжнародний екологічний договір, мета якого полягає у стабілізації концентрації парникових газів в атмосфері на такому рівні, який не допускав би небезпечного антропогенного впливу на клімат Землі.

⁶ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 980-р «Про схвалення Очікуваного національно визначеного внеску України до проекту нової глобальної кліматичної угоди».

⁷ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.07.2021 № 868-р «Про схвалення Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди».

⁸ Second Nationally Determined Contribution of Ukraine to the Paris Agreement. [Електронний ресурс]. Доступний з: https://unfccc.int/sites/default/files/2025-11/2%20Ukraine%20NDC2_adj_v2.pdf.

⁹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024–2026 роках».

¹⁰ Схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року».

¹¹ Мінекономіки разом з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади розробити та подати Кабінетові Міністрів України до 31 грудня 2025 року пропозиції з оновлення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року (пункт 3 розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р).

¹² Global Methane Pledge. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://www.globalmethanepledge.org/>.

2018 рік

Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку до 2050 року (ненормативний документ)

2019 рік

Закон України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів в Україні»

2021 рік

- Оновлений національно визначений внесок України до Паризької угоди
- Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року

2023 рік

План заходів з реалізації кліматичної політики в рамках ініціативи скорочення викидів метану «Global Methane Pledge»

2024 рік

- Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року
- Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року
- Закон України «Про основні засади державної кліматичної політики»

2025 рік

- План заходів щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів
- Другий національно визначений внесок України до Паризької угоди

Рис. 2. Прийняті нормативно-правові та організаційно-розпорядчі акти щодо клімату, які відповідають Паризькій угоді

З метою реалізації кліматичної політики України в межах участі в цій глобальній ініціативі в 2023 році затверджено план заходів з реалізації кліматичної політики України в рамках участі в глобальній ініціативі зі скорочення викидів метану «Global Methane Pledge»¹³.

У 2024 році прийнято Кліматичний закон, який узгоджує кліматичну політику України з метою кліматичної нейтральності ЄС до 2050 року¹⁴.

¹³ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.07.2023 № 607-р «Про затвердження плану заходів з реалізації кліматичної політики України в рамках участі в глобальній ініціативі зі скорочення викидів метану «Global Methane Pledge».

¹⁴ Стаття 2. Кліматичного закону.

Кліматичний закон¹⁵ демонструє виконання міжнародних зобов'язань та посилення євроінтеграційного курсу, втілює задекларований курс зеленого переходу, а також визначає принцип сталого розвитку, що полягає у відповідності державної кліматичної політики глобальним цілям сталого розвитку ООН шляхом забезпечення балансу між екологічними, економічними та соціальними аспектами.

Середньостроковими цілями державної кліматичної політики¹⁶, що сприятимуть досягненню кліматичної нейтральності, є (рис. 3):

- 1) **забезпечення зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів** та збільшення обсягів поглинання поглиначами парникових газів у галузях промисловості, транспорту, енергетики, сільського та лісового господарств, будівництва, управління відходами, управління природними ресурсами та в інших секторах економіки та/або сферах державної політики порівняно з базовим роком;
- 2) **збільшення частки використання відновлюваних джерел енергії** та альтернативних видів палива в енергетичному балансі України;
- 3) зменшення енергоємності валового внутрішнього продукту та **обсягів антропогенних викидів парникових газів** на одиницю створеного валового внутрішнього продукту;
- 4) **розвиток екологічно чистих і низьковуглецевих технологій та інфраструктури**, а також впровадження природоорієнтованих рішень у різних секторах економіки;
- 5) **посилення адаптаційної спроможності**, підвищення стійкості та зниження вразливості соціально-економічних та екологічних систем до зміни клімату з урахуванням пріоритетності забезпечення екологічної, продовольчої та енергетичної безпеки України;
- 6) збільшення обсягів видалення парникових газів з урахуванням принципу **природоорієнтованості**.



Рис. 3. Ключові цілі кліматичної політики України

¹⁵ Визначає правові та організаційні засади державної кліматичної політики, спрямованої на забезпечення низьковуглецевого та сталого розвитку України, її екологічної, продовольчої та енергетичної безпеки, досягнення кліматичної нейтральності, забезпечення пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї, виконання міжнародних зобов'язань України у сфері зміни клімату, удосконалення національної системи інвентаризації антропогенних викидів парникових газів із джерел та поглинання поглиначами парникових газів, забезпечення функціонування національної системи моніторингу та оцінки досягнення цілей державної кліматичної політики та прогнозування у сфері зміни клімату.

¹⁶ Стаття 4. Кліматичного закону.

Водночас практичне впровадження Кліматичного закону **вимагає затвердження секторальних, регіональних та місцевих програмних документів** із питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату, включення кліматичних міркувань в акти планування відновлення територій в Україні.

Операційний план заходів з реалізації у 2024–2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року¹⁷ передбачено, зокрема, затвердження програмних документів (документів з питань планування) щодо адаптації до зміни клімату¹⁸ та пом'якшення зміни клімату, а також проведення оцінки ризиків та вразливості секторів економіки до зміни клімату. У зв'язку з тим, що **строки їх виконання припадають на 2026 рік, станом на 01.08.2025 ці заходи ще не реалізовані.**

Слід зазначити, що на виконання цього операційного плану в 2024 році Міндовкілля **розроблено методичні рекомендації щодо врахування кліматичного компонента в документах державного планування під час здійснення стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля**¹⁹. Разом з тим масштабна та системна імплементація цього підходу ще не відбулася.

З метою досягнення цілей Паризької угоди та реалізації ЦСР²⁰, у липні 2020 року **Україна підтримала Європейський Зелений Курс**²¹, який затверджує рух до кліматично нейтрального європейського континенту в 2050 році.

Водночас, підписавши Угоду про асоціацію між Україною та ЄС²², Україна взяла на себе низку зобов'язань з адаптації свого законодавства до вимог Директиви ЄС 2003/87. Зокрема, Україна зобов'язалась впровадити систему торгівлі викидами парникових газів (СТВ) за зразком європейської.

¹⁷ Затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р «Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024–2026 роках».

¹⁸ Стратегічна ціль 1 та Стратегічна ціль 2 Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р.

¹⁹ Затверджені наказом Міндовкілля від 31.10.2024 № 1382 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо врахування кліматичного компонента в документах державного планування та під час здійснення стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля».

²⁰ Цілей сталого розвитку (ЦСР), затверджених на Саміті ООН зі сталого розвитку у 2015 році. У 2019 році Президент України своїм Указом від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» підтримав досягнення Цілей сталого розвитку та результатів їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладених у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна».

²¹ The European Green Deal. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640/>.

²² Угоду ратифіковано із заявою Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (набрала чинності для України 01.09.2017).

У 2025 році затверджено План заходів щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів²³, що створює необхідні передумови для реалізації державної політики у сфері зміни клімату. Реалізація цього плану сприятиме досягненню НВВ у межах Паризької угоди, а також підготує Україну до участі в європейській СТВ²⁴. Запуск СТВ є одним із кроків у досягненні кліматичної нейтральності до 2050 року, узгодження кліматичної політики із зобов'язаннями, передбаченими Паризькою угодою, та досягнення прогресу в питаннях європейської інтеграції.

З метою наближення імплементації Директиви ЄС 2003/87 Планом України (Ukraine Facility) передбачено відновлення обов'язковості моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів (МЗВ).



Правову та організаційну основу для моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів визначено у 2019 році Законом України від 12 грудня 2019 року № 377-IX «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» та Порядком здійснення моніторингу та звітності щодо викидів парникових газів (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.09.2020 № 960).

У зв'язку з введенням в Україні воєнного стану зобов'язання у сфері МЗВ стали добровільними на період 2021–2023 років. З 01 лютого 2025 року обов'язковий моніторинг відновлено²⁵. У 2025 році також розпочато впровадження Єдиної електронної платформи МЗВ, яка має стати центральним інструментом подачі, перевірки та зберігання звітності про викиди, яка у перспективі буде інтегрована з Європейською платформою СТВ. Розділами реформи 2 «Кліматична політика» та реформи 3 «Ринкові механізми ціноутворення на вуглець» Плану України (Ukraine Facility) визначено 5 індикаторів (15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6) кліматичних реформ, чотири з яких вже виконано (рис. 4).

²³ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.02.2025 № 146-р «Про затвердження плану заходів щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів».

²⁴ СТВ встановлює обмеження (ліміт) на загальну кількість парникових газів, які можуть емітуватися (тобто викидатися) секторами економіки, охопленими системою. Забруднювачі можуть купити або отримати безкоштовно дозволи (квоти) на викиди, якими можуть торгувати між собою за потреби.

²⁵ Закон України від 08 січня 2025 року № 4187-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів», який набрав чинності з 01.02.2025.

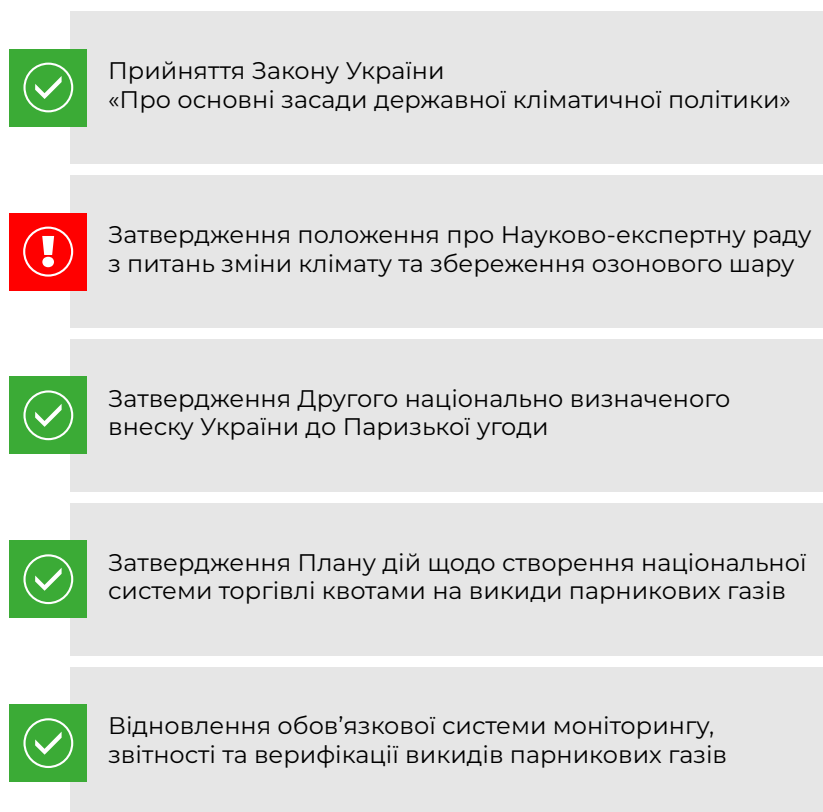


Рис. 4. Стан виконання індикаторів кліматичних реформ Плану України (Ukraine Facility)

Згідно із Повідомленням Єврокомісії 2025 року щодо політики розширення ЄС²⁶ **Україна досягла значного прогресу у сфері зміни клімату**. Водночас належить оновити довгострокову стратегію низьковуглецевого розвитку України до 2025 року, щоб відобразити мету кліматичної нейтральності до 2050 року, а також Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року, який є стратегічним документом, спрямованим на узгодження енергетичної та кліматичної політики для забезпечення сталого розвитку та відновлення економіки України.

Отже, чинне законодавство та стратегічні документи України **узгоджені з ключовими вимогами Паризької угоди**, а механізми планування й встановлені цілі з декарбонізації підтверджують прогресивний рівень відповідності міжнародним кліматичним зобов'язанням.

²⁶ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Ukraine 2025 Report. [Електронний ресурс]. Доступний з: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/17115494-8122-4d10-8a06-2cf275eecde7_en?filename=ukraine-report-2025.pdf.

Чи створений та функціонує в Україні орган виконавчої влади або система органів для вирішення питань зміни клімату



Компонент G2. Урядова структура. Цей компонент оцінює, чи існує національна урядова структура для вирішення проблемних питань зміни клімату з чітко визначеними обов'язками, пов'язаними з лідерством, координацією, реалізацією, моніторингом і прозорістю. Ця структура може включати міністерства, департаменти, ради, комітети тощо. Це не стосується конкретних політик, а загалом зміни клімату. Пункт D підкреслює важливість існування органу, що має повноваження в межах уряду для виконання цієї ролі.

В Україні визначені органи виконавчої влади, які реалізують державну кліматичну політику, а також державне регулювання та управління у сфері державної кліматичної політики.

Законодавство, зокрема **Кліматичний закон**²⁷, визначає чітку архітектуру органів, відповідальних за керівництво, координацію, впровадження, моніторинг і забезпечення прозорості кліматичної політики. **Кабінет Міністрів України** видає у межах своїх повноважень нормативно-правові акти з питань державної кліматичної політики та через систему органів виконавчої влади забезпечує міжвідомчу координацію. Функції профільного органу до 24.07.2025 виконувало **Міндовкілля**, після — **Мінекономіки**, у структурі якого створено Управління з питань зміни клімату. Також визначені механізми співпраці з обласними та місцевими органами влади, які відповідають за впровадження кліматичних заходів на місцях. Водночас **частина передбачених інституцій досі не створена або не функціонує належним чином**. Зокрема, Науково-експертна рада з питань зміни клімату та збереження озонового шару, яка має виконувати критично важливі функції координації та наукового супроводу, фактично ще не розпочала діяльність. **Це призводить до прогалин у розподілі повноважень.**

Кліматичним законом визначені органи, що здійснюють державне регулювання та управління у сфері державної кліматичної політики (рис. 5). Центральну координаційну функцію виконує **Кабінет Міністрів України. Профільним міністерством** до моменту ліквідації (24.07.2025) було Міндовкілля²⁸, з 22.09.2025 виконання його функцій розпочало реорганізоване Мінекономіки²⁹.

²⁷ Стаття 5. Кліматичного закону.

²⁸ Постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2025 року № 903 «Деякі питання Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства» ліквідовано Міндовкілля.

²⁹ Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2025 № 997-р «Про можливість забезпечення здійснення Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства функцій і повноважень».

У структурі Мінекономіки створено Управління з питань зміни клімату. Станом на 20.11.2025 **положення про структурний підрозділ не затверджено**.

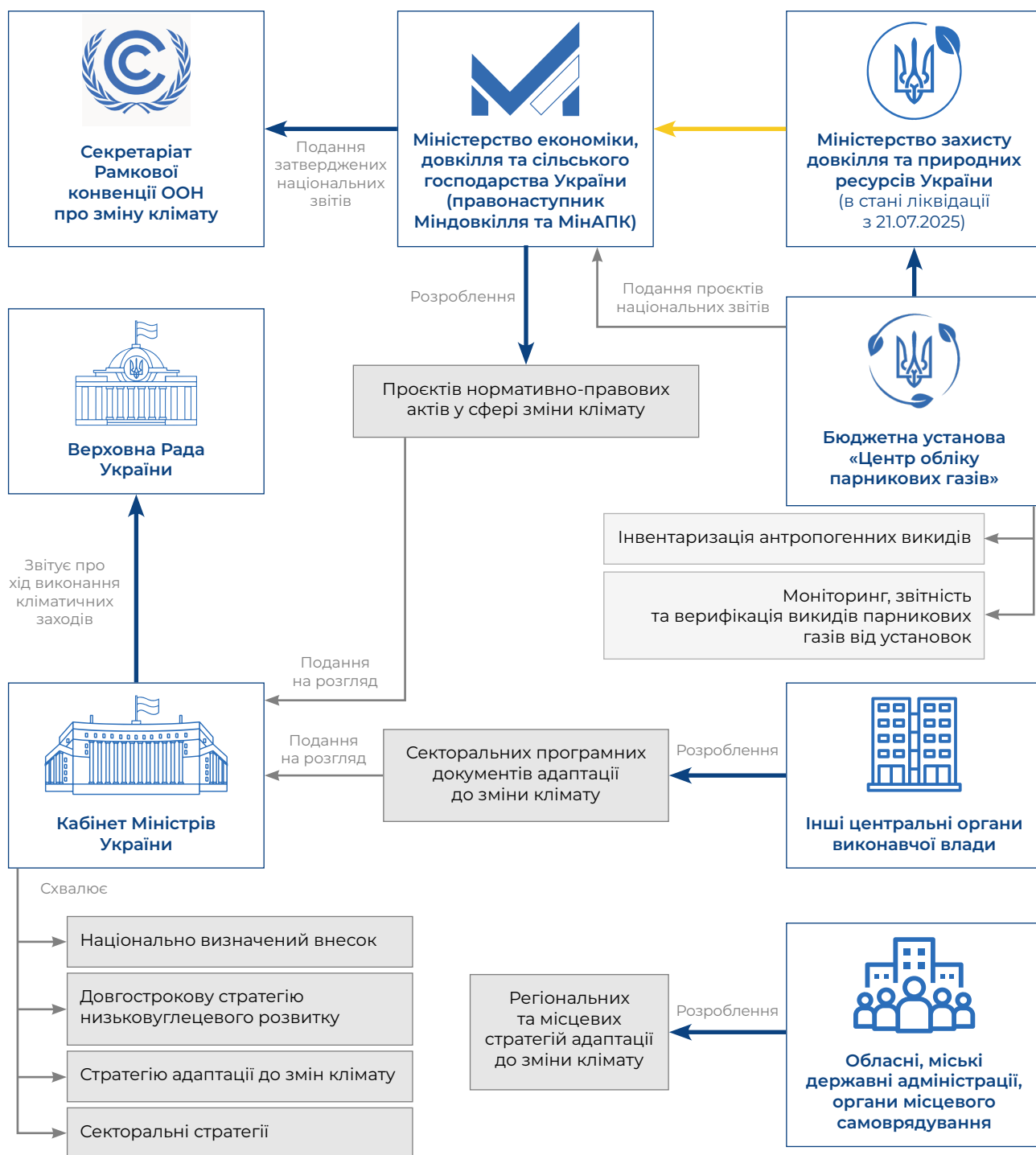


Рис. 5. Схема взаємодії органів виконавчої влади України, Бюджетної установи «Центр обліку парникових газів» із Секретаріатом РКЗК ООН

Крім того, на Міндовкілля до 24.07.2025 було покладено виконання функцій уповноваженого органу у сфері МЗВ³⁰. Також видано наказ Міндовкілля від 29.01.2021 № 52 «Про уповноваження **Бюджетної установи «Національний центр обліку викидів парникових газів»** на здійснення окремих функцій у сфері моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів».

Обласні та місцеві органи влади в Україні є інституціями для реалізації національної кліматичної політики на місцевому рівні та трансформації національної політики і стратегій у дієві заходи, які відповідальні за інтеграцію кліматичних цілей у планування, впровадження заходів з пом'якшення та адаптації до зміни клімату, надання кліматичних даних та мобілізацію ресурсів на регіональному рівні.

Крім того, питання охорони озонного шару та запобігання зростанню рівня глобального потепління, зміни клімату і виконання вимог РКЗК ООН, Кіотського протоколу до неї та Паризької угоди з 30.07.2025 **належать до відання Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України**³¹, до цього часу відповідальними були Віце-прем'єр-міністр України з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій — Міністр цифрової трансформації³² (з 24.11.2021) та Перший віце-прем'єр-міністр України — Міністр економіки (з 28.07.2021)³³. Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України є головою Міжвідомчої робочої групи з питань координації подолання наслідків зміни клімату в межах ініціативи Європейської Комісії «Європейський зелений курс», створеної у 2020 році³⁴.

Аудитом встановлено: хоча Кліматичний закон визначає засади державної кліматичної політики, державне регулювання та управління у сфері державної кліматичної політики, **ключові інституційні елементи системи координації поки не створені та фактично не функціонують**. Проєктами постанов Кабінету Міністрів України³⁵ передбачено утворення:

- **Науково-експертної ради з питань зміни клімату та збереження озонного шару** — як незалежного дорадчого органу для наукового супроводу, аналізу та оцінки державної кліматичної політики;

³⁰ Закон України від 12 грудня 2019 року № 377-IX «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів».

³¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 30 липня 2025 року № 915 «Про визначення питань, що належать до компетенції Першого віце-прем'єр-міністра України та віце-прем'єр-міністрів України».

³² Постанова Кабінету Міністрів України від 24 листопада 2021 р. № 1223 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 р. № 274 і від 05 жовтня 2020 р. № 921».

³³ Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2021 р. № 790 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 25 березня 2020 р. № 274 і від 05 жовтня 2020 р. № 921».

³⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 року № 33 «Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань координації подолання наслідків зміни клімату в рамках ініціативи Європейської Комісії «Європейський зелений курс»».

³⁵ Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Науково-експертної ради з питань зміни клімату та збереження озонного шару» та проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання Міжвідомчої координаційної комісії з питань зміни клімату», розроблені Міндовкілля та подані розгляд Кабінету Міністрів України.

- **Міжвідомчої координаційної комісії з питань зміни клімату** — як консультативно-дорадчого органу Кабінету Міністрів України для забезпечення координації діяльності органів виконавчої влади та виконання міжнародних зобов'язань.

Водночас ці інституції станом на дату оцінювання³⁶ **ще не створені**, а чинна Міжвідомча комісія з питань зміни клімату та збереження озонового шару, створена в 2020 році, ліквідується. Відсутність нових консультативних та дорадчих органів призводить до того, що **механізми координації та наукового супроводу не функціонують належним чином**, що створює ризики дублювання функцій і одночасно наявності прогалин у практичному виконанні державної кліматичної політики.

Таким чином, **повноваження щодо управління кліматичною політикою в Україні формально визначені, але їх інституційне забезпечення є неповним**, що унеможливлює забезпечення узгодженості, послідовності реалізації кліматичних заходів.

Чи має країна довгострокову стратегію щодо зміни клімату, чи відповідає вона Національно визначеному внеску (НВВ), а також чи враховує зв'язки між Цілями сталого розвитку (ЦСР) та зміною клімату



Компонент G3. Довгострокова стратегія. Цей компонент оцінює, чи має країна довгострокову стратегію щодо зміни клімату, чи відповідає вона НВВ, а також чи враховують планувальні інструменти зв'язки між Цілями сталого розвитку та зміною клімату. Довгострокова стратегія може бути документом, як вимагається Паризькою угодою (стаття 4 (19)), або іншим офіційним урядовим документом, що має ту саму мету.

Україна має Довгострокову стратегію низьковуглецевого розвитку до 2050 року, однак її актуальність, відповідність НВВ та інтеграція Цілей сталого розвитку (ЦСР) залишаються обмеженими.

Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку до 2050 року, подана до РКЗК ООН у 2018 році, формально виконує вимоги Паризької угоди, але **не оновлювалася відповідно до сучасних кліматичних цілей України**. Ця стратегія не узгоджена з чинним **НВВ 2021 року**, не відображає нових секторальних амбіцій, європейського курсу на кліматичну нейтральність та змінених економічних умов, що стало наслідком військової агресії Російської Федерації проти України.

Взаємозв'язки між кліматичною політикою та ЦСР враховані лише частково. Хоча окремі елементи цієї стратегії перетинаються з ЦСР 7, 11 та 13³⁷, системної інтеграції між кліматичними заходами та комплексними завданнями сталого розвитку не забезпечено.

³⁶ Станом на 01.08.2025.

³⁷ ЦСР 7 «Доступна та чиста енергія»; ЦСР 11 «Сталий розвиток міст і громад»; ЦСР 13 «Пом'якшення наслідків зміни клімату».

Довгострокову стратегію низьковуглецевого розвитку до 2050 року схвалено у 2018 році³⁸ та подано до РКЗК ООН відповідно до частини дев'ятнадцятої статті 4 Паризької угоди. Водночас цей документ не враховує оновленого НВВ 2021 року, нових міжнародних орієнтирів, європейського курсу на кліматичну нейтральність до 2050 року та істотних змін, спричинених військовою агресією Російської Федерації проти України.

У 2025 році Мінекономіки підготувало проєкт оновленої Довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку до 2050 року, який надіслало на розгляд Міжвідомчої групи з питань координації подолання наслідків зміни клімату в рамках ініціативи Європейської Комісії «Європейський зелений курс». Однак документ ще не затверджений, не поданий до Секретаріату РКЗК ООН і не інтегрований у систему стратегічного планування.

Крім того, місією та метою Національної економічної стратегії на період до 2030 року³⁹ в контексті досягнення економічної візії є створення можливості для реалізації наявного географічного, ресурсного та людського потенціалу країни з метою забезпечення належного рівня добробуту, самореалізації, безпеки, прав та свобод кожного громадянина України через інноваційне випереджальне економічне зростання з урахуванням Цілей сталого розвитку та **необхідності досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року**.

Водночас зазначену стратегію мали переглянути у 2024 році з урахуванням результатів її виконання⁴⁰, проте останні зміни, внесені 21.04.2023, свідчить про необхідність її перегляду.

Завданнями щодо досягнення Цілей сталого розвитку на період до 2030 року⁴¹, визначеними Урядом України у 2024 році, прослідковується взаємозв'язок з Довгостроковою стратегією низьковуглецевого розвитку до 2050 року, зокрема: ЦСР 7 «Доступна та чиста енергія» — у контексті декарбонізації енергетичного сектору; ЦСР 11 «Сталий розвиток міст і громад» — через заходи з удосконалення системи управління відходами; ЦСР 13 «Пом'якшення наслідків зміни клімату» — шляхом підвищення енергоефективності та скорочення викидів парникових газів.

Попри наявність окремих тематичних перетинів, взаємозв'язок між кліматичною політикою та ЦСР відображений частково та потребує суттєвого поглиблення.

³⁸ Рішенням Міжвідомчої комісії із забезпечення виконання Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, протокол від 16 лютого 2018 року № 1.

³⁹ Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 року № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року».

⁴⁰ Абзац сьомий пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 року № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року».

⁴¹ Затверджені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.11.2024 № 1190-р «Деякі питання забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку в Україні».

Чи враховує країна ризики та вразливості, пов'язані з наслідками змін клімату, на основі наукової інформації і включає їх в основні національні механізми планування



Компонент G4. Управління ризиками. Цей компонент оцінює, чи враховує країна ризики та вразливості, пов'язані з наслідками змін клімату, на основі наукової інформації і включає їх в основні національні планувальні інструменти.

Україна **частково враховує ризики та вразливості, пов'язані зі зміною клімату**. Оцінка ризиків проведена лише для окремих секторів, тому **національна карта кліматичних ризиків ще не створена**, що ускладнює розроблення повноцінних адаптаційних стратегій.

Методичні рекомендації⁴² передбачають використання наукових даних, однак **системна взаємодія з науковою спільнотою ще не налагоджена**, а Науково-експертна рада з питань зміни клімату та збереження озонового шару не функціонує.

Вимога врахування ризиків закріплена в Кліматичному законі, проте **їх інтеграція в механізми національного та секторального планування відбувається частково** і здебільшого планується на наступні роки. Таким чином, країна формує основу для врахування ризиків, але повноцінне системне впровадження ще не забезпечене.

Кліматичний закон встановлює вимогу врахування результатів оцінки ризиків у процесі формування державної політики адаптації, передбачаючи розробку загальнонаціональної Стратегії адаптації до зміни клімату та секторальних планів реагування на зміну клімату⁴³. Водночас повноцінне інтегрування оцінки ризиків у планувальні документи наразі ускладнене тим, що **комплексна оцінка ризиків для ключових секторів ще не проведена**, а Стратегія адаптації до зміни клімату не розроблена.

На основі Методичних рекомендацій для здійснення оцінки ризиків та вразливості соціально-економічних секторів і природних складових до зміни клімату проведено оцінку вразливості для біорізноманіття⁴⁴ та прибережних територій⁴⁵. Ці **оцінки містять**

⁴² Затверджені наказом Міндовкілля від 03.06.2023 № 386 «Про затвердження Методичних рекомендацій для здійснення оцінки ризиків та вразливості соціально-економічних секторів та природних складових до зміни клімату».

⁴³ Стаття 13 Кліматичного закону.

⁴⁴ Звіт про Науково-дослідну роботу «Здійснення оцінки ризиків та вразливості біорізноманіття до зміни клімату». [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2025/02/Zdijsnennya-otsinky-ryzykiv-ta-vrazlyvosti-bioriznomanittya-do-zminy-klimatu.pdf>.

⁴⁵ Звіт про Науково-дослідну роботу «Здійснення оцінки ризиків та вразливості прибережних територій до зміни клімату». [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2025/02/Zdijsnennya-otsinky-ryzykiv-ta-vrazlyvosti-pryberezhnyh-terytorij-do-zminy-klimatu.pdf>.

аналіз кліматичних загроз, ступеня вразливості екосистем, очікуваних наслідків та потенційних адаптаційних заходів.

Карта ризиків має стати основою для подальшого стратегічного планування у сфері адаптації до зміни клімату.

Операційний план заходів з реалізації у 2024–2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року передбачає низку кроків для посилення інтеграції ризиків, зокрема розроблення секторальних програмних документів та включення адаптаційних заходів до стратегій розвитку регіонів і громад у 2026 році. Водночас ці дії перебувають на стадії планування, що свідчить про формування основ для інтеграції ризиків, а не про їх повноцінне впровадження.

Важливо, що створення Науково-експертної ради з питань зміни клімату та озонowego шару, передбаченої Кліматичним законом, мало б посилити наукову основу політики управління ризиками, але цей орган ще не функціонує. Отже, **використання наукових даних у процесі оцінювання ризиків є неповним і потребує подальшого розвитку.**

Які є механізми, що роблять можливою горизонтальну та вертикальну координацію в різних секторах і на різних рівнях органів виконавчої влади в питаннях зміни клімату



Компонент G5. Горизонтальна і вертикальна координація. Цей компонент оцінює механізми внутрішньогалузевої та міжгалузевої координації в різних секторах і на різних рівнях органів виконавчої влади в питаннях зміни клімату. Такі механізми можуть включати спеціалізовані органи (наприклад, комітети або ради), системи, процеси та протоколи для спілкування про спільні цілі, обміну інформацією та спільного прийняття рішень.

Для цілей даної оцінки:

- Горизонтальна координація узгоджує види діяльності на національному рівні, в різних секторах.
- Вертикальна координація стосується взаємодії між різними рівнями органів виконавчої влади.

В Україні законодавством передбачено інституційні механізми, які повинні забезпечувати як горизонтальну, так і вертикальну координацію кліматичної політики, однак значна частина з них перебуває на етапі формування.

Горизонтальна координація між органами виконавчої влади визначена Кліматичним законом, який надає Кабінету Міністрів України повноваження створювати консультативні та координаційні органи. Передбачено утворення Науково-експертної ради з питань зміни клімату та озонowego шару та Міжвідомчої

координаційної комісії з питань зміни клімату, що мають забезпечити науковий супровід і міжвідомчу взаємодію. Водночас ці консультативно-дорадчі органи станом на період оцінювання **фактично не функціонують**, а системи й протоколи обміну інформацією між органами влади **не визначені**. **Документальних підтверджень регулярної взаємодії між органами виконавчої влади також немає.**

Вертикальна координація передбачена через зобов'язання органів обласного та місцевого рівнів інтегрувати завдання з пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї у свої стратегії розвитку, програми охорони довкілля та плани скорочення викидів. Практичні приклади співпраці реалізуються в межах проєктів міжнародної технічної допомоги (наприклад, APENA 3). Водночас **системні механізми постійного обміну даними, контролю за виконанням кліматичних заходів та регулярної взаємодії між центральними, обласними та місцевими органами виконавчої влади поки що не забезпечені.**

Отже, хоча нормативно-правові акти встановлюють основи для горизонтальної та вертикальної координації, реальні інституційні механізми функціонують частково, **потребують подальшого зміцнення, формалізації процедур та створення дієвих координаційних механізмів на національному й місцевому рівнях.**

Аудитом встановлено, що **механізми горизонтальної координації потребують посилення, зокрема створення координаційного органу та визначення порядків його взаємодії з органами виконавчої влади.** Відповідно до Кліматичного закону Кабінет Міністрів України уповноважений утворювати консультативні, дорадчі або інші допоміжні органи з питань зміни клімату, до функцій яких належить координація діяльності органів виконавчої влади.

Зокрема, з метою загальної наукової координації та прогнозування у сфері зміни клімату передбачено **створення Науково-експертної ради з питань зміни клімату та збереження озонового шару.** Згідно з Планом України (Ukraine Facility) Кабінет Міністрів України має затвердити положення про цей орган та її персональний склад до кінця 2025 року.

Вертикальна координація кліматичної політики в Україні **забезпечується через інтеграцію завдань з пом'якшення зміни клімату та адаптації до неї в стратегії регіонального розвитку, стратегії розвитку територіальних громад, місцеві програми охорони довкілля та інші документи державного планування на регіональному і місцевому рівнях.**

Кліматичний закон зобов'язує обласні державні адміністрації, Київську та Севастопольську міські державні адміністрації, а також органи місцевого самоврядування **розробити, затвердити та забезпечити виконання планів зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів з урахуванням національних стратегічних документів.**

У межах проєкту міжнародної технічної допомоги «Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів» (APENA 3) **здійснювалась регулярна взаємодія між Міндовкілля та Івано-Франківською, Львівською та Миколаївською ОДА з питань адаптації до зміни клімату.** У межах проєкту було **здійснено оцінку ризиків та вразливості ключових секторів економіки зазначених областей**, а також розроблено комплекс рекомендацій щодо здійснення заходів з адаптації. Ці матеріали лягли в основу регіональних стратегій, а також сприяли налагодженню співпраці між центральними органами виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, обласними адміністраціями та місцевими органами влади.

Отже, попри законодавчі вимоги щодо інтеграції кліматичних питань на всіх рівнях управління, механізми постійного обміну інформацією та координації між центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування залишаються частковими і переважно невизначеними.

Які існують механізми залучення неурядових учасників (наприклад, громадськості, приватного сектору, академічної спільноти) до розроблення та реалізації кліматичних стратегій, політик та планів



Компонент С6. Залучення зацікавлених сторін. Цей компонент оцінює наявність структурованих механізмів залучення неурядових учасників (наприклад, громадськості, приватного сектору, академічної спільноти) до розроблення та реалізації кліматичних стратегій, політик та планів.

В Україні існують загальні інституційні механізми залучення неурядових зацікавлених сторін до розроблення та реалізації кліматичної політики, проте їх репрезентативність та регулярність взаємодії залишаються обмеженими.

Кліматичний закон та постанова Кабінету Міністрів України⁴⁶ визначають механізм участі громадськості, який включає публічні консультації, подання пропозицій без обмежень та обов'язкове оприлюднення результатів їх розгляду. Це забезпечує можливість залучення широких груп громадянського суспільства до формування кліматичних стратегій і політик.

Водночас спеціальні процедури для системного залучення приватного сектору та академічної спільноти не визначені, що обмежує репрезентативність участі ключових стейкхолдерів. Крім того, хоча щорічні плани консультацій формуються та оприлюднюються, протоколи й звіти обговорень не публікуються, що не дає змоги підтвердити регулярність та сталість такої взаємодії.

⁴⁶ Постанова Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

Кліматичний закон⁴⁷ встановлює комплексний механізм участі громадськості. Так, органи державної влади, органи влади Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування забезпечують інформування громадськості та її участь у розробленні політик та заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї, передбачених цим Законом. Інформація про всі зауваження та/або пропозиції громадськості, отримані у письмовій формі (зокрема в електронному вигляді), а також таблиця із зазначенням інформації про повне, часткове врахування або обґрунтоване відхилення поданих у письмовій формі зауважень та/або пропозицій надаються публічно.

Консультації з громадськістю проводяться у формі публічного громадського обговорення, електронних консультацій з громадськістю (безпосередні форми) та вивчення громадської думки (опосередкована форма)⁴⁸.

Органи виконавчої влади щороку складають орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю у формі публічного громадського обговорення щодо проєктів нормативно-правових актів, який до початку року оприлюднюється на офіційному вебсайті органу виконавчої влади та в інший прийнятний спосіб⁴⁹. Однак протоколи та/або звіти засідань, обговорень у відкритому доступі наразі не публікуються, що унеможлиблює підтвердження сталості та регулярності взаємодії.

Чи ідентифікував Уряд України групи, які є найбільш вразливими до наслідків зміни клімату, чи залучає їх до процесу ухвалення рішень та чи враховує справедливую перспективу в кліматичних стратегіях, політиках і планах



Компонент G7. Інклюзивність. Наслідки зміни клімату особливо серйозно впливають на певні групи населення. Цей компонент оцінює ступінь, із яким люди з низьким рівнем доходу, віддалені групи та громади, жінки, діти, літні люди, більш вразливі до зміни клімату, включені до процесу управління у сфері зміни клімату.

⁴⁷ Стаття 22 Кліматичного закону.

⁴⁸ Пункт 11 Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

⁴⁹ Пункт 6 Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

В Україні наразі **не сформовано державного механізму ідентифікації соціальних груп, найбільш уразливих до наслідків зміни клімату**, а також **не визначено спеціальних процедур** їхнього залучення до формування та реалізації кліматичної політики. Чинні стратегічні та програмні документи **не містять інструментів забезпечення справедливої перспективи** та не орієнтовані безпосередньо на потреби визначених вразливих груп. Участь таких груп можлива лише в межах загальних механізмів громадських консультацій, передбачених Кліматичним законом та постановою Кабінету Міністрів України⁵⁰, що не гарантує їхнього системного або пріоритетного залучення.

Нормативно-правовими актами **механізм визначення соціальних груп, найбільш уразливих до впливу зміни клімату, поки що не сформований**.

Разом з тим окремі дослідження громадських організацій, зокрема аналітичний звіт «Кліматична (не)справедливість: вплив зміни клімату на вразливі соціальні групи в містах України»⁵¹, окреслюють потенційні групи ризику, однак ці напрацювання не інтегровані у державну політику.

Чинні нормативно-правові акти у сфері кліматичної політики **не встановлюють спеціальних процедур або інструментів участі** саме для постраждалих чи вразливих груп. Водночас Кліматичний закон⁵² передбачає загальний механізм участі громадськості у формуванні кліматичної політики, який дає можливість усім заінтересованим сторонам, включно з вразливими групами, подавати пропозиції та брати участь у громадських обговореннях.

Попри наявність загальних норм щодо участі громадськості у сфері кліматичної політики, не розроблені механізми, спрямовані на зменшення нерівностей, мінімізацію негативного впливу ризиків на соціально вразливі групи чи забезпечення рівного доступу до переваг кліматичних рішень. Це не відповідає такому принципу державної кліматичної політики, як гендерна рівність у процесі формування та реалізації державної кліматичної політики та переходу до низьковуглецевого розвитку⁵³.

⁵⁰ Постанова Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики».

⁵¹ Кліматична (не)справедливість: вплив зміни клімату на вразливі соціальні групи в містах України. ГО «Суспільний проект «Еколтава», Аналітичний центр Cedos, Представництво Фонду ім. Гайнріха Бюлля в Україні, 2020. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://ua.boell.org/uk/2021/01/14/klimatychna-nespravedlyvist-vplyv-zminy-klimatu-na-vrazlyvi-sotsialni-hrupy-v-mistakh>.

⁵² Стаття 2 Кліматичного закону.

⁵³ Стаття 3 Кліматичного закону.

Які механізми створені Урядом України для моніторингу виконання Національно визначеного внеску (НВВ) та національного закону про клімат



Компонент G8. Механізми моніторингу. Цей компонент оцінює наявність урядових механізмів для моніторингу виконання Національно визначеного внеску (НВВ) та національного закону про клімат, а також пояснює, чи існують механізми зворотного зв'язку для інформування процесу прийняття рішень.

Уряд України створив нормативні механізми для моніторингу виконання НВВ та положень Кліматичного закону. Згідно із законодавством центральні органи виконавчої влади щороку не пізніше 1 березня подають Кабінету Міністрів України звіти про реалізацію заходів з пом'якшення зміни клімату, адаптації та досягнення цілей НВВ у відповідних секторах. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, узагальнює цю інформацію та включає її до щорічного звіту Уряду України, який подається Верховній Раді України. Таким чином, законодавча основа для регулярного моніторингу виконання НВВ вже сформована.

Водночас механізми зворотного зв'язку, які б дозволяли використання результатів моніторингу для вдосконалення державної кліматичної політики, перебувають на початковому етапі розвитку. Кліматичний закон передбачає створення Науково-експертної ради з питань зміни клімату та збереження озонового шару, яка повинна оцінювати державні політики та подавати Кабінету Міністрів України рекомендації щодо їх удосконалення. Однак положення про цю Раду та її персональний склад ще не затверджені, тому **механізм зворотного зв'язку фактично не функціонує, що обмежує можливість системного використання результатів моніторингу для коригування кліматичної політики.**

Механізми моніторингу виконання НВВ в Україні регулюються Кліматичним законом⁵⁴, згідно з яким щороку не пізніше 1 березня центральні органи виконавчої влади подають Кабінетові Міністрів України інформацію за минулий календарний рік про результати реалізації політик та заходів щодо пом'якшення зміни клімату та адаптації до неї, а також про досягнення цілей державної кліматичної політики, включно з цілями НВВ. Звітність охоплює політики та інструменти в усіх відповідних секторах економіки.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує політику у сфері охорони навколишнього природного середовища зі свого боку здійснює загальний моніторинг та узагальнення цієї інформації з подальшим включенням

⁵⁴ Стаття 23 Кліматичного закону.

результатів до щорічного звіту Кабінету Міністрів України про виконання програми його діяльності та до звіту, який подається до Верховної Ради України.

Разом з цим **порядок здійснення моніторингу та оцінки реалізації державної кліматичної політики та порядок оцінки державних політик**, які має затвердити Кабінет Міністрів України, наразі **ще розробляються** Міндовкілля (з 24.07.2025 Мінекономіки).

Відповідно до Кліматичного закону⁵⁵ Науково-експертна рада з питань зміни клімату та збереження озонового шару має здійснювати оцінку державних політик на відповідність цілям та принципам державної кліматичної політики, аналізувати реалізовані заходи та розробляти рекомендації Кабінету Міністрів України щодо вжиття відповідних заходів. Саме ця інституція має стати ключовою ланкою зворотного зв'язку між моніторингом і коригуванням політик.

Водночас **механізм зворотного зв'язку** на сьогодні **фактично не працює**: положення про Науково-експертну раду та її персональний склад **не затверджені**.

Отже, законодавча основа моніторингу для відстеження прогресу у виконанні НБВ **сформована, але її повноцінне практичне застосування потребує завершення нормативного врегулювання**.

Які наявні механізми для забезпечення прозорості дій, витрачених ресурсів та досягнутих результатів у зв'язку зі зменшенням наслідків зміни клімату та адаптацією



Компонент G9. Прозорість. Цей компонент оцінює наявність механізмів для забезпечення прозорості дій, витрачених ресурсів та досягнутих результатів у зв'язку зі зменшенням наслідків зміни клімату та адаптацією.

В Україні створена та поступово впроваджується система механізмів прозорості, яка забезпечує відкритий доступ громадськості до інформації про дії, спрямовані на пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптацію. На глобальному рівні Україна регулярно подає до Секретаріату РКЗК ООН передбачені міжнародними зобов'язаннями документи: Національний кадастр антропогенних викидів з джерел та абсорбції поглиначами парникових газів в Україні, Національні повідомлення, звіти про інвентаризацію та, починаючи з 2025 року, Дворічний звіт з прозорості відповідно до Паризької угоди. Усі ці документи оприлюднюються у відкритому доступі на вебсайті Секретаріату РКЗК ООН, що забезпечує прозорість здійснюваних заходів та їх відповідність глобальній системі кліматичного врядування.

⁵⁵ Стаття 23 Кліматичного закону.

На національному рівні прозорість забезпечується статтею 22 Кліматичного закону, яка гарантує відкритий доступ до інформації про прогрес у реалізації кліматичної політики, зокрема про політики та заходи з пом'якшення та адаптації, результати інвентаризацій викидів, функціонування системи МЗВ і виконання НВВ. Відповідні дані регулярно публікуються на вебсайтах Міндовкілля та Мінекономіки, включно зі звітом про прогрес реалізації Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року. Інформація доступна українською та англійською мовами, що дає можливість громадськості, науковим колам і міжнародним партнерам здійснювати контроль за діями держави, витраченими ресурсами та досягнутими результатами у сфері зміни клімату.

Україна⁵⁶ систематично звітує до Секретаріату РКЗК ООН у межах міжнародно-правових зобов'язань, зокрема надає Національний кадастр антропогенних викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів в Україні, Національне повідомлення та Дворічний звіт про прозорість.

За подання звітів відповідає Національний координатор, з вересня 2025 року — Мінекономіки, до цього було Міндовкілля⁵⁷.

Усі подані Україною документи (табл. 1) зареєстровані у відкритому реєстрі РКЗК ООН⁵⁸.

Таблиця 1

Перелік документів та звітів, які подає Україна до Секретаріату РКЗК ООН

№ з/п	Документ	Період	2016	2018	2021	2022	2023	2024	2025
1	Національно визначений внесок України до Паризької угоди (NDC)	5 років	✓		✓				✓
2	Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку (LT-Leds)	добровільно		✓					!
3	Національний кадастр антропогенних викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів в Україні (CRT)	1 рік		✓	✓	✓	✓	✓	✓

⁵⁶ Як сторона РКЗК ООН, Кіотського протоколу, Паризької угоди, а також відповідно до статті 28 Кліматичного закону.

⁵⁷ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2025 № 997-р «Про можливість забезпечення здійснення Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства функцій і повноважень».

⁵⁸ Офіційний вебсайт РКЗК ООН. [Електронний ресурс]. Доступний з: https://unfccc.int/reports?f%5B0%5D=corporate_author%3A192.

№ з/п	Документ	Період	2016	2018	2021	2022	2023	2024	2025
4	Національний звіт про інвентаризацію антропогенних викидів із джерел викидів парникових газів та видалення парникових газів поглиначами в Україні (NID)	1 рік		✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Національне повідомлення (NC)	4 роки		✗	✗			✓	
6	Повідомлення з адаптації (AdCom)	добровільно						✓	
7	Національний план адаптації (NAP)	добровільно							!
8	Дворічний звіт з прозорості до Паризької угоди (BTR)	з 2024 року, 1 раз на 2 роки						✗	✓

Перший Дворічний звіт про прозорість Україною подано до РКЗК ООН 29.10.2025, тобто вже під час аудиту.

Починаючи з 2018 року до теперішнього часу, Національний кадастр антропогенних викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів в Україні⁵⁹ та Національний звіт про інвентаризацію антропогенних викидів із джерел викидів парникових газів та видалення парникових газів поглиначами в Україні⁶⁰ подавалися кожного року.

У квітні 2025 року Україна подала до Секретаріату РКЗК ООН Національний звіт про інвентаризацію антропогенних викидів із джерел парникових газів та видалення парникових газів поглиначами за 1990–2023 роки, підготовлений відповідно до рішень РКЗК ООН та настанов МГЕЗК⁶¹ (IPCC).

Україна не подавала окремого Національного плану адаптації відповідно до Паризької угоди⁶², але у грудні 2024 року подала Повідомлення з адаптації, яке виконує подібну функцію.

Таким чином, **в Україні існують механізми прозорості, узгоджені з глобальною системою управління відповідно до РКЗК ООН та Паризької угоди.** Водночас подання Дворічного звіту про прозорість із порушенням встановлених строків свідчить про несвоечасність виконання міжнародних процедур, однак система звітування загалом узгоджена з глобальними вимогами та продовжує поступово розвиватися.

⁵⁹ Ukraine. 2025 Common Reporting Table (CRT). [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://unfccc.int/documents/646269>.

⁶⁰ Ukraine. 2025 National Inventory Document (NID) [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://unfccc.int/documents/646259>.

⁶¹ 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/index.html>.

⁶² Стаття 7 Паризької угоди, ратифікованої Законом України від 14 липня 2016 року № 1469-VIII «Про ратифікацію Паризької угоди».

Які інституційні механізми поза виконавчою гілкою влади можуть підвищити ефективність реалізації заходів, спрямованих на пом'якшення впливу змін клімату на довкілля, та адаптації до нього



Компонент G10. Нагляд і кліматичні судові справи. Цей компонент оцінює, чи існують інституційні механізми поза виконавчою гілкою влади, які можуть підвищити ефективність реалізації кліматичних заходів.

Поза межами виконавчої гілки влади в Україні є щонайменше три важливі інституційні механізми — **парламентський контроль, вищий державний колегіальний фінансовий контроль (аудит) та судовий захист**, які відіграють суттєву роль у підвищенні прозорості, підзвітності та ефективності реалізації кліматичних заходів.

Контроль від імені Верховної Ради України забезпечує Комітет з питань екологічної політики та природокористування, до предмета відання якого належить питання запобігання негативним антропогенним змінам клімату.

Другим важливим механізмом є заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), які здійснює Рахункова палата. Зокрема, протягом останніх п'яти років вона здійснила два ключові аудити, пов'язані зі зміною клімату, надаючи незалежну оцінку ефективності державних дій і використанню бюджетних коштів у відповідних сферах.

Крім того, судовий захист екологічних і кліматичних прав дає можливість громадянам та громадським організаціям оскаржувати бездіяльність держави. Незважаючи на те, що кількість таких справ невелика, суди визнають свою компетенцію у кліматичних питаннях, що підтверджено судовими випадками 2008–2010 років.

Постановою Верховної Ради України⁶³ утворено **Комітет з питань екологічної політики та природокористування**, до предмета відання якого належать, зокрема, **питання запобігання негативним антропогенним змінам клімату**. Комітет виконує контрольні функції, опрацьовує законодавчі ініціативи та проводить розгляд проєктів нормативно-правових актів, які стосуються кліматичної політики, що свідчить про його активну роль у законотворчому процесі.

Рахунковою палатою за останні п'ять років **проведено два аудити**, дотичні до питання зміни клімату, що відповідає **прогресивному етапу** за цим критерієм.

⁶³ Від 29 серпня 2019 року № 19-IX: «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України дев'ятого скликання» (зі змінами).

Зокрема, у 2022 році Рахунковою палатою завершено аудит ефективності виконання заходів із зменшення обсягів викидів парникових газів⁶⁴, у 2024 році — аудит ефективності на тему «Зниження ризиків катастроф — заходи з адаптації до зміни клімату»⁶⁵.

Отже, питання зміни клімату перебувають на постійному контролі вищого державного колегіального органу фінансового контролю (аудиту) — Рахункової палати.

В Україні існує можливість та практика розгляду кліматичних і екологічних справ у суді. Суди мають підстави і на практиці розглядають справи, пов'язані з кліматичними зобов'язаннями держави чи питаннями прозорості (табл. 2).

Таблиця 2

**Нормативно-правові акти, які регулюють відносини
щодо судового захисту екологічних і кліматичних прав та забезпечують
правове підґрунтя для подання позовів**

Нормативний акт	Норма нормативного акта
Конституція України	Стаття 16 визначає забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи — катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу обов'язком держави
	Стаття 50 гарантує право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля, отримання достовірної інформації про його стан і право на відшкодування завданої шкоди
Кодекс адміністративного судочинства	Стаття 5 надає право будь-якій особі або організації оскаржувати дії чи бездіяльність суб'єктів владних повноважень, у тому числі, що порушують екологічні чи кліматичні права
Кримінальний кодекс України	Стаття 441 регулює відносини щодо екоциду, під яким розуміють масове знищення рослинного або тваринного світу, отруєння атмосфери або водних ресурсів, а також вчинення інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу, які караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років
Закон України від 25 червня 1991 року № 1264-XII «Про охорону навколишнього природного середовища»	Статтею 21 встановлено, що громадські природоохоронні організації мають право подавати до суду позови про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в тому числі здоров'ю громадян і майну громадських організацій
	Стаття 35 регулює відносини щодо здійснення державного контролю у сфері охорони навколишнього природного середовища

⁶⁴ Звіт за результатами цього аудиту затверджений рішенням Рахункової палати від 30.08.2022 № 18-2.

⁶⁵ Звіт за результатами цього аудиту затверджений рішенням Рахункової палати від 19.12.2024 № 58-3.

Нормативний акт	Норма нормативного акта
Закон України від 12 грудня 2019 року № 377-IX «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів»	Визначає відповідальність за порушення законодавства у сфері моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів з установок, розташованих на території України
Закон України від 23 травня 2017 року № 2059-VIII «Про оцінку впливу на довкілля»	Дає змогу оскаржувати рішення щодо будівництва, реконструкції, технічного переоснащення, розширення, перепрофілювання, ліквідації (демонтажу) об'єктів, іншого втручання в природне середовище

Разом з тим в Україні протягом 2008–2024 років зареєстровано лише 2 судові випадки, дотичні до кліматичних питань. При цьому у світі з 2017 року кількість таких справ зросла більше ніж удвічі і продовжує зростати. Ці висновки оприлюднені Програмою ООН з навколишнього середовища та Центром із права зміни клімату при Колумбійському університеті Сабіна⁶⁶.

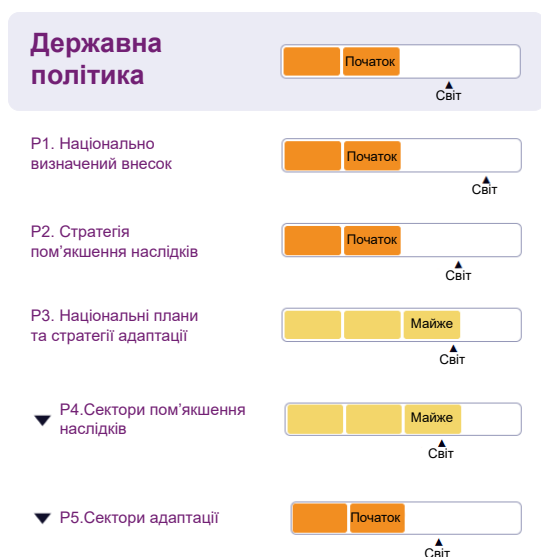
Отже, **судові установи готові розглядати позови**, пов'язані з питаннями, що стосуються зміни клімату, однак незначна кількість таких випадків в Україні свідчить про **недостатню увагу відповідальних органів виконавчої влади до захисту екологічних і кліматичних прав громадян**.

⁶⁶ Global Climate Litigation Report: 2023 Status Review | UNEP - UN Environment Programme. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://www.unep.org/resources/report/global-climate-litigation-report-2023-status-review>.

2. НАСКІЛЬКИ НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ЗМІНИ КЛІМАТУ ВІДПОВІДАЄ РКЗК ООН, КІОТСЬКОМУ ПРОТОКОЛУ ТА ПАРИЗЬКІЙ УГОДІ



Прогрес України, за оцінкою Групи компонентів P1-P5 «Державна політика», оцінений на **початковому етапі реалізації, що нижче світового показника.**



На концептуальному рівні **національна політика України загалом узгоджується з цілями й принципами РКЗК ООН, Кіотського протоколу та Паризької угоди**: держава визначила довгострокову ціль досягнення кліматичної нейтральності, подала Оновлений національно визначений внесок у 2021 році та підготувала НВВ2, відновила систему МЗВ і розпочала розбудову внутрішньої системи торгівлі викидами. Водночас **практична відповідність цим міжнародним зобов'язанням обмежена нездійсненням інтегрованого секторального планування, неповною конкретизацією заходів та недостатньо розвинутими механізмами реалізації, моніторингу й оцінки результатів політики.**

У частині **національно визначених внесків** Україна демонструє поступове підвищення амбіцій, що відповідає вимогам Паризької угоди щодо посилення цілей з часом. Перший НВВ встановив ціль обмежити викиди до 40 відс. рівня 1990 року, Оновлений національно визначений внесок — до 35 відс., а НВВ2, схвалений у 2025 році, передбачає ще більш амбітну траєкторію скорочення. Водночас на момент оцінювання ClimateScanner Оновлений національно визначений внесок 2021 року не був актуалізований у п'ятирічному циклі, передбаченому статтею 4 Паризької угоди, а також не містив кількісних секторальних цілей. Секторальна деталізація, закладена в НВВ2, була схвалена вже під час аудиту, тому не враховувалась в оцінці.

У частині **політики пом'якшення наслідків зміни клімату** Україна має стратегічну рамку, що відповідає підходам, визначеним РКЗК ООН, Кіотським протоколом та Паризькою угодою. У 2024 році затверджено Стратегію формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року⁶⁷, яка поєднує цілі пом'якшення та адаптації і визначає перехід до низьковуглецевого розвитку. На

⁶⁷ Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р.

виконання цієї Стратегії ухвалені Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року, Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року, Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року, Стратегію розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року, Державну стратегію управління лісами до 2035 року, Національний план управління відходами до 2033 року⁶⁸ тощо. Ці документи відображають вимогу Паризької угоди щодо наявності чітких цілей і політик. Водночас комплексна система узгоджених секторальних планів зі скорочення викидів, синхронізованих з НВВ, ще не сформована, а для більшості секторів кількісні показники скорочення викидів або не визначені, або мають частковий характер.

Підхід до адаптації до зміни клімату загалом відповідає вимогам РКЗК ООН та статті 7 Паризької угоди, однак перебуває на стадії становлення. Україна визначила адаптацію однією з ключових державних цілей, ухвалила Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року та Стратегію формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, а в грудні 2024 року подала до РКЗК ООН Повідомлення про адаптацію, яке частково виконує функцію національного плану адаптації. Стратегічні документи визначають пріоритетні сектори (енергетика, водні ресурси, сільське та лісове господарство, здоров'я, інфраструктура, територіальні громади тощо) та загальні напрями дій, актуальність яких забезпечена тим, що основні стратегічні акти оновлювались упродовж останніх п'яти років. Водночас деталізовані секторальні плани адаптації з конкретними індикаторами, механізмами реалізації та системою моніторингу ще не затверджені, що обмежує фактичну відповідність вимогам щодо системного й циклічного планування адаптаційних заходів.

Оцінка **таких ключових секторів**, як енергетика, сільське та лісове господарство, управління відходами та ризиками стихійних лих, свідчить про **часткову інтеграцію вимог** РКЗК ООН, Кіотського протоколу та Паризької угоди на рівні політик.

У сферах енергетики та сільського господарства державна політика враховує як завдання пом'якшення, так і адаптації, а також містить перелік конкретних заходів і очікуваних результатів, але для більшості критеріїв їх досягнення оцінюється лише на проміжному рівні через неповну систему індикаторів, секторальних планів та завершених механізмів моніторингу.

У секторі лісового господарства визначено ціль збільшити обсяги поглинання CO₂, у сфері відходів — скоротити викиди метану шляхом зменшення захоронення біовідходів, однак військова агресія Російської Федерації проти України та обмеженість ресурсів стримують виконання запланованих заходів.

У сфері управління ризиками катастроф чинне законодавство й документи державного планування формують базову основу цивільного захисту, але нерозроблення

⁶⁸ Затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р.

єдиної системи оцінки ризиків та національних механізмів моніторингу адаптаційної політики, недостатня модернізація систем раннього попередження не відповідають підходам, закладеним у Сендайській рамковій програмі зі зменшення ризиків катастроф та РКЗК ООН.

Загалом **національна кліматична політика України відповідає основним вимогам РКЗК ООН, Кіотського протоколу та Паризької угоди** в частині наявності НВВ, стратегічних документів з пом'якшення та адаптації, визначення пріоритетних секторів і поступового підвищення кліматичних амбіцій. Водночас **фактична відповідність** цієї політики таким міжнародним зобов'язанням наразі обмежується *початковим рівнем реалізації*: не визначені повністю інтегровані секторальні цілі в НВВ (станом на 01.08.2025), не розроблені або не затверджені секторальні плани зі скорочення викидів і адаптації, а механізми моніторингу, звітності та оцінювання політики, особливо в частині адаптації та управління ризиками стихійних лих, залишаються фрагментарними й незавершеними. Військова агресія Російської Федерації проти України суттєво ускладнює виконання зобов'язань, однак не відмінює потреби у прискореному розвитку інституційної спроможності, секторального планування та системного моніторингу, необхідних для повної відповідності національної політики вимогам Паризької угоди.

Чи містить НВВ амбітні та оновлені зобов'язання для країни відповідно до вимог Паризької угоди, чи розподілені зобов'язання на секторальні цілі



Компонент Р1. Національно визначений внесок (НВВ). Цей компонент оцінює, чи містить НВВ амбітні та оновлені зобов'язання для країни відповідно до вимог Паризької угоди, чи розподілені зобов'язання на секторальні цілі.

Оновлений у 2021 році НВВ містить суттєво амбітніші цілі зі скорочення викидів парникових газів порівняно з першим НВВ, однак на момент оцінювання не був актуалізований у п'ятирічний цикл, передбачений Паризькою угодою, та не включав кількісних секторальних зобов'язань. Під час аудиту Уряд України у жовтні 2025 року схвалив НВВ2, який передбачає секторальну деталізацію, але ці нові положення не могли бути враховані під час оцінки ClimateScanner.

Нормативно-правові вимоги передбачають, що НВВ схвалюється строком на 10 років, переглядається та оновлюється не менше 1 разу на 5 років⁶⁹ або у разі виникнення змін у кліматичних умовах та інновацій у сфері науки й техніки. Водночас **чинний НВВ**

⁶⁹ Стаття 4 Паризької угоди.

України, поданий у 2021 році, на момент оцінювання не був актуалізований. Під час аудиту Кабінетом Міністрів України схвалено НВВ2⁷⁰, що свідчить про відновлення процесу актуалізації НВВ.

Перший НВВ⁷¹ передбачав, що викиди парникових газів у 2030 році не перевищать 60 відс. рівня 1990 року. У 2021 році Кабінет Міністрів України схвалив Оновлений національно визначений внесок⁷². Цей документ підвищив амбіції України (рис. 6), визначивши мету — до 2030 року скоротити викиди парникових газів до 35 відс. рівня 1990 року. Оновлений НВВ враховував нові економічні реалії, посилення міжнародних кліматичних зобов'язань та прагнення України до інтеграції з Європейським Союзом.

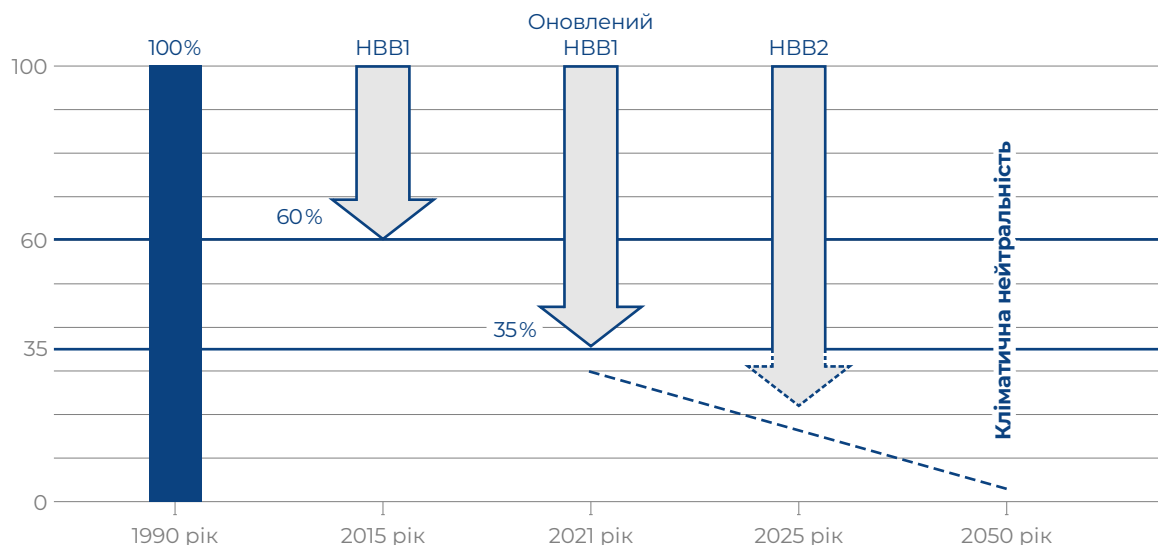


Рис. 6. Амбітні цілі України щодо скорочення викидів парникових газів відповідно до національно визначених внесків

Схвалений у 2025 році НВВ2 є першим кліматичним зобов'язанням, підготовленим в умовах військової агресії Російської Федерації проти України. Цей документ, розроблений в умовах невизначеності, відображає вплив військової агресії Російської Федерації проти України на економіку України, зокрема руйнування інфраструктури, погіршення моніторингу викидів та економічні виклики.

⁷⁰ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.10.2025 № 1172-р «Про схвалення Другого національно визначеного внеску України до Паризької угоди».

⁷¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 980-р «Про схвалення Очікуваного національно визначеного внеску України до проекту нової глобальної кліматичної угоди».

⁷² Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.07.2021 № 868-р «Про схвалення Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди».

Оскільки **військова агресія Російської Федерації проти України триває, викиди парникових газів продовжують зростати**. Відповідно до п'ятого оцінювання Ініціативи з обліку викидів парникових газів внаслідок війни, яка створена у березні 2022 року та є групою експертів з вуглецевих викидів⁷³, **викиди парникових газів протягом трьох років з моменту повномасштабного вторгнення зросли майже до 237 млн т CO₂ екв.** Такий обсяг **еквівалентний річним викидам Австрії, Угорщини, Чеської Республіки та Словаччини у їх сукупності**. З урахуванням соціальної вартості вуглецю у 185 дол. США / т CO₂ екв., **кліматична шкода, спричинена цією війною, сягає понад 43 млрд дол. США.**

У цьому оцінюванні викиди внаслідок бойових дій перевищили викиди від відбудови і зайняли першу сходинку за часткою викидів серед усіх категорій впливу (рис. 7).



Рис. 7. Розподіл викидів за категоріями впливу

Джерело: ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ НА КЛІМАТ.

24 лютого 2022 — 23 лютого 2025.

Ініціатива з обліку викидів парникових газів внаслідок війни.

Жовтень 2025.

⁷³ Вплив російської війни в Україні на клімат. 24 лютого 2022 — 23 лютого 2025. Ініціатива з обліку викидів парникових газів внаслідок війни. Жовтень 2025. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/vplyv-ros-viyny-v-ukraini-2022-23-02-2025full.pdf>.

Незважаючи на це, НВВ2 створює можливості для закріплення кліматичних амбіцій України, визначення векторів декарбонізації ключових секторів економіки та сприяння зеленому відновленню країни для досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року.

На момент проведення оцінювання через ClimateScanner Україна мала чинний оновлений НВВ, який **не містив кількісних секторних цілей** зі скорочення викидів парникових газів. Цей документ визначав лише загальнонаціональну ціль скорочення **без розподілу** між енергетикою, промисловістю, транспортом, сільським господарством, ЗЗЗЛГ чи сектором відходів.

Разом з тим в Україні існують окремі секторальні стратегії та плани (Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року⁷⁴, Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року⁷⁵, Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року⁷⁶, Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року⁷⁷, Державна стратегія управління лісами України до 2035 року⁷⁸, Національний план управління відходами до 2033 року⁷⁹), які містять заходи та окремі значення очікуваного скорочення викидів, однак **вони не були інтегровані в НВВ та не визначали обов'язкових секторних цілей**. Більшість документів мала лише описові заходи, а кількісні показники впливу визначені: у сільському господарстві — зменшення на 8,2 млн т CO_{2 екв.}; у промисловості — зниження на 2 млн т CO_{2 екв.}; лісовому секторі — ціль щодо підвищення рівня абсорбції до 75,6 млн т CO_{2 екв.}. Відсутність єдиного інтегрованого секторального поділу в межах чинного оновленого НВВ не давала можливості вважати ці політики виконанням критерію.

⁷⁴ Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1803-р «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року».

⁷⁵ Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року».

⁷⁶ Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 761-р «Про затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його виконання».

⁷⁷ Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1163-р «Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках».

⁷⁸ Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року».

⁷⁹ Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів».

Який застосовано підхід до зменшення викидів парникових газів (ПГ)



Компонент Р2. Стратегія пом'якшення. Цей компонент оцінює підхід, застосований країнами до зменшення викидів парникових газів (ПГ). Він враховує, чи національний уряд визначив відповідні політики щодо викидів ПГ, наявність стратегій для зменшення викидів, встановлення планів для досягнення секторальних цілей та узгодженість цих планів з національними стратегіями.

Пом'якшення наслідків зміни клімату — процес, спрямований на зменшення обсягів антропогенних викидів ПГ, збільшення обсягів видалення парникових газів поглиначами та мінімізацію інших факторів, що спричиняють глобальне потепління, з метою зменшення впливу на зміну клімату (Закон України «Про основні засади державної кліматичної політики»).

Підхід України до скорочення викидів парникових газів формується поетапно та включає стратегічні орієнтири. У 2024 році Уряд України затвердив **Стратегію формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату до 2035 року**, яка визначає довгостроковий напрям — **пом'якшення зміни клімату та перехід до низьковуглецевого розвитку**.

Разом з тим комплексна система секторального планування ще перебуває на етапі становлення. Незважаючи на те, що ухвалено базові інструменти, зокрема, **відновлено обов'язкову систему МЗВ**, а також схвалено **план запровадження національної СТВ**, в Україні поки що **не затверджено секторальних планів зі скорочення викидів і не встановлено кількісних цілей** для окремих секторів економіки. Відповідно до Операційного плану заходів з реалізації у 2024–2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року ці заходи заплановані на 2026 рік.

Таким чином, нинішній підхід передбачає **формування національних стратегічних рамок і нарощування інструментів декарбонізації**, але **деталізоване секторальне планування та інтегровані політики скорочення викидів ще не сформовані**.

У 2024 році Уряд України затвердив *Стратегію формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року*, яка визначає довгострокове бачення щодо скорочення викидів та адаптації до зміни клімату. На виконання Стратегічної цілі 2 (Пом'якшення зміни клімату та забезпечення соціально справедливого та економічно ефективного переходу до низьковуглецевого розвитку держави)

розроблено та схвалено *Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року*⁸⁰, що містить ключові політики, заходи та прогнозні показники скорочення викидів у пріоритетних секторах економіки.

У низці стратегічних документів⁸¹ визначено окремі довгострокові орієнтири, зокрема, встановлено ціль досягнення вуглецевої нейтральності паливно-енергетичного комплексу до 2050 року. Водночас ці положення не інтегровані в єдину систему секторальних планів, узгоджених із національними кліматичними цілями. Решта секторів не має затверджених конкретних планів для досягнення цілей щодо скорочення викидів в атмосфері⁸², запланований термін — 2026 рік.

У 2025 році відновлено обов'язкову систему МЗВ⁸³, яка є базовим елементом державної політики у сфері декарбонізації. Крім того, Уряд України схвалив план заходів щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів⁸⁴ як один із ключових інструментів для досягнення кліматичної нейтральності.

⁸⁰ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року».

⁸¹ Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року; Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року; Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року.

⁸² Відповідно до підпункту 2 пункту 4 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 08 жовтня 2024 року № 3991-IX «Про основні засади державної кліматичної політики» Кабінет Міністрів України зобов'язано протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом розробити та затвердити:

- Стратегію адаптації до зміни клімату;
- секторальні програмні документи щодо зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів та збільшення обсягів видалення парникових газів поглиначами;
- секторальні програмні документи щодо адаптації до зміни клімату.

⁸³ Закон України від 12 грудня 2019 року № 377-IX «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів» (у редакції Закону України від 08 січня 2025 року № 4187-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів»).

⁸⁴ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.02.2025 № 146-р «Про затвердження плану заходів щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів».

Який обрано підхід до адаптації до зміни клімату та зменшення негативних впливів на соціально-економічні сектори і добробут населення



Компонент РЗ. Національні плани і стратегії адаптації. Цей компонент оцінює підхід, який обрали країни до адаптації до зміни клімату та зменшення негативних впливів на соціально-економічні сектори і добробут населення, а також чи має країна офіційні національні плани або стратегії адаптації, обсяги цих планів /стратегій та чи вони оновлюються.

Адаптація до зміни клімату — процес, спрямований на зменшення вразливості чи забезпечення стійкості соціоекологічних систем та інфраструктури до впливу зміни клімату з метою пристосування до нових кліматичних умов, запобігання (зменшення) негативним наслідкам зміни клімату (Закон України «Про основні засади державної кліматичної політики»).

Україна застосовує поетапний і поступовий системний підхід до адаптації до зміни клімату, який базується на стратегічному плануванні, визначенні пріоритетних секторів та закладенні інституційних основ для формування адаптаційної політики. У грудні 2024 року Україна подала до РЗК ООН **Повідомлення про адаптацію**, яке визначає ключові виклики, пріоритети та інституційні механізми адаптації до змін клімату. Додатково у 2024 році затверджено **Стратегію формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року**, де адаптація визначена однією з ключових стратегічних цілей.

Підхід України передбачає **ідентифікацію найбільш вразливих секторів**, для яких визначені загальні адаптаційні заходи.

Водночас деталізовані секторальні плани з адаптації з конкретними індикаторами, механізмами реалізації та інструментами оцінки ще **перебувають на етапі формування**. Пріоритетами визначено оновлення оцінок ризиків і вразливості, ухвалення нової Стратегії адаптації, посилення інституційної спроможності та створення системи моніторингу адаптаційної політики. **Такий підхід створює основу для зниження ризиків та підвищення стійкості соціально-економічних секторів і добробуту населення.**

Україна **не подала окремого Національного плану адаптації до РКЗК ООН**⁸⁵, натомість у грудні 2024 року **подала Повідомлення про адаптацію**, яке визначає ключові виклики, пріоритети та інституційні механізми адаптації до змін клімату. У документі зафіксовано поточні інституційні основи, пріоритети та виклики. Серед останніх: брак ресурсів, нестача кліматичних даних, недостатня інтеграція адаптації у секторальну політику та обмежений потенціал на місцях.

⁸⁵ Не відповідає вимогам частини 9 статті 7 Паризької угоди.

У стратегічному плануванні роботи з адаптації до зміни клімату Україна **керується двома основними документами**: Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року⁸⁶ та Стратегією формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року⁸⁷. На важливості адаптації до зміни клімату також наголошується у Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року, де зазначено, що «у довгостроковій перспективі в Україні адаптація до зміни клімату матиме такий самий рівень пріоритетності, як і пом'якшення наслідків зміни клімату».

Ключові сектори, вразливі до зміни клімату, визначені у *Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року*. **Операційним планом заходів на 2025–2027 роки** до цієї Стратегії⁸⁸ передбачено протягом 2025–2027 років **формувати плани дій з адаптації** у таких сферах: управління водними ресурсами (включно з планами управління річковими басейнами), біорізноманіття, лісове господарство, енергетика, громадське здоров'я, сільське господарство та ґрунти, транспорт та інфраструктура, туризм.

Водночас **Операційним планом заходів з реалізації у 2024–2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року** передбачено **проведення оцінок ризиків і вразливості для таких секторів**: населення, сільське господарство, ліси та лісове господарство, біорізноманіття, водні ресурси, енергетика, рибне господарство, прибережні території, населені пункти та туризм, а також розроблення на їхній основі секторальних програм адаптації та інтеграція цих питань у регіональні стратегії розвитку та стратегії територіальних громад.

Окремі секторальні стратегії охоплюють питання адаптації до змін клімату, зокрема: Водна стратегія України на період до 2050 року⁸⁹, Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року⁹⁰, Державна стратегія управління лісами України до 2035 року⁹¹. **Пріоритетами залишаються затвердження нової Стратегії адаптації до зміни клімату**⁹², оновлення оцінок ризиків та вразливості соціально-економічних секторів і природних складових, інституційне зміцнення, система моніторингу і підвищення кліматичної грамотності.

⁸⁶ Схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р.

⁸⁷ Схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р.

⁸⁸ Затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.02.2025 № 96-р «Про затвердження операційного плану заходів з реалізації у 2025–2027 роках Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року».

⁸⁹ Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134-р «Про схвалення Водної стратегії України на період до 2050 року».

⁹⁰ Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1163-р «Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках».

⁹¹ Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року».

⁹² Протягом одного року з дня набрання чинності Закону України від 08 жовтня 2024 року № 3991-IX «Про основні засади державної кліматичної політики» (30.10.2024), (пункт 4 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» цього Закону).

Які аспекти та сектори, що пов'язані з політикою пом'якшення наслідків зміни клімату, вважаються найбільш актуальними



Компонент Р4. Сектори пом'якшення. Цей компонент оцінює аспекти, пов'язані з політиками зменшення наслідків зміни клімату в секторах, які вважаються найбільш актуальними для країни. Аудитори повинні вибрати основні сектори з питань зменшення наслідків зміни клімату, викиди від яких становлять принаймні 40 відс. загальних викидів парникових газів. Якщо є сектор, який викидає більше 40 відс. загальних викидів, аудитор може вибрати лише цей сектор.

Аудитори повинні вибрати сектори з наведеного нижче списку: сільське господарство, енергетика, зміна використання земель і лісове господарство, відходи та промислові процеси.

▲ Р4. Сектори пом'якшення наслідків	☐ ☐ ☒ Майже
Сільське господарство — Загальне	☐ ☐ ☒ Майже
Енергетика — Загальне	☐ ☐ ☒ Майже
Енергетика — Відновлювальна енергія	☐ ☐ ☒ Майже
Зміна землекористування та лісове господарство — Лісове господарство	☐ ☐ ☒ Майже
Відходи — Загальні	☐ ☐ ☒ Майже
Промислові процеси — Енергоефективність	☐ ☐ ☒ Майже

В Україні викиди ПГ відбуваються у таких секторах, визначених МГЕЗК (IPCC):

- енергетика;
- промислові процеси та використання продукції (IPPU);
- сільське господарство;
- землекористування, зміна землекористування та лісове господарство (LULUCF);
- відходи.

За даними Звіту про інвентаризацію парникових газів в Україні за 1990–2023 роки⁹³, загальні обсяги викидів парникових газів у 1990 році, включаючи сектор ЗЗЗЛГ⁹⁴, становили 916,5 млн т CO₂ екв., у 2023 році — 221,7 млн т CO₂ екв.

Сектор **ЗЗЗЛГ** включає як викиди, так і абсорбцію вуглекислого газу, а також викиди CH₄ та N₂O. При цьому сектор ЗЗЗЛГ у 2023 році є чистим поглиначем.

⁹³ UKRAINE'S GREENHOUSE GAS INVENTORY 1990-2023. Підготовлено Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України та Бюджетною установою «Національний центр кадастру викидів парникових газів». [Електронний ресурс]. Доступний з: https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2025/03/Ukraine_NID_2025.pdf.

⁹⁴ Землекористування, зміна землекористування та лісове господарство (LULUCF — Land Use, Land Use Change and Forestry).

З огляду на загальні показники за 1990 та 2023 роки середня тенденція, включаючи сектор ЗЗЗЛГ, становить **75,81 відс. скорочення викидів** (рис. 8).

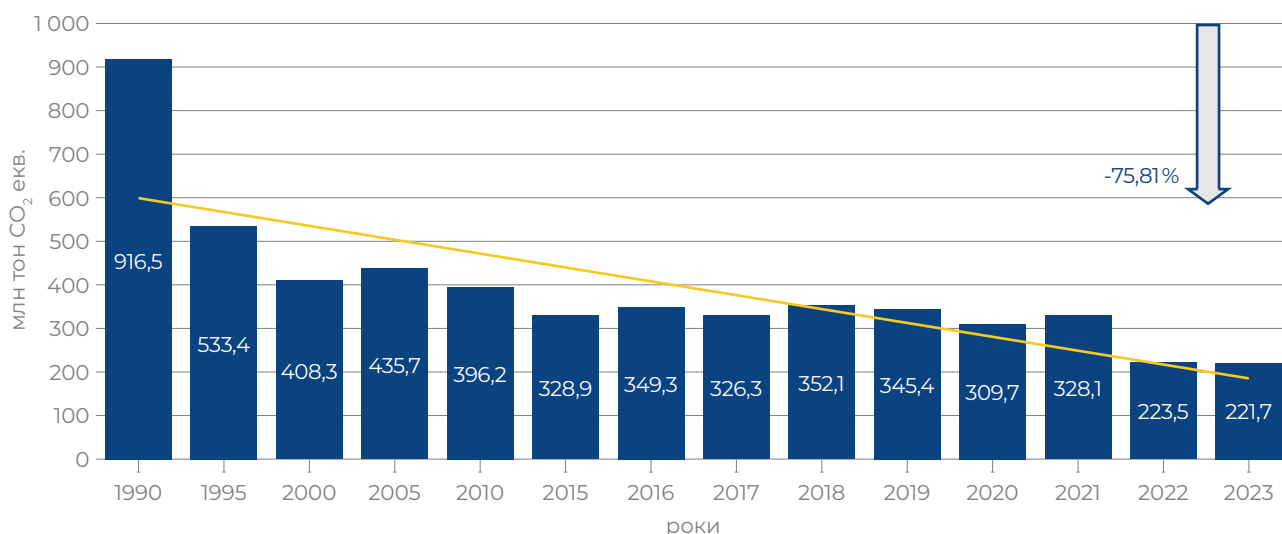


Рис. 8. Динаміка викидів парникових газів (всього), включно з ЗЗЗЛГ, зокрема непрямих млн т CO₂ екв., в 1990–2023 роках

Найбільші викиди парникових газів в Україні припадають на **енергетичний сектор**, частка якого у 2023 році становила близько **74 відс.**, без урахування сектору ЗЗЗЛГ. Приблизно **74 відс.** викидів у цьому секторі припадає на категорію **спалювання палива**, до якої належать підкатегорії: виробництво енергії, обробна промисловість і будівництво, транспорт тощо, ще **26 відс.** становлять викиди у категорії **леткі викиди від палива** (рис. 9).

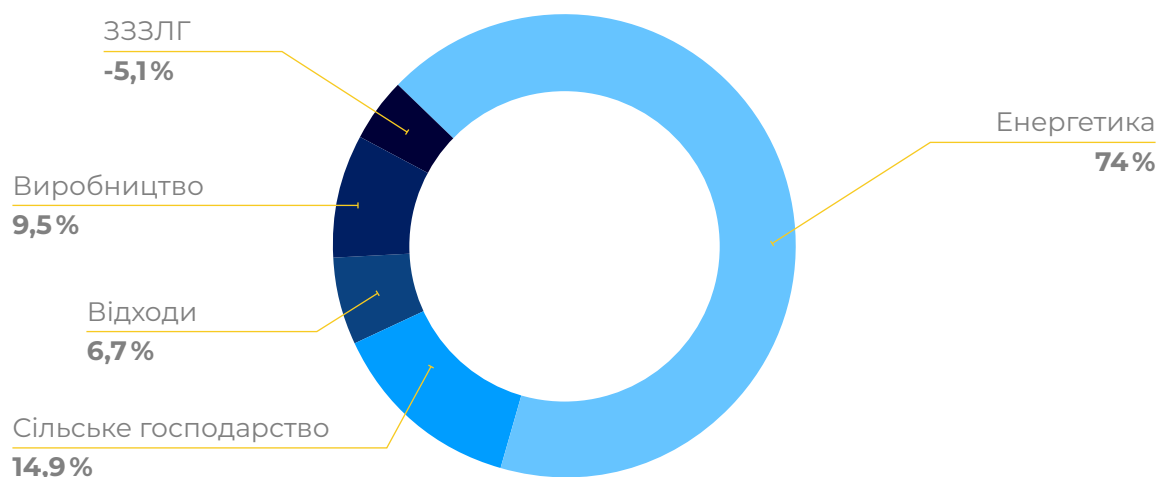


Рис. 9. Структура викидів парникових газів у 2023 році

Частка викидів ПГ в енергетичному секторі з 1990 до 2023 року знизилась на 77,8 відс., у секторі виробництва — 82,1 відс., сільського господарства — 63,2 відс., відходів — 12,5 відсотка. Поглинання в секторі ЗЗЗЛГ зменшилось на 76,7 відсотка (рис. 10).

Зниження викидів ПГ в Україні відбулось через спад промисловості, включаючи призупинення роботи підприємств під час військової агресії Російської Федерації проти України. Це свідчить про взаємозв'язок між збільшенням викидів ПГ і зростанням економіки. Україні потрібно скорочувати викиди парникових газів за рахунок зменшення вуглецевої інтенсивності виробництв, що дасть змогу зменшити викиди ПГ і при цьому зберегти функціонування наявних підприємств⁹⁵.

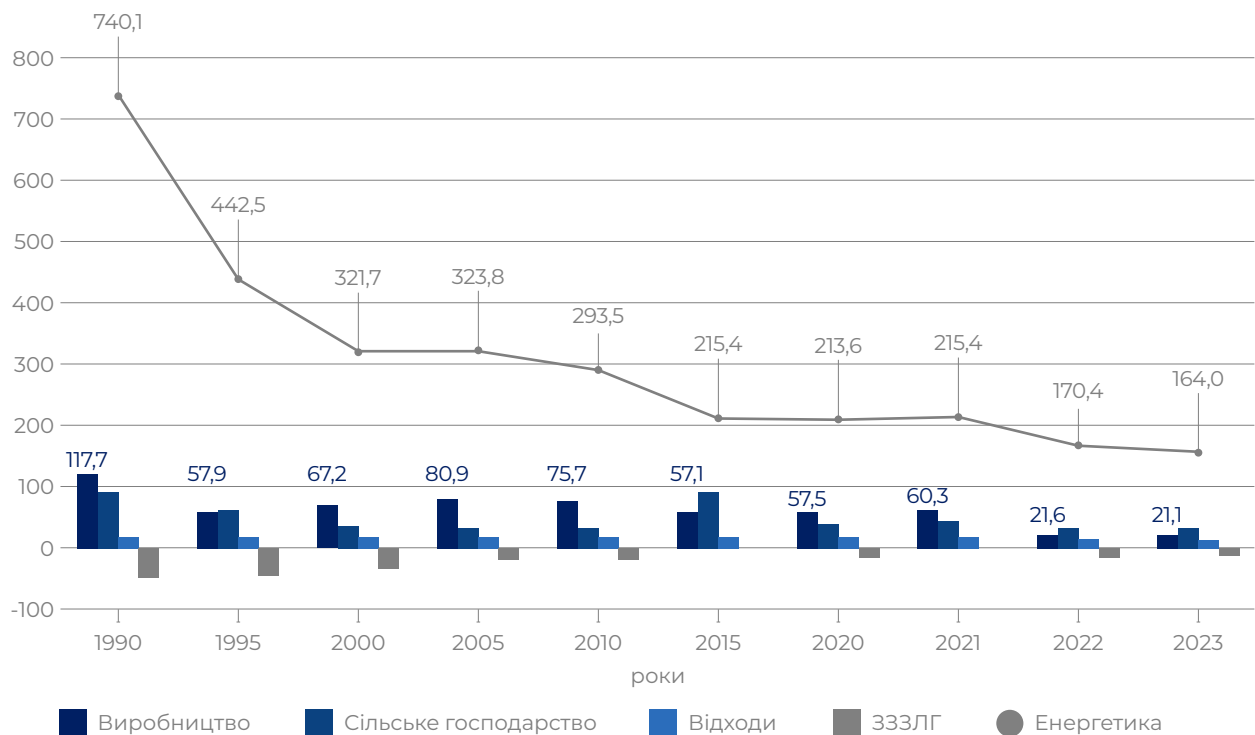


Рис. 10. Динаміка викидів ПГ у секторах за 1990–2023 роки

⁹⁵ Встановлення та виконання НБВ та збереження української економіки: Ключові виклики та шляхи вирішення. Дослідження Комітету промислової екології та сталого розвитку Європейської Бізнес Асоціації, які мають галузеву експертизу та практичний досвід впровадження екологічних політик. [Електронний ресурс]. Доступний з: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2025/07/NVV_prezentatsiya_v11.07.2025.pdf.

В Україні існують стратегії / плани⁹⁶, реалізація яких впливатиме на скорочення викидів парникових газів у секторах, однак не всі ці документи визначають обсяги таких скорочень та конкретні заходи для досягнення цих цілей.

Найбільш актуальними для політики пом'якшення наслідків зміни клімату є питання, пов'язані з **декарбонізацією енергетики**, трансформацією **аграрного сектору** та посиленням ролі **лісового господарства** як поглинача вуглецю. Енергетика залишається головним джерелом викидів, тому в центрі уваги — підвищення енергоефективності, розвиток відновлюваних джерел енергії, модернізація систем теплопостачання, скорочення споживання викопного палива та відновлення пошкодженої внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України інфраструктури.

У сільському господарстві пріоритетами є зниження викидів від тваринництва й ґрунтів, розвиток органічного виробництва, використання аграрних відходів для біоенергетики, що дає змогу одночасно скорочувати викиди та підвищувати стійкість сектору.

У лісовому господарстві ключовими викликами є збереження та посилення поглинальної спроможності лісів, подолання наслідків кліматичних змін і військової агресії Російської Федерації проти України (всихання насаджень, пожежі, замінування, деградація екосистем).

Важливими залишаються й **сектори промисловості, централізованого теплопостачання та відходів**, де політика спрямована на енергомодернізацію теплогенеруючих підприємств, скорочення споживання природного газу, зменшення захоронення біовідходів, розвиток компостування й біогазових технологій, а також на належне поводження з воєнними та будівельними відходами. Пріоритетом для всіх секторів є **зміцнення системи МЗВ**, розроблення та актуалізація секторальних планів із чіткими кількісними цілями, а також урахування впливу військової агресії Російської Федерації проти України на спроможність держави досягати встановлених кліматичних зобов'язань.

Енергетика

В енергетичному секторі найбільш актуальними аспектами політики пом'якшення наслідків зміни клімату є **декарбонізація виробництва та споживання енергії, підвищення енергоефективності й прискорений розвиток відновлюваних джерел енергії**.

⁹⁶ Зокрема, Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року, Енергетична стратегія України до 2050 року, Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року, Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року, Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року, Державна стратегія управління лісами України до 2035 року, Державна цільова економічна програма енергомодернізації теплогенеруючих підприємств до 2030 року, Національний план управління відходами до 2033 року.

Ключову роль відіграють реалізація Національного плану дій з енергоефективності на період до 2030 року⁹⁷, Енергетичної стратегії України до 2050 року⁹⁸, Національного плану з енергетики та клімату до 2030 року⁹⁹ та Національного плану дій з відновлюваної енергетики до 2030 року¹⁰⁰, які передбачають скорочення споживання викопного палива, модернізацію генеруючих потужностей і теплових мереж, зменшення втрат у системах постачання, інтеграцію «зеленої» генерації та наближення до низьковуглецевої моделі розвитку.

Водночас, з огляду на масштабні руйнування енергетичної інфраструктури внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, надзвичайної актуальності набувають заходи з відновлення та одночасної «зеленої» модернізації енергосистеми, подолання енергетичної бідності, посилення гнучкості та стійкості мереж, а також розвиток інституційних спроможностей для впровадження реформ.

Важливу роль також відіграє створення цілісної системи моніторингу, звітності й оцінки впливу енергетичної політики на викиди ПГ, яка дасть змогу відстежувати прогрес досягнення цілей, своєчасно коригувати інструменти підтримки та забезпечувати узгодженість енергетичної й кліматичної політики.

Сільське господарство

Найбільш актуальні аспекти політики пом'якшення кліматичних змін у секторі сільського господарства пов'язані зі зниженням викидів від тваринництва та ґрунтів, розвитком органічного виробництва, модернізацією зрошення, впровадженням біоенергетики та переходом до сталих практик землекористування.

Сільське господарство є одним із ключових секторів, у яких політика пом'якшення наслідків зміни клімату має особливе значення. На галузь припадає близько **14,9 відс. загальних викидів ПГ** в Україні, тому саме в цьому секторі існує значний потенціал для скорочення викидів метану, оксиду азоту та CO₂. Зокрема, **розвиток біоенергетики, яка має потенційні можливості до зменшення ПГ, може скоротити викиди приблизно на 8,2 млн т CO₂ екв.**, а також забезпечити до 11 відс. потреб країни у природному газі та до 19 відс. у електроенергії.

⁹⁷ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1803-р «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року».

⁹⁸ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року».

⁹⁹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року».

¹⁰⁰ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 761-р «Про затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його виконання».

Актуальність посилюється тим, що аграрний сектор одночасно є й одним із найбільш вразливих до кліматичних змін та наслідків військової агресії Російської Федерації проти України. Зокрема, внаслідок військових дій забруднено значні площі земель, близько 20 відс. сільськогосподарських угідь залишаються недоступними чи замінованими, пошкоджено інфраструктуру, техніку, склади, логістичні об'єкти. Це призводить до спаду виробництва, деградації ґрунтів і значних фінансових втрат, що ускладнює впровадження заходів зі скорочення викидів та адаптації. В умовах військової агресії Російської Федерації проти України реалізація кліматичних цілей у секторі сільського господарства стикається з високою невизначеністю та потребує додаткових ресурсів, підтримки та спеціальних заходів відновлення.

Однією із **проблем, визначених у Стратегії розвитку сільського господарства** та сільських територій в Україні на період до 2030 року, є **знищення зрошувальних та дренажних систем**, насамперед внаслідок підриву Російською Федерацією греблі Каховської гідроелектростанції, **посилення дефіциту природного вологозабезпечення внаслідок змін клімату**.

Лісове господарство

Лісовий сектор відіграє важливу роль у політиці пом'якшення наслідків зміни клімату завдяки своїй здатності поглинати значні обсяги ПГ.

Ціллю Державної стратегії управління лісами України до 2035 року¹⁰¹ є підвищення рівня абсорбції ПГ лісами України до 75,6 млн т CO₂ екв., що є важливою складовою політики пом'якшення наслідків зміни клімату у секторі ЗЗЗЛГ.

Конкретні дії для досягнення цілей пом'якшення наслідків зміни клімату у лісовому секторі визначені в Операційному плані реалізації у 2022–2024 роках Державної стратегії управління лісами України до 2035 року¹⁰².

Разом з тим дія цього плану обмежена 2024 роком, а його заходи розроблялися до початку військової агресії Російської Федерації проти України. У зв'язку із значними втратами лісових масивів, пожежами, мінуванням територій та зміною кліматичних



Дерева поглинають вуглекислий газ (CO₂) з атмосфери, перетворюють його на вуглець, який зберігають в усіх своїх частинах — від листя до коренів. Що більшими є дерево, то більше в ньому утримується (депонується) вуглецю

¹⁰¹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року».

¹⁰² Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року».

умов виникає потреба в розробленні оновленого операційного плану з 2025 року, який би враховував поточні ризики, актуальні кліматичні виклики, зміну пріоритетів та необхідність відновлення і підвищення стійкості лісових екосистем.

Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження операційного плану заходів з реалізації у 2025–2027 роках Державної стратегії управління лісами України до 2035 року» був розроблений в 2024 році Державним агентством лісових ресурсів України, проте на момент проведення оцінки (станом на 01.08.2025) не прийнятий¹⁰³.

Водночас реалізація кліматичної політики у лісовому секторі стикається з низкою значних викликів. Кліматичні зміни призводять до деградації деревостанів, зростання чисельності шкідників, поширення хвороб та частіших екстремальних погодних явищ, що знижує здатність лісів ефективно поглинати вуглець. Значно поглиблюють проблеми наслідки військової агресії Російської Федерації проти України: мільйон гектарів лісів залишається в окупації, понад пів мільйона — замінована, велика площа пошкоджена пожежами та бойовими діями. Такі умови ускладнюють моніторинг, відновлення, лісорозведення та досягнення кліматичних цілей.

Механізми моніторингу виконання лісової політики частково сформовані: Операційний план реалізації у 2022–2024 роках Стратегії управління лісами передбачає щорічне звітування про стан реалізації заходів. Однак після завершення терміну виконання плану на 2022–2024 роки новий операційний документ на 2025–2027 роки затверджений лише 28.11.2025.

Промисловість

У секторі промисловості, зокрема централізованого теплопостачання, найбільш актуальними аспектами політики пом'якшення наслідків зміни клімату є **скорочення викидів ПГ шляхом модернізації теплогенеруючих підприємств, зменшення споживання природного газу, перехід на відновлювані та альтернативні джерела енергії, а також підвищення енергоефективності інфраструктури теплопостачання.**

Уряд України визначив ключовими ці напями, схваливши у 2023 році Концепцію¹⁰⁴, у 2025 році — Державну цільову економічну програму енергетичної модернізації

¹⁰³ Затверджений розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.11.2025 № 1356-р «Про затвердження операційного плану заходів з реалізації у 2025–2027 роках Державної стратегії управління лісами України до 2035 року», яке набрало чинності з 28.11.2025.

¹⁰⁴ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.11.2023 № 1093-р «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми енергетичної модернізації підприємств — виробників теплової енергії, що перебувають у державній або комунальній власності, на період до 2030 року».

підприємств — виробників теплової енергії, що перебувають у державній або комунальній власності, на період до 2030 року¹⁰⁵, яка має забезпечити модернізацію застарілих систем, розвиток когенерації та оптимізацію схем теплопостачання.

Разом із тим прогрес у цьому секторі визначається як **проміжний**, оскільки, попри наявність політичної рамки та конкретних заходів, сектор стикається зі значними викликами. Найбільш критичними є **високий рівень зношеності теплових мереж і обладнання, високі технологічні втрати, низький рівень комерційного обліку тепла та потреба в масштабних інвестиціях**, що стримує декарбонізацію. Додатковим чинником є **масштабні руйнування інфраструктури внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України**, які потребують прискореної модернізації, підвищення стійкості та адаптації систем теплопостачання до ризиків.

Водночас у секторі не розроблений **повноцінно функціонуючий механізм моніторингу та оцінки прогресу**, оскільки методика оцінювання результативності програми енергомодернізації не затверджена. Це означає, що, незважаючи на визначені індикатори та заплановані заходи, **державна політика поки що не має дієвого інструментарію для відстеження скорочення викидів**, коригування заходів та ухвалення управлінських рішень на основі даних, що обмежує ефективність кліматичних реформ у промисловості.

Відходи

У секторі управління відходами одним із найбільш актуальних аспектів політики пом'якшення зміни клімату є **скорочення викидів метану** та інших ПГ, що утворюються під час захоронення органічної фракції відходів. Національний план управління відходами до 2033 року¹⁰⁶ визначає пріоритетність **зменшення обсягів захоронення біовідходів**, розвитку компостування, перероблення та виробництва енергії з біогазу, що безпосередньо спрямовано на зниження кількості метану — одного з найпотужніших ПГ. Таким чином, державна політика вже враховує ключові джерела викидів у секторі та містить стратегічні орієнтири для їх поступового скорочення.

Важливим напрямом є також **розвиток інфраструктури для управління відходами**, зокрема системи роздільного збирання, місцевих планів поводження з відходами та

¹⁰⁵ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.10.2025 № 1083-р «Про затвердження Державної цільової економічної програми енергетичної модернізації підприємств — виробників теплової енергії, що перебувають у державній або комунальній власності, на період до 2030 року».

¹⁰⁶ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів».

механізмів розширеної відповідальності виробника. Урядом України затверджено деталізований План заходів з реалізації Національного плану управління відходами на 2025–2033 роки¹⁰⁷, який передбачає впровадження операційних дій для зменшення утворення та захоронення відходів, стимулювання повторного використання матеріалів і запровадження економічних інструментів для розвитку циркулярної економіки. Водночас рівень реалізації цих дій потребує пришвидшення, а секторальні інструменти — подальшої деталізації.

Суттєвим викликом для цього сектору є наслідки військової агресії Російської Федерації проти України: стрімке зростання обсягів **воєнних відходів**, значна частина яких має небезпечні властивості, недостатня інфраструктура для їх перероблення, логістичні обмеження та дефіцит фінансування. Ці фактори істотно ускладнюють досягнення кліматичних цілей у сфері поводження з відходами та потребують формування нових спеціалізованих рішень. Наявні механізми моніторингу реалізації політики створюють базову основу для оцінки прогресу, однак повноцінна система оцінювання впливу заходів на скорочення викидів ПГ ще перебуває на стадії розвитку.

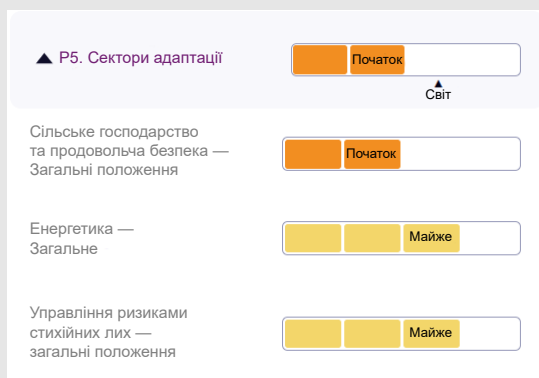
Яка політика адаптації до зміни клімату провадиться в секторах, які вважаються найбільш актуальними: сільське господарство та продовольча безпека, енергетика, управління ризиками стихійних лих



Компонент P5. Сектори адаптації. Цей компонент оцінює різні аспекти політики адаптації у секторах, які вважаються найбільш значущими для країни. Аудиторам слід обрати принаймні два найбільш релевантні сектори, визначені державними аудиторами (вищими органами аудиту) або національним урядом як пріоритетні для адаптації до зміни клімату.

Аудитори повинні обрати сектори з наведеного нижче списку: екосистеми суші та океанів, сільське господарство та продовольча безпека, урбаністичний розвиток та інфраструктура, енергетика, здоров'я людини, стандарти життя та рівність, мир та людська мобільність, управління ризиками катастроф, управління водними ресурсами та інші крос-секційні ризики.

¹⁰⁷ Додаток до Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів».



В Україні **політика адаптації до зміни клімату в ключових секторах** перебуває переважно на стадії формування та поступового впровадження.

У **сільському господарстві та продовольчій безпеці** закладено стратегічні основи кліматично розумного розвитку: визначено цілі й напрями адаптації (органічне виробництво, модернізація зрошення, сталий обіг ґрунтів, рекультивація забруднених

земель, розвиток біоенергетики), однак конкретні адаптаційні заходи ще потребують деталізації в окремому секторальному плані та належної імплементації.

В **енергетичному секторі** адаптаційні аспекти інтегровані у Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року і Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року, які містять широкий перелік практичних заходів із підвищення стійкості та зменшення вразливості, проте спеціалізована політика саме з адаптації та повноцінна система моніторингу її результатів поки що не сформовані.

У сфері **управління ризиками стихійних лих** функціонує розгалужена система цивільного захисту та планів реагування на надзвичайні ситуації, що частково враховує ризики, але нерозроблення єдиної системи оцінки ризиків, вичерпних даних, модернізованих систем раннього попередження та комплексних механізмів моніторингу й оцінки адаптаційної політики свідчить про фрагментарний характер підходів. Загалом це означає, що адаптація вже інтегрована в основні стратегічні документи й політики, однак їх практична реалізація, узгодженість між секторами та інституційна спроможність залишаються недостатніми для забезпечення всебічної стійкості до ризиків.

Сільське господарство та продовольча безпека

У секторі сільського господарства та продовольчої безпеки державна політика адаптації формується в межах **Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на період до 2030 року**, яка містить окрему ціль, що стосується кліматично розумного агровиробництва. Стратегія визначає базові напрями адаптації: розвиток органічного виробництва, відновлення родючості та збереження ґрунтів, модернізацію меліоративних систем, управління водними ресурсами, рекультивацію та розмінування земель, впровадження інноваційних агротехнологій та розвиток біоенергетики. Такі підходи спрямовані на підвищення стійкості агросектору до посух, деградації ґрунтів, дефіциту води та інших ризиків.

Водночас більшість адаптаційних завдань перебуває на стадії планування. Операційний план заходів з реалізації у 2025–2027 роках Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року, передбачає лише один захід — забезпечення розвитку іригаційного комплексу для підвищення стійкості сектору до зміни клімату, а саме, розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України довгострокового плану розвитку іригаційного комплексу для підвищення стійкості сектору до змін клімату. Як наслідок, заходи з адаптації поки не мають повної деталізації, а політика не забезпечує комплексного впровадження на практиці.

Таким чином, в аграрному секторі визначено стратегічний курс на кліматично стійке виробництво, проте його реалізація перебуває на **проміжному етапі формування**, а детальні адаптаційні дії та механізми впровадження ще очікують на розроблення й затвердження.

Енергетика

У секторі енергетики політика адаптації до зміни клімату формується в межах ключових стратегічних документів — **Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року**¹⁰⁸ та **Національного плану дій з енергоефективності на період до 2030 року**, які визначають підвищення стійкості енергетичної системи, модернізацію інфраструктури, розвиток відновлюваної енергетики, зменшення залежності від викопного палива та скорочення енергетичних втрат як основні напрями кліматичної адаптації. Особливу увагу приділено зміцненню стійкості енергетичної інфраструктури до екстремальних погодних явищ, розвитку енергоменеджменту, впровадженню інноваційних та енергоефективних технологій, а також підвищенню гнучкості та безпеки енергосистеми.

Водночас, з огляду на значні руйнування енергетичних об'єктів унаслідок військової агресії Російської Федерації проти України, політика адаптації орієнтована також на **відновлення та модернізацію критичної інфраструктури**, диверсифікацію енергетичних джерел і розвиток децентралізованої генерації, що уможливлює зменшення вразливості сектору до зовнішніх ризиків. Незважаючи на те, що адаптаційні напрями визначені, їхня деталізація та спеціалізовані секторальні механізми імплементації ще перебувають на стадії формування.

¹⁰⁸ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року» (не є загальнодоступним).

У секторі управління ризиками стихійних лих в Україні **здійснюється політика, спрямована на підвищення готовності держави до природних і техногенних загроз, які посилюються внаслідок зміни клімату**. Сформовано базову нормативну та інституційну систему цивільного захисту, що включає План реагування на надзвичайні ситуації державного рівня¹⁰⁹, щорічні плани основних заходів цивільного захисту, методики та рекомендації для планування заходів на центральному й регіональному рівнях¹¹⁰. Обласні державні адміністрації розробляють власні плани реагування та програми запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, що забезпечує територіальну інтеграцію політики.

У межах реалізації адаптаційної політики впроваджуються окремі практичні інструменти — системи раннього попередження, формування матеріальних резервів, превентивні заходи щодо зниження небезпек, інформування населення про ризики. Водночас їхня реалізація є нерівномірною, а технічні можливості систем раннього попередження і спроможність регіонів залишаються недостатніми. Вплив військової агресії Російської Федерації проти України суттєво ускладнює здатність держави впроваджувати адаптаційні заходи: частина територій замінована, інфраструктура пошкоджена, а системні оцінки ризиків — ускладнені або неможливі.

Попри наявність політики та окремих заходів, Україна ще не має цілісної, комплексної системи оцінки ризиків і повноцінних механізмів моніторингу та оцінки ефективності адаптаційних дій. Не розроблено національних індикаторів, методик та централізованої системи збору даних, що обмежує можливість порівняння прогресу та забезпечення доказового управління ризиками. Отже, політика адаптації в цьому секторі перебуває на **проміжному рівні розвитку**: базові елементи створені, проте їх інтеграція та результативність потребують значного посилення¹¹¹.

¹⁰⁹ Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 року № 223 «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня».

¹¹⁰ Наказ Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 19.03.2024 № 302 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення планів цивільного захисту на особливий період суб'єктами господарювання».

¹¹¹ Звіт про результати аудиту ефективності на тему «Зниження ризиків катастроф — заходи з адаптації до зміни клімату», затверджений рішенням Рахункової палати від 19 грудня 2024 року № 58-3.

3. ЯКОЮ МІРОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕНО ФІНАНСУВАННЯ КЛІМАТИЧНИХ ЗАХОДІВ



Прогрес України, за оцінкою Групи компонентів F1-F4 «Фінанси», оцінений на **початковому етапі**, що відповідає світовому показнику.

Компонент F2 не оцінювався, оскільки Україна не виступає донором у сфері міжнародного кліматичного фінансування.



Фінансування кліматичних заходів в Україні забезпечене на мінімально необхідному рівні й не відповідає масштабам задекларованих цілей, а також базується на окремих внутрішніх та міжнародних джерелах, характеризується недостатніми обсягами, перервами у фінансуванні, нестабільною підтримкою адаптації та слабкою системністю в обліку, координації й прозорості використання коштів.

Фінансування кліматичних заходів з державного бюджету, попри наявні ресурси (залишки бюджетних коштів), у 2022–2024 роках не здійснювалось.

Потреба у фінансуванні визначена Міндовкілья ще у 2021 році¹¹² та не відображає обсягів, необхідних для реалізації поточних кліматичних цілей, зазначених у НВБ2.

Попри наявні механізми мобілізації коштів з міжнародних та приватних джерел, його обсяги незначні та не мали впливу на досягнення кліматичних цілей.

Через нерозроблення єдиного механізму збору, аналізу, узагальнення інформації щодо кліматичного фінансування публічне звітування про фінансування кліматичних заходів здійснюється лише в частині бюджетного фінансування, що не відповідає засадам прозорості¹¹³.

¹¹² Аналітичний огляд оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди. Липень 2021. [Електронний ресурс] Доступний з: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/Analychnyj-oglyad-NVV-lypen-2021.pdf>.

¹¹³ Відповідно до даних Дворічного звіту щодо прозорості станом на 2022 рік. Ukraine. Biennial Transparency Report (BTR). BTR1 | UNFCCC. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://unfccc.int/documents/650960>.

Які пов'язані з національними кліматичними цілями плани має Уряд України, чи забезпечив Уряд України кошти для досягнення цих цілей, а також чи має механізми для відстеження та звітування про кошти



Компонент F1. Внутрішнє кліматичне фінансування. Цей компонент оцінює, чи має національний уряд плани, пов'язані з національними кліматичними цілями, чи зобов'язався він або забезпечив кошти для досягнення цих цілей, а також чи має механізми для відстеження та звітування про кошти.

Уряд України визначив низку цілей і планів у сфері кліматичної політики, проте фінансове забезпечення їх реалізації залишається неповним і нерівномірним.

Уряд України планував фінансування заходів з пом'якшення наслідків зміни клімату на 2021–2025 роки, але фактичне бюджетне фінансування відбулося лише у 2021 році за програмою цільових екологічних (зелених) інвестицій¹¹⁴, зокрема з модернізації, відновлювальної енергетики та оновлення рухомого складу, у сумі **195,9 млн грн** (табл. 3).

У 2022–2024 роках через військову агресію Російської Федерації проти України фінансування не здійснювалося, а проєкти були поновлені лише у другому півріччі 2025 року.

У розпорядженні держави залишаються значні кошти від продажу одиниць установленої кількості викидів за Кіотським протоколом, однак ризики втрати цих ресурсів зберігаються через відсутність активної реалізації проєктів. Так, на 21.10.2025 залишок коштів від продажу одиниць (частин) установленої кількості становив **19,1 млн євро**¹¹⁵ та **6,9 млн гривень**¹¹⁶.

¹¹⁴ Відібраних відповідно до Порядку розгляду, схвалення і реалізації проєктів цільових екологічних (зелених) інвестицій та пропозицій щодо здійснення заходів, пов'язаних з реалізацією таких проєктів і виконанням зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2008 року № 221.

¹¹⁵ На рахунку Державного експортно-імпортного банку України.

¹¹⁶ На рахунку Державної казначейської служби України.

Водночас цільові програми адаптації до зміни клімату, передбачені законодавством, ще не розроблені, тому їх фінансування не здійснюється¹¹⁷. Часткову підтримку кліматичних заходів забезпечують Фонд енергоефективності та Державний фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації, однак вони не формують повноцінної системи кліматичного фінансування.

Таблиця 3

Інформація щодо фінансування заходів, пов'язаних з кліматичними цілями, з Державного бюджету України у 2021 році¹¹⁸

Проекти та заходи	Сума, тис. грн
Проекти з капітального ремонту (термомодернізація)	104 547,7
Проекти модернізації станцій теплопостачання (котелень)	16 588,8
Проекти з відновлювальної енергетики	3 550,7
Проекти з оновлення рухомого складу	66 817,3
Разом	191 504,5
Міжнародний фінансовий аудит	376,4
Міжнародна технічна експертиза	4 005,6
Відрядження в межах України	1,7
Разом	4 383,7
Всього	195 888,2

Питання визначення та відстеження фінансування кліматичних заходів перебуває на стадії розвитку. В Україні існує розуміння прямого кліматичного фінансування (гранти, субсидії, пільгові кредити, проекти з декарбонізації та енергоефективності), яке частково відстежується Міндовкілля (з 24.07.2025 — Мінекономіки).

Кліматичний закон покладає обов'язок здійснювати моніторинг реалізації політик та заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату й адаптації до неї та реалізації державної кліматичної політики на Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує

¹¹⁷ Відповідно до пункту 12 Заходів щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, які використовують кошти державного бюджету, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 року № 710 «Про ефективне використання державних коштів», з метою ефективного та раціонального використання коштів державного бюджету Кабінету Міністрів України постановлено припинити підготовку проектів нових державних цільових програм або внесення змін до затверджених цільових програм, що потребують додаткового фінансування з державного бюджету.

¹¹⁸ КПКВК 2701530 «Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату».

формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища (до 24.07.2025 — Міндовкілля, з 22.09.2025 — Мінекономіки). Разом з цим через незатвердження порядку моніторингу, наразі моніторинг реалізації політик та заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату й адаптації до неї не здійснюється, що обмежує можливість комплексного аналізу ресурсів, спрямованих на досягнення кліматичних цілей.

Механізми публічного звітування також є несистемними. Інформація про видатки на кліматичні заходи публікується через портал «Бюджет для громадян»¹¹⁹ та у звітах окремих органів виконавчої влади, але у форматі бюджетних програм, а не кліматичних політик чи цілей. Єдиної централізованої системи звітності щодо кліматичного фінансування не існує, що ускладнює прозорість, моніторинг та аналіз витрат у цій сфері.

Отже, **Уряд України має стратегічні плани щодо кліматичних цілей, але їх фінансове забезпечення є фрагментарним, механізми моніторингу — частковими, а повноцінна система звітування про кліматичне фінансування — не розроблена.** Для досягнення національних кліматичних цілей необхідне посилення інтегрованого планування, нормативне визначення кліматичних фінансових потоків та створення єдиного механізму їх відстеження й публічного звітування.

Якою мірою Уряд України визначив фінансові потреби, мобілізував фінансування міжнародних організацій для проєктів із пом'якшення наслідків зміни клімату або адаптації



Компонент F3. Міжнародне кліматичне фінансування (країни-отримувачі). Цей компонент оцінює, як національний уряд країни-одержувача зміг визначити фінансові потреби, мобілізувати міжнародне фінансування для проєктів із пом'якшення наслідків зміни клімату або адаптації, реалізувати механізми для оцінки використання цих коштів і чи виконуються вимоги щодо звітності за отриману та необхідну фінансову підтримку.

Уряд України, який має інструменти для мобілізації міжнародного фінансування, визначив орієнтовні фінансові потреби для виконання кліматичних цілей. Водночас:

- оцінки потреб застарілі та не деталізовані за джерелами,
- фактичні обсяги мобілізованих коштів незначні,
- спеціалізована система контролю за використанням міжнародного кліматичного фінансування не розроблена,
- звітність здійснюється, але без комплексної системи моніторингу.

¹¹⁹ spending.gov.ua / openbudget.gov.ua.

Уряд України визначив загальну потребу у фінансуванні кліматичних заходів, проте дані є неповними та застарілими. Останнє офіційне розраховане Міндовкілля значення — потреба залучити близько **102 млрд євро до 2030 року** для досягнення кліматично нейтральної економіки — подане Міндовкілля до Секретаріату РЗК ООН у 2025 році та базується на даних 2021 року. Визначена потреба не розподілена на внутрішні й міжнародні джерела та не враховує суттєвого впливу військової агресії Російської Федерації проти України.

Згідно з розрахунками Міндовкілля¹²⁰ для України найважливішим є залучення фінансування до енергетичного сектору, який генерує найбільше викидів ПГ (74 відс.). Потреба в загальних інвестиціях у сектор теплової та електричної енергії становить 26 млрд євро до 2030 року, з яких 20 млрд євро — на відновлювані джерела енергії. З цієї суми 80 відс. (16 млрд євро) передбачено для нових електростанцій, 20 відс. (4 млрд євро) — для збільшення використання біомаси на котельних та центральних теплових станціях. Крім того, 5 млрд євро необхідно для будівництва нових газових електростанцій та модернізації наявних теплових станцій.

Щодо мобілізації фінансування, Україна має доступ до низки міжнародних фінансових інструментів і платформ — *Ukraine Facility*¹²¹, *URTF*¹²², програми IKI¹²³, *PEACE in Ukraine*¹²⁴, інструменти ЄБРР, МБРР та багатосторонні трастові фонди¹²⁵. Водночас фактичні обсяги залучених ресурсів у 2021–2022 роках були незначними¹²⁶: у 2021 році реалізовано 147 проєктів загальним обсягом фінансування менш ніж 1 млн дол. США на рік; у 2022 році кількість проєктів збільшилася до 171, але фінансування зменшилося до 0,7 млн дол. США. Внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України відбувся перерозподіл міжнародної допомоги в бік термінових потреб енергетичної стійкості, що також обмежило масштаб мобілізації кліматичного фінансування.

¹²⁰ Ukraine. 2025 National Inventory Document (NID) [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://unfccc.int/documents/646259>.

¹²¹ Ukraine Facility (EU) — інструмент фінансування ЄС.

¹²² Ukraine Recovery Trust Fund) — багатодонорський траст для відновлення, включаючи «зелені» проєкти.

¹²³ RAABS (IKI) — адаптація в секторах.

¹²⁴ Підтримка функціонування державних, соціальних, енергетичних систем, включаючи кліматичні компоненти.

¹²⁵ Платформа донорів України, створена за підтримки G7+ та ЄС, координує донорів, інституції та фінансові інструменти (G7 Finance Track, IFI Coordination Group) для спрямування коштів на кліматично та екологічно стійкі проєкти; Рамкова програма планування та мобілізації інвестицій у клімат (CIPMF) — глобальна методологія, розроблена Партнерством NDC та Зеленим кліматичним фондом — допомагає країнам визначити пріоритети інвестицій у пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптацію до них, а також розробити дорожню карту фінансування.

¹²⁶ Відповідно до даних Дворічного звіту щодо прозорості станом на 2022 рік. Ukraine. Biennial Transparency Report (BTR). BTR1 | UNFCCC. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://unfccc.int/documents/650960>.

У сфері контролю за використанням міжнародного фінансування Уряд України має окремі механізми, які не є спеціалізованими саме для кліматичних коштів. Функціонують фінансові процедури й нагляд у межах *Ukraine Facility*¹²⁷, включно з роллю Європейської комісії, Державної аудиторської служби України та антикорупційних інституцій. Водночас повноцінної державної системи нагляду за розподілом міжнародного кліматичного фінансування немає.

Звітність про міжнародну допомогу здійснюється у формі дворічних звітів про прозорість відповідно до Паризької угоди. У 2025 році Україна подала свій перший звіт, що містив дані про фінансування за 2021–2022 роки. Водночас звітування не є регулярним і не охоплює всі аспекти потреб, отриманих коштів та їхнього впливу.

Які інструменти має Уряд України для мобілізації приватних фінансів для підтримки заходів зі зменшення наслідків зміни клімату та адаптації



Компонент F4. Національні та міжнародні механізми. Цей компонент оцінює, чи має національний уряд інструменти для мобілізації приватних фінансів для підтримки заходів зі зменшення наслідків зміни клімату та адаптації, а також його здатність відслідковувати та звітувати про ці кошти.

Україна має низку інструментів для мобілізації приватного фінансування — кредитні механізми, гарантії, «зелені» облігації, змішане фінансування, інвестиційні платформи та каталоги фінансування. Водночас їхня інтеграція та масштабованість залишаються недостатніми, а державна система відстеження та звітування щодо приватних інвестицій у кліматичні проєкти фактично відсутня. Це означає, що **Уряд України перебуває на проміжному рівні щодо створення механізмів, але на початковому рівні — щодо їх моніторингу та прозорого відображення.**

Уряд України має низку інструментів, які дають змогу залучати приватні інвестиції для реалізації заходів зі зменшення наслідків зміни клімату та адаптації, хоча їхнє використання та інтеграція поки що перебувають на **проміжному рівні розвитку**. Основними механізмами є проєктне та змішане фінансування, кредитні лінії, гарантійні інструменти, «зелені» облігації та окремі ринкові інструменти (наприклад, вуглецеві кредити). Саме змішане фінансування, яке поєднує кошти міжнародних фінансових організацій та приватних інвесторів, нині відіграє ключову роль, а саме дає можливість

¹²⁷ Постанова Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 року № 1318 «Деякі питання реалізації інструменту *Ukraine Facility*».

компенсувати ризики, підвищити привабливість проєктів та забезпечити доступ приватного сектору до капіталу в умовах військової агресії Російської Федерації проти України.

Уряд України також створив інституційні та інформаційні платформи для підтримки залучення приватного капіталу. Український кліматичний офіс¹²⁸ допомагає інвесторам визначати перспективні напрями, отримувати технічну допомогу, аналітику та здійснювати підготовку проєктів. Цифрова «Зелена платформа»¹²⁹, розроблена Мінекономіки з аналітичним центром DiXi Group, містить каталог понад 60 доступних програм «зеленого» фінансування для бізнесу, муніципалітетів і підприємств, що спрощує доступ до можливостей приватного інвестування у сфері декарбонізації, енергоефективності та адаптації.

Попри наявність таких механізмів, в Україні не розроблена централізована система відстеження приватних інвестицій у кліматичні проєкти. Інформація про приватні фінансові потоки публікується лише в окремих джерелах і за окремими проєктами (наприклад, великі вітрові електростанції Tyligulska¹³⁰ та ОККО Wind Farm¹³¹), але не збирається та не аналізується державою системно.

Міжнародна ініціатива «Програма відстеження фінансування клімату» (Climate Finance Tracking Program)¹³² надає огляд фінансових потоків для декарбонізації та адаптації. Ця ініціатива систематично збирає дані про обсяги державного та приватного фінансування, а також щорічно публікує відповідні звіти та аналітичні огляди.

Уряд України також не здійснює регулярне публічне звітування про масштаби приватних кліматичних інвестицій, що обмежує можливість оцінювати фактичний внесок бізнесу у досягнення кліматичних цілей.

¹²⁸ Проєкти. Офіційний сайт Міжнародної кліматичної ініціативи (IKI). [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://iki-ukraine.org/ua/projects/>.

¹²⁹ Вебсайт Зелена платформа. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://greenplatform.madeinukraine.gov.ua/>.

¹³⁰ Tyligulska Wind Farm (плановані 500 МВт) проєкт DTEK інвестує 450 млн євро приватного капіталу, частково через банківські кредити й експортні фінансування з Данії. Реалізація до кінця 2026 року.

¹³¹ ОККО Wind Farm (147 МВт) — приватний проєкт GNG (ОККО Group), який залучив 157 млн євро, співфінансується Європейським банком реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) та Банком торгівлі та розвитку Чорного моря (BSTDB), а також підтримується Європейським Союзом (ЄС), Великою Британією та Фондом чистих технологій (CTF) CIF. Проєкт спрямований на генерування 380 ГВт·год відновлювальних джерел енергії щорічно та зниження викидів ~245 000 т CO₂. Джерело: The International Finance Corporation (IFC) [Електронний ресурс]. Доступний з: https://www.ifc.org/en/pressroom/2025/157-million-finance-package-for-private-ukraine-wind-farms?utm_source=chatgpt.com.

¹³² CPI's Climate Finance Tracking Program provides the most comprehensive data and insights into finance flows supporting climate change mitigation and adaptation outcomes. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://www.climatepolicyinitiative.org/the-programs/climate-finance-tracking/>.

ВИСНОВКИ

- 1) Система управління кліматичною політикою в Україні у правовому та інституційному вимірі загалом приведена у відповідність із вимогами РКЗК ООН, Кіотського протоколу та Паризької угоди, що підтверджується ратифікацією основних міжнародних документів, схваленням та оновленням НБВ, ухваленням Кліматичного закону, Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, розробленням Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року, відновленням МЗВ та підготовкою до запровадження системи торгівлі квотами на викиди. За результатами оцінки компонентів G1–G10 ClimateScanner, прогрес України за групою «Структура управління» є вищим за середній і відповідає світовому рівню.

Водночас відповідність міжнародним зобов'язанням наразі є переважно нормативно-декларативною, а не практичною. Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку до 2050 року подана до РКЗК ООН, але ще не змінена під оновлений НБВ та нові реалії (включно з наслідками військової агресії Російської Федерації проти України). Аспекти зміни клімату недостатньо інтегровані в національні та галузеві документи державного планування; оцінка ризиків і вразливості проведена лише для окремих секторів, карта ризиків не сформована, адаптаційні стратегії та секторальні програми перебувають переважно на етапі розроблення.

Система органів виконавчої влади та розподіл повноважень формально визначені Кліматичним законом, але інституційна архітектура перебуває в перехідному стані (ліквідація Міндовкілля, передача функцій Мінекономіки), не створені й не реалізовані в повному обсязі Науково-експертна рада з питань зміни клімату та збереження озонового шару та нова Міжвідомча координаційна комісія з питань зміни клімату, не розроблені дієві механізми горизонтальної й вертикальної координації, регулярної взаємодії з приватним сектором, науковими колами та вразливими групами. Механізми моніторингу виконання НБВ і Кліматичного закону прописані в законодавстві, але не працюють повноцінно через незатвердження порядків, індикаторів та неналагоджений зворотний зв'язок для коригування політики.

- 2) Національна політика України у сфері зміни клімату загалом орієнтована на виконання зобов'язань за РКЗК ООН, Кіотським протоколом та Паризькою угодою і демонструє зростання амбіцій, однак її реальна відповідність цим документам наразі є лише частковою і оцінюється як початковий етап, нижче за світовий рівень. Оновлений національно визначений внесок 2021 року та підготовлений НБВ2 містять більш амбітні цілі зі скорочення викидів (65 відс. до 2030 року, та понад 65 відс. до 2035 року від рівня 1990 року), попри військову агресію Російської Федерації проти України та потребу у відновленні економіки України.

Україна ухвалила низку стратегічних документів, які формують рамку кліматичної політики (Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року, секторальні стратегії у сфері енергетики, сільського господарства, лісового господарства, управління відходами, промисловості). Ці документи частково відображають вимоги міжнародних угод щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації, визначають напрями декарбонізації, розвиток відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності, кліматично орієнтоване сільське господарство, збільшення поглинання вуглецю лісами тощо. Водночас політика переважно не забезпечує повної секторальної конкретизації цілей (обсяги скорочення викидів, чіткі показники результативності) та достатньо деталізованих механізмів реалізації й моніторингу, а для низки секторів (зокрема енергетика, відходи) вплив на зменшення викидів ПГ у стратегічних документах або не визначений, або виписаний частково.

У частині адаптації до зміни клімату Україна рухається в напрямі, визначеному Паризькою угодою (наявні Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, Стратегія кліматичної політики на період до 2035 року, подано Повідомлення про адаптацію), однак комплексна, посекторно деталізована система адаптаційної політики лише формується. Планування адаптації в агросекторі, енергетиці, управлінні ризиками стихійних лих, лісовому господарстві здебільшого перебуває на етапі стратегічних рамок з відкладеним розробленням конкретних планів дій, індикаторів, систем моніторингу та оцінки.

3. Фінансування кліматичних заходів в Україні забезпечене лише частково й перебуває на початковому етапі, що відповідає оцінці за групою компонентів «Фінанси» (на рівні світового показника). Обсяги наявних ресурсів і масштаби їх фактичного використання не відповідають потребам, визначеним національними кліматичними цілями та НВВ: у 2022–2024 роках заходи з пом'якшення наслідків зміни клімату фактично не фінансувались, а бюджетне фінансування заходів з адаптації не забезпечене. Навіть за наявності залишків коштів від продажу одиниць установленої кількості (ОУК) та ресурсів Державного фонду декарбонізації енергоефективної трансформації їх потенціал використовується обмежено, частина коштів тривалий час лишається незадіяною й існує ризик їх відкликання.

Разом з тим інституційні передумови для розвитку кліматичного фінансування сформовані лише частково. Уряд України не має визначення прямого кліматичного фінансування і відстежує видатки за окремими бюджетними програмами, проте непряме фінансування не класифіковане й не обліковується системно, а публічна звітність охоплює лише частину внутрішніх кліматичних витрат. Оцінка потреб у фінансуванні (орієнтовно 102 млрд євро до 2030 року) проведена Міндовкілля без чіткого розподілу на внутрішні та зовнішні джерела, а консолідованої інформації про міжнародне та приватне фінансування держава не збирає й не аналізує в повному обсязі. Незважаючи на те, що створено низку механізмів для мобілізації зовнішніх і приватних ресурсів (Ukraine Facility, донорські платформи, трастові фонди), моніторинг і звітування про ці потоки мають частковий характер.

Відповіді об'єктів контролю

Проект звіту про результати аудиту відповідності на тему «Оцінка національної політики та заходів України щодо зміни клімату із застосуванням інноваційного інструменту ClimateScanner INTOSAI» 28 листопада 2025 року направлений Мінекономіки для ознайомлення та надання коментарів. 05 грудня 2025 року відбулося його обговорення, під час якого Мінекономіки надало свої зауваження та пропозиції до проекту Звіту.

Зокрема, у проекті Звіту надано рекомендацію Кабінету Міністрів України: доручити Мінекономіки та іншим центральним органам виконавчої влади розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проекти законодавчих, нормативних та організаційно-розпорядчих актів якими:

- визначити та затвердити секторальні програмні документи щодо зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів та збільшення обсягів видалення парникових газів поглиначами;
- визначити та затвердити методологію ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату, та інтегрувати принципи кліматичної справедливості у стратегічні документи.

У коментарях Мінекономіки запропоновало зазначити й інші центральні органи виконавчої влади, відповідальні за формування політик та державних програм у відповідній сфері (зокрема, Міненерго, Мінрозвитку, МОЗ), визначення методології ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату, а також інтегрування принципів кліматичної справедливості у стратегічні документи (МОЗ, Мінсоцполітики).

За результатами обговорення проект Звіту доповнено цими уточненнями.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Кабінету Міністрів України:

1.1. Утворити Науково- експертну раду з питань зміни клімату та збереження озонового шару як незалежний дорадчий орган.

1.2. Вжити заходів щодо:

- затвердження на початку стратегії низьковуглецевого розвитку України на період до 2050 року, забезпечивши її узгодження з НВВ2, Стратегією формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року та зобов'язаннями України у процесі європейської інтеграції;
- визначення Стратегії адаптації до зміни клімату;
- внесення змін до Національної економічної стратегії на період до 2030 року з урахуванням цілей державної кліматичної політики та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року;
- внесення змін до Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року;
- визначення порядку врахування принципів і цілей державної кліматичної політики у державних та секторальних стратегіях, у тому числі у програмах комплексного відновлення територій, для ліквідації наслідків військової агресії Російської Федерації проти України;
- визначення порядку здійснення моніторингу та оцінки реалізації державної кліматичної політики на відповідність цілям та принципам державної кліматичної політики.

1.3. Доручити **Мінекономіки** та іншим заінтересованим центральним органам виконавчої влади, відповідальним за формування державної політики у відповідній сфері (зокрема, **Міненерго, Мінрозвитку, МОЗ**), розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проекти нормативно-правових та організаційно-розпорядчих актів щодо:

- визначення секторальних програмних документів щодо зменшення обсягів антропогенних викидів ПГ та збільшення обсягів видалення ПГ поглиначами, якими: визначити цілі, індикатори та інструменти впровадження; передбачити механізми міжсекторальної координації реалізації кліматичної політики;
- визначення секторальних програмних документів щодо адаптації до зміни клімату.

1.4. Доручити **МОЗ** у **співпраці з Мінсоцполітики і Мінекономіки** розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт нормативно-правового акта щодо визначення методології ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату.

2. Мінекономіки (до 31.12.2026):

2.1. Розробити та внести у встановленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкти нормативно-правових та організаційно-розпорядчих актів щодо:

- Довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку України на період до 2050 року, забезпечивши її узгодження з НВБ2, Стратегією формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року, Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року та зобов'язаннями України у процесі європейської інтеграції;
- визначення Стратегії адаптації до зміни клімату;
- внесення змін до Національної економічної стратегії на період до 2030 року з урахуванням цілей державної кліматичної політики та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року;
- внесення змін до Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року;
- визначення порядку врахування принципів і цілей державної кліматичної політики у державних та секторальних стратегіях, у тому числі у програмах комплексного відновлення територій, для ліквідації наслідків військової агресії Російської Федерації проти України;
- визначення порядку здійснення моніторингу та оцінки реалізації державної кліматичної політики на відповідність цілям та принципам державної кліматичної політики.

Заступник Голови Рахункової палати

Сергій КЛЮЧКА

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ClimateScanner	Інструмент з оцінки дій урядів щодо боротьби з кліматичними змінами за трьома напрямками: управління, державна політика та фінанси
Директива ЄС 2003/87	Директива Європейського Парламенту і Ради 2003/87/ЄС від 13 жовтня 2003 року про встановлення системи торгівлі квотами на викиди парникових газів у межах Союзу та внесення змін до Директиви Ради 96/61/ЄС
ЗЗЗЛГ	Землекористування, зміни у землекористуванні та лісове господарство
Київський протокол	Київський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, ратифіковано Законом України № 1430-IV від 04.02.2004 «Про ратифікацію Київського протоколу до Рамкової Конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату». Міжнародна угода про обмеження викидів в атмосферу парникових газів.
Кліматична нейтральність	Стан, за якого загальний обсяг антропогенних викидів парникових газів дорівнює або компенсується загальним обсягом видалених парникових газів
Кліматичний Закон	Закон України від 08 жовтня 2024 року № 3991-IX «Про основні засади державної кліматичної політики»
МГЕЗК	Міжурядова група експертів зі зміни клімату
МЗВ	Моніторинг, звітність та верифікація викидів парникових газів
Міндовкілля	Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України
Мінекономіки	Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України
Міненерго	Міністерство енергетики України
Мінрозвитку	Міністерство розвитку громад та територій України
Мінсоцполітики	Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я України
НВВ	Національно визначений внесок
НВВ2	Другий Національно визначений внесок
Паризька угода	Паризька угода, ратифікована Законом № 1469-VIII від 14.07.2016 «Про ратифікацію Паризької угоди». Угода в межах Рамкової конвенції ООН про зміну клімату (UNFCCC) щодо регулювання заходів зі зменшення викидів діоксиду вуглецю
ПГ	Парникові гази
План Ukraine Facility	План України, схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 року № 244-р «Про схвалення Плану України»
РКЗК ООН	Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй зі зміни клімату — міжнародний екологічний договір, мета якого полягає в стабілізації концентрації парникових газів в атмосфері на такому рівні, який не допустить небезпечного антропогенного впливу на клімат Землі
СТВ	Система торгівлі викидами парникових газів
Угода про асоціацію між Україною та ЄС	Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (набрала чинності 01.09.2017), ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII (набрав чинності 27.09.2014)
ЦСР	Цілі сталого розвитку — ключові напрями розвитку країн, що були ухвалені на Саміті ООН зі сталого розвитку

ДОДАТКИ

Додаток 1

Критерії аудиту та результати виконання

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1. Наскільки система управління кліматичною політикою в Україні відповідає положенням Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, Кіотського протоколу та Паризької угоди				
1.1	G1. Нормативно-правова база Чи має Україна національну законодавчу базу у сфері зміни клімату, яка підтримує досягнення цілей щодо пом'якшення наслідків (зменшення викидів) та адаптації	G1.A — Наявність законодавчої бази G1.B — Відповідність Паризькій угоді Закони, інші нормативно-правові та організаційно-розпорядчі акти щодо клімату відповідають Паризькій угоді	Прогресивний етап (10) Відповідає критерію	Україна забезпечує високий рівень відповідності своєї кліматичної нормативно-правової бази вимогам Паризької угоди. Чинне законодавство та стратегічні документи України узгоджені з ключовими вимогами Паризької угоди , а механізми планування й встановлені цілі з декарбонізації підтверджують прогресивний рівень відповідності міжнародним кліматичним зобов'язанням.
		G1.C — Інтеграція Закони, інші нормативно-правові та організаційно-розпорядчі акти щодо зміни клімату забезпечують врахування аспектів зміни клімату в державних та галузевих планах та стратегіях	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Інтеграція кліматичних аспектів у державні та галузеві плани й стратегії в Україні перебуває на початковому етапі , незважаючи на наявність нормативної бази, що встановлює такі вимоги. Практичне впровадження Кліматичного закону потребує підготовки секторальних, регіональних та місцевих програмних документів із питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату, включення кліматичних міркувань в акти планування відновлення територій та громад в Україні.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1.2	G2. Урядова структура Чи створений та функціонує в Україні орган виконавчої влади або система органів для вирішення питань зміни клімату	G2.A — Наявність національної урядової структури G2.B — Визначення обов'язків Повноваження щодо керівництва, координації, впровадження, моніторингу та забезпечення прозорості національних заходів реагування на зміну клімату чітко визначені в органах виконавчої влади	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	В Україні існує сформована урядова структура для управління питаннями клімату, однак її функціональна стабільність потребує подальшого зміцнення, що відповідає оцінці на проміжному рівні . Відповідно до Кліматичного закону, з 2024 року функції координації, впровадження, моніторингу та забезпечення прозорості кліматичних заходів чітко розподілені між Кабінетом Міністрів України, центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами, визначеними законом. Міндовкілля ¹³³ центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері охорони атмосферного повітря, моніторингу, звітності та верифікації викидів ПГ, а також у сфері регулювання озоноруйнівних речовин та фторованих ПГ, охорони озонного шару та запобігання зростанню рівня глобального потепління, зміни клімату і виконання вимог РКЗК ООН, Кіотського протоколу до неї та Паризької угоди. У межах своїх функцій Міністерство забезпечує нормативно-правове регулювання, бере участь у роботі Конференції Сторін та подає необхідну звітність. Окремі функції МЗВ делеговано Бюджетній установі «Національний центр обліку викидів парникових газів». Центральні органи виконавчої влади щороку не пізніше 1 березня подають інформацію про результати кліматичних заходів до Кабінету Міністрів, а Міндовкілля здійснює узагальнення і включає результати до урядового звіту. З 24.07.2025 Мінекономіки, як правонаступник ліквідованого Міндовкілля, виконує завдання у сфері політики щодо атмосферного повітря, МЗВ та виконання міжнародних кліматичних зобов'язань.
		G2.C — Без прогалин або дублювання У структурі повноважень органу виконавчої влади повноваження щодо керівництва, координації, впровадження, моніторингу та забезпечення прозорості національних заходів реагування на зміну клімату чітко визначені, без прогалин чи дублювання	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	У структурі повноважень органів виконавчої влади щодо керівництва, координації, впровадження, моніторингу та забезпечення прозорості національних заходів реагування на зміну клімату наявні прогалини , що свідчить про перебування України на початковому етапі реалізації цього критерію. Хоча Кліматичний закон визначає загальну архітектуру управління кліматичною політикою, ключові інституційні елементи системи координації поки не створені та фактично не функціонують , що не дає змоги забезпечити узгодженість, послідовність та ефективність реалізації кліматичних заходів.
		G2.D — Лідерство На національному рівні наявний орган виконавчої влади, який відповідає за керівництво, управління та координацію національних заходів реагування на зміну клімату, а також має повноваження мобілізувати інші органи виконавчої влади	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	На національному рівні в Україні визначено центральний орган виконавчої влади, відповідальний за керівництво, управління та координацію кліматичної політики , що відповідає проміжному етапу реалізації критерію. Відповідно до статті 5 Кліматичного закону Кабінет Міністрів України виконує функції центрального координатора кліматичної політики та має повноваження мобілізувати інші органи виконавчої влади для реалізації заходів з пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї. Разом з тим функціонування інституційних механізмів координації поки що не є повним. Нові координаційні та дорадчі органи, передбачені Кліматичним законом, перебувають на етапі формування, а їхня діяльність фактично не розгорнута. Це обмежує можливість Уряду України здійснювати системну координацію та забезпечувати повноцінне лідерство у впровадженні кліматичних рішень.

¹³³ Згідно з Положенням про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 року № 614.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1.3	G3. Довгострокова стратегія <i>Чи має країна довгострокову стратегію щодо зміни клімату та чи відповідає така стратегія НВВ, а також чи враховує вона зв'язки між ЦСР та зміною клімату</i>	G3.A — Довгострокова стратегія Країна подала свою довгострокову стратегію, пов'язану з кліматом, до РКЗК ООН, як зазначено в Паризькій угоді (частина дев'ятнадцятого статті 4), або створений офіційний документ, який встановлює національну довгострокову стратегію боротьби зі зміною клімату	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Україна виконала вимогу Паризької угоди щодо подання довгострокової стратегії, однак її актуальність та практичне застосування відповідають початковому етапу реалізації критерію . Довгострокову стратегію низьковуглецевого розвитку до 2050 року схвалено у 2018 році ¹³⁴ та подано до РКЗК ООН відповідно до частини дев'ятнадцятого статті 4 Паризької угоди. Проте цей документ не враховує оновлений НВВ 2021 року, нові міжнародні орієнтири, європейський курс на кліматичну нейтральність до 2050 року та зміни, спричинені військовою агресією Російської Федерації проти України. У 2025 році Мінекономіки підготувало проєкт оновленої Довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку до 2050 року та направило його на розгляд Міжвідомчої групи з питань координації подолання наслідків зміни клімату в межах ініціативи Європейської Комісії «Європейський зелений курс». Однак документ ще не затверджений, не поданий до Секретаріату РКЗК ООН і не інтегрований у систему стратегічного планування.
		G3.B — Узгодження з НВВ Довгострокова стратегія узгоджена з чинним НВВ	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року не узгоджена з чинним НВВ, що відповідає рівню «без прогресу» за цим критерієм . Стратегія, подана до РКЗК ООН у 2018 році, була розроблена до появи оновленого НВВ 2021 року та не містить цілей, параметрів скорочення викидів і секторальних орієнтирів, які випливають із підвищених кліматичних амбіцій України. Оскільки такої узгодженості немає, це означає, що стратегічна рамка не забезпечує довгострокової траєкторії декарбонізації, яка б відповідала національним цілям у межах Паризької угоди.
		G3.C — Взаємозв'язки з Цілями сталого розвитку Довгострокова стратегія враховує взаємозв'язок між ЦСР 13 «Боротьба зі зміною клімату» та іншими ЦСР	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Довгострокова стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року лише частково враховує взаємозв'язок між Ціллю сталого розвитку 13 «Пом'якшення наслідків зміни клімату» та іншими ЦСР. Попри наявність окремих тематичних перетинів, взаємозв'язок між кліматичною політикою та цілями сталого розвитку відображений частково та потребує суттєвого поглиблення що відповідає початковому етапу виконання критерію .

¹³⁴ Рішенням Міжвідомчої комісії із забезпечення виконання Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, протокол від 16 лютого 2018 року № 1.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1.4	G4. Управління ризиками Чи враховує країна ризики та вразливості, пов'язані з наслідками змін клімату, на основі наукової інформації, і чи включає їх у основні національні механізми планування	G4.A — Картування ризиків Створена карта ризиків зміни клімату, створена або оновлена протягом останніх п'яти років	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	На момент оцінювання Україна перебуває на початковому етапі формування системи картування ризиків , оскільки комплексна національна карта ризиків ще не створена, а відповідні роботи перебувають у процесі планування. Це відповідає початковому етапу досягнення критерію. На основі Методичних рекомендацій для здійснення оцінки ризиків та вразливості соціально-економічних секторів і природних складових до зміни клімату ¹³⁵ проведено оцінки вразливості для біорізноманіття ¹³⁶ та прибережних територій ¹³⁷ . Ці оцінки містять аналіз кліматичних загроз , ступеня вразливості екосистем, очікуваних наслідків та потенційних адаптаційних заходів. Карта ризиків має стати основою для подальшого стратегічного планування у сфері адаптації до зміни клімату.
		G4.B — Взаємодія з наукою Уряд України визначає ризики, зважаючи на наукові докази	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Визначення ризиків в Україні лише частково ґрунтується на наукових доказах, що відповідає початковому етапу виконання критерію . Методичні рекомендації з оцінки ризиків та вразливості соціально-економічних секторів і природних складових передбачають застосування підходів, заснованих на результатах науково-дослідних проєктів, галузевих досліджень та кліматичних моделей. Однак їх реалізація на практиці обмежена: оцінки вразливості проведені лише для окремих секторів, а системна взаємодія між органами влади та науковими установами перебуває на стадії формування.
		G4.C — Кліматичні ризики в інструментах планування Національні механізми довгострокового та середньострокового планування, що стосуються зміни клімату, беруть до уваги кліматичні ризики	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Національні механізми довгострокового та середньострокового планування лише частково враховують ризики , а їх інтеграція перебуває на початковому етапі . Кліматичний закон встановлює вимогу враховувати результати оцінки ризиків у процесі формування державної політики адаптації, передбачаючи розробку загальнонаціональної Стратегії адаптації до зміни клімату та секторальних планів реагування на зміну клімату. Однак повноцінне інтегрування ризиків у планувальні документи наразі ускладнене тим, що комплексна оцінка ризиків для ключових секторів ще не проведена , а Стратегія адаптації до зміни клімату не розроблена.

¹³⁵ Затверджені наказом Міндовкілля від 03.06.2023 № 386 «Про затвердження Методичних рекомендацій для здійснення оцінки ризиків та вразливості соціально-економічних секторів та природних складових до зміни клімату».

¹³⁶ Звіт про Науково-дослідну роботу «Здійснення оцінки ризиків та вразливості біорізноманіття до зміни клімату». [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2025/02/Zdijsnennya-otsinky-ryzykiv-ta-vrazlyvosti-bioriznomanittya-do-zminy-klimatu.pdf>.

¹³⁷ Звіт про Науково-дослідну роботу «Здійснення оцінки ризиків та вразливості прибережних територій до зміни клімату». [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2025/02/Zdijsnennya-otsinky-ryzykiv-ta-vrazlyvosti-pryberezhnyh-terytoriy-do-zminy-klimatu.pdf>.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1.5	G5. Горизонтальна і вертикальна координація <i>Які наявні механізми, що роблять можливою горизонтальну та вертикальну координацію в різних секторах і на різних рівнях органів виконавчої влади в питаннях зміни клімату</i>	G5.A — Механізми горизонтальної координації Створені інституційні механізми (комісії, ради, комітети, системи, процеси, протоколи тощо), що забезпечують горизонтальну координацію між органами виконавчої влади з питань зміни клімату	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Законодавством визначено органи, які утворюються для координації, однак системи, процеси та протоколи для їх взаємодії не визначені, що відповідає проміжному етапу за цим критерієм. Відповідно до Кліматичного закону Кабінет Міністрів України уповноважений утворювати консультативні, дорадчі або інші допоміжні органи з питань зміни клімату, до функцій яких належить координація діяльності органів виконавчої влади. Зокрема, з метою загальної наукової координації та прогнозування у сфері зміни клімату передбачено створення Науково-експертної ради з питань зміни клімату та збереження озонового шару.
		G5.B — Динаміка горизонтальної взаємодії Комісії, ради та комітети з горизонтальної координації мають робочу динаміку, яка робить можливою регулярну взаємодію членів цих органів	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	Робоча динаміка органів не підтверджується документально, що відповідає рівню без прогресу за цим критерієм . Аудитом встановлено, що в Мінекономіки (до 24.07.2025 — Міндовкілля) немає документів (протоколів засідань), які би свідчили про робочу динаміку комісій, рад, комітетів.
		G5.C — Механізми вертикальної координації Створені інституційні механізми (комісії, ради, комітети, системи, механізми спільного формулювання та впровадження політики на всіх рівнях управління тощо), які забезпечують вертикальну координацію	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Законодавством визначено механізм інтеграції кліматичних питань на всіх рівнях державного управління, який наразі впроваджується , що відповідає проміжному етапу за цим критерієм. Вертикальна координація кліматичної політики в Україні забезпечується через інтеграцію завдань з пом'якшення зміни клімату та адаптації до неї стратегії регіонального розвитку, стратегії розвитку територіальних громад, місцевих програм охорони довкілля та інших планувальних документів на регіональному і місцевому рівнях.
		G5.D — Динаміка вертикальної взаємодії Комісії, ради та комітети з вертикальної координації мають робочу динаміку, яка робить можливою регулярну взаємодію членів цих органів	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	Регулярна взаємодія між органами виконавчої влади в межах вертикальної координації кліматичної політики наразі не є усталеною практикою в Україні . Незважаючи на існування законодавчих вимог та включення відповідних положень до документів планування, ці механізми вертикальної координації ще не були системно впроваджені на практиці .

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1.6	С6. Залучення зацікавлених сторін <i>Які є механізми залучення неурядових учасників (наприклад, громадського суспільства, приватного сектору, академічної спільноти) до розроблення та реалізації кліматичних стратегій, політик та планів</i>	С6.А — Наявність механізмів участі Створені інституційні механізми, що дозволяють заінтересованим сторонам послідовно брати участь у розробці та впровадженні кліматичних стратегій, планів та політик	Прогресивний етап (10) Відповідає критерію	Законодавством визначено механізми участі заінтересованих сторін у формуванні та реалізації кліматичної політики, які наразі впроваджуються на практиці, що відповідає прогресивному етапу за цим критерієм. Кліматичний закон ¹³⁸ встановлює комплексний механізм участі громадськості. До того ж постанова Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» передбачає проведення обов'язкових консультацій з громадськістю щодо проєктів нормативно-правових актів, які впливають на стан довкілля, що забезпечує інклюзивність та прозорість процесу ухвалення рішень у сфері кліматичної політики.
		С6.В — Репрезентативність Інституційні механізми забезпечують представництво таких секторів: громадянське суспільство, приватний сектор та наукові кола	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	Законодавством передбачені загальні механізми участі громадськості у формуванні кліматичної політики, однак спеціальні інструменти для забезпечення репрезентативності всіх ключових секторів поки що не визначені, що відповідає початковому етапу за цим критерієм. Публічні громадські обговорення є відкритими для всіх громадян, але окремого порядку чи інституційного механізму, який би гарантував системне залучення приватного сектору та наукових кіл до розроблення та впровадження кліматичних стратегій і політик, законодавством не встановлено.
		С6.С — Динамічність взаємодії Інституційні механізми впроваджені так, щоб забезпечити регулярну взаємодію між Урядом України та іншими заінтересованими сторонами	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Законодавством передбачено механізм проведення консультацій з громадськістю, який має забезпечувати регулярну взаємодію між Урядом України та заінтересованими сторонами, однак його практична реалізація залишається обмеженою, що відповідає початковому етапу за цим критерієм. Органи виконавчої влади щороку складають орієнтовний план проведення консультацій з громадськістю у формі публічного громадського обговорення щодо проєктів нормативно-правових актів, який до початку року, оприлюднюється на офіційному вебсайті органу виконавчої влади. Однак протоколи та/або звіти засідань, обговорень у відкритому доступі наразі не публікуються, що не дає можливості підтвердити сталість та регулярність взаємодії.

¹³⁸ Стаття 22. Кліматичного закону.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1.7	G7. Інклюзивність Чи ідентифікував Уряд України групи, які є найбільш вразливими до наслідків зміни клімату, чи залучає їх до процесу ухвалення рішень та чи враховує справедливую перспективу в кліматичних стратегіях, політиках і планах	G7.A — Визначення вразливих груп Уряд України визначив групи, які є найбільш вразливими до впливу зміни клімату, та їхні потреби з точки зору державної політики	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	На законодавчому та нормативно-правовому рівні механізм визначення соціальних груп, найбільш уразливих до впливу зміни клімату, поки що не сформований, що відповідає початковому етапу виконання цього критерію. Чинні нормативно-правові акти не містять переліку таких груп та не передбачають спеціалізованих державних політик, спрямованих на задоволення їхніх потреб у контексті адаптації чи захисту від наслідків зміни клімату. Разом з тим, окремі дослідження громадських організацій, зокрема аналітичний звіт «Кліматична (не)справедливість: вплив зміни клімату на вразливі соціальні групи в містах України» ¹³⁹ , окреслюють потенційні групи ризику, однак ці напрацювання не інтегровані у державну політику.
		G7.B — Залучення до процесу прийняття рішень Наявні механізми залучення постраждалих громадян та вразливих груп населення до процесу прийняття рішень при розробці та реалізації кліматичних стратегій, політики та планів	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Механізми залучення вразливих груп населення до процесу розроблення та реалізації кліматичних стратегій і політик поки що не визначені окремо, що відповідає початковому етапу виконання цього критерію. Чинні нормативно-правові акти у сфері кліматичної політики не встановлюють спеціальних процедур або інструментів участі саме для постраждалих чи вразливих груп. Водночас Кліматичний закон ¹⁴⁰ передбачає загальний механізм участі громадськості у формуванні кліматичної політики, який дає можливість усім заінтересованим сторонам, включно з вразливими групами, подавати пропозиції та брати участь у громадських обговореннях.
		G7.C — Справедлива політика Кліматичні стратегії, політика та плани беруть до уваги визначені вразливі групи та виробляють справедливую перспективу, тобто передбачають заходи / положення для зменшення шкоди та рівноправного доступу до переваг кліматичних рішень	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	Наразі кліматичні стратегії, політика та планувальні документи не містять спеціальних положень чи інструментів , спрямованих на врахування потреб визначених вразливих груп населення, що відповідає рівню без прогресу за цим критерієм. Попри наявність загальних норм щодо участі громадськості, у сфері кліматичної політики немає цільових механізмів, спрямованих на зменшення нерівностей, мінімізацію негативного впливу ризиків на соціально вразливі групи чи забезпечення рівного доступу до переваг кліматичних рішень.

¹³⁹ Кліматична (не)справедливість: вплив зміни клімату на вразливі соціальні групи в містах України. ГО «Суспільний проект «Еколтава», Аналітичний центр Cedos, Представництво Фонду ім. Гайнріха Бьоля в Україні, 2020. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://ua.boell.org/uk/2021/01/14/klimatychna-nespravedlyvist-vplyv-zminy-klimatu-na-vrazlyvi-sotsialni-hrupy-v-mistakh>.

¹⁴⁰ Стаття 22. Кліматичного закону.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1.8	С8. Механізми моніторингу <i>Які механізми створені Урядом України для моніторингу виконання НБВ та національного закону про клімат</i>	С8.А — Наявність механізмів Створені механізми моніторингу для відстеження прогресу у виконанні НБВ та відповідності національному закону про клімат	Прогресивний етап (10) Відповідає критерію	Законодавством визначено механізм моніторингу для відстеження прогресу у виконанні НБВ, що відповідає прогресивному етапу за цим критерієм. Механізми моніторингу виконання НБВ в Україні регулюються Кліматичним законом ¹⁴¹ . Щороку до 01 березня центральні органи виконавчої влади звітують Кабінетові Міністрів України про реалізацію заходів з пом'якшення зміни клімату та адаптації до неї, а також про досягнення цілей державної кліматичної політики, включно з цілями НБВ. Звітність охоплює політики та інструменти в усіх відповідних секторах економіки. Міндовкілля, здійснює загальний моніторинг та узагальнення цієї інформації з подальшим включенням результатів до щорічного звіту Кабінету Міністрів України про виконання програми його діяльності та до звіту, який подається до Верховної Ради України. Порядок здійснення моніторингу та оцінки реалізації державної кліматичної політики та порядок оцінки державних політик, які має затвердити Кабінет Міністрів України, наразі ще розробляються.
		С8.В — Зворотний зв'язок для формування політики Створені механізми зворотного зв'язку для використання інформації, отриманої в результаті моніторингу, для покращення формування Мінекономіки державної політики у сфері зміни клімату	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Законодавством визначено механізм зворотного зв'язку для використання результатів моніторингу у формуванні державної кліматичної політики, однак він перебуває на етапі формування, що відповідає початковому етапу за цим критерієм. Відповідно до Кліматичного закону ¹⁴² Науково-експертна рада з питань зміни клімату та збереження озонового шару має здійснювати оцінку державних політик на відповідність цілям державної кліматичної політики, аналізувати реалізовані заходи та формувати рекомендації Кабінету Міністрів України щодо їх удосконалення. Саме ця інституція має стати ключовою ланкою зворотного зв'язку між моніторингом і коригуванням політик. Проте механізм зворотного зв'язку на сьогодні фактично не працює : положення про Науково-експертну раду та її персональний склад не затверджені .

¹⁴¹ Стаття 23 Кліматичного закону.¹⁴² Стаття 23 Кліматичного закону.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1.9	G9. Прозорість Які наявні механізми для забезпечення прозорості дій, витрачених ресурсів та досягнутих результатів у зв'язку зі зменшенням наслідків зміни клімату та адаптацією	G9.A — Глобальна прозорість Створені оновлені механізми прозорості, узгоджені з глобальною системою управління відповідно до РКЗК ООН та Паризької угоди: національні повідомлення та дворічні звіти / дворічні оновлені звіти / дворічні звіти про прозорість	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	В Україні створені механізми прозорості, узгоджені з глобальною системою управління відповідно до РКЗК ООН та Паризької угоди, однак Дворічний звіт про прозорість подано із затримкою, що відповідає проміжному етапу за цим критерієм. Україна ¹⁴³ регулярно звітує до Секретаріату РКЗК ООН у межах міжнародно-правових зобов'язань, зокрема, надає Національний кадастр антропогенних викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів в Україні, Національне повідомлення та Дворічний звіт про прозорість. Відповідальність за подання звітів покладено на Національного координатора, з вересня 2025 року — це Мінекономіки, до цього часу — Міндовкілля. Усі подані Україною документи зареєстровані у відкритому реєстрі РКЗК ООН ¹⁴⁴ . Починаючи з 2018 року кожен рік подавався Національний кадастр антропогенних викидів із джерел та абсорбції поглиначами парникових газів в Україні ¹⁴⁵ та Національний звіт про інвентаризацію антропогенних викидів із джерел викидів парникових газів та видалення парникових газів поглиначами в Україні ¹⁴⁶ . У квітні 2025 року Україна подала до Секретаріату РКЗК ООН Національний звіт про інвентаризацію антропогенних викидів із джерел парникових газів та видалення парникових газів поглиначами за період 1990–2023 років, підготовлений відповідно до рішень РКЗК ООН та настанов Міжурядової групи експертів з питань зміни клімату ¹⁴⁷ (IPCC). Перший Дворічний звіт про прозорість Україною подано до РКЗК ООН 29.10.2025, тобто вже під час аудиту. Україна не подавала окремий Національний план адаптації відповідно до Паризької угоди ¹⁴⁸ , але у грудні 2024 року подала Повідомлення з адаптації, яке виконує подібну інформацію.

¹⁴³ Як сторона РКЗК ООН, Кіотського протоколу, Паризької угоди, а також відповідно до статті 28 «Звітування відповідно до міжнародних договорів України у сфері зміни клімату» розділу VII «Міжнародне співробітництво у сфері зміни клімату» Кліматичного закону.

¹⁴⁴ Офіційний вебсайт РКЗК ООН. [Електронний ресурс]. Доступний з: https://unfccc.int/reports?f%5B0%5D=corporate_author%3A192.

¹⁴⁵ Ukraine. 2025 Common Reporting Table (CRT). [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://unfccc.int/documents/646269>.

¹⁴⁶ Ukraine. 2025 National Inventory Document (NID) [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://unfccc.int/documents/646259>.

¹⁴⁷ 2006 IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/index.html>.

¹⁴⁸ Стаття 7 Паризької угоди, ратифікованої Законом України від 14 липня 2016 року № 1469-VIII «Про ратифікацію Паризької угоди».

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		C9.B — Прозорість на національному рівні Розроблені механізми прозорості, які надають оновлену інформацію про прогрес у досягненні національних цілей, пов'язаних зі зміною клімату	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Відповідно до Кліматичного закону механізми прозорості щодо прогресу у досягненні національних кліматичних цілей передбачені й поступово впроваджуються на практиці, що відповідає проміжному етапу виконання цього критерію. Стаття 22 Кліматичного закону гарантує відкритий доступ громадськості до інформації про реалізацію кліматичної політики, включно з результатами моніторингу та досягненням цілей НВВ. Оновлена інформація публікується на офіційному вебсайті Міндовкілля ¹⁴⁹ , зокрема щодо політик і заходів з пом'якшення зміни клімату, адаптації, національних інвентаризаційних звітів та функціонування системи МЗВ. Додатково на вебсайті Мінекономіки оприлюднюється звіт про прогрес реалізації Національного плану з енергетики та клімату до 2030 року ¹⁵⁰ , підготовлений відповідно до вимог імплементаційного регламенту ЄС. Таке розміщення даних забезпечує доступність інформації для суспільства та сприяє підвищенню прозорості державної кліматичної політики.
		C9.C — Звітність у відкритому доступі Механізми прозорості, які надають інформацію про національні дії, пов'язані зі зміною клімату, доступні у форматах і мовами, які дають змогу суспільству здійснювати контроль за їх виконанням	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Механізми прозорості, що забезпечують доступ громадськості до інформації про національні дії у сфері зміни клімату, визначені та частково реалізуються на практиці, що відповідає проміжному етапу виконання цього критерію. Державні органи влади публікують звітність щодо реалізації кліматичних політик та планів у відкритому доступі, зокрема через офіційний вебсайт Міндовкілля. Інформація подається у форматах та мовами (зокрема українською та англійською), які дають можливість суспільству здійснювати громадський контроль. Національні звіти про інвентаризацію антропогенних викидів і поглинання парникових газів, а також інші документи міжнародної звітності публікуються англійською мовою відповідно до вимог РКЗК ООН, що забезпечує їх доступність як для національних, так і міжнародних стейкхолдерів.

¹⁴⁹ Зміна клімату. Офіційний вебсайт Міндовкілля. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/zmina-klimatu/>.

¹⁵⁰ Звіт про прогрес реалізації Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року, виконаний згідно з вимогами Імплементаційного Регламенту комісії (ЄС) 2022/2299. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://me.gov.ua/view/98bec2db-8145-47a1-9349-f58218f01ac7>.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
1.10	G10. Нагляд і кліматичні судові справи <i>Які розроблені інституційні механізми поза виконавчою гілкою влади, які можуть підвищити ефективність реалізації кліматичних заходів, спрямованих на пом'якшення впливу на довкілля, та адаптації до його зміни</i>	G10.A — Парламент Парламент має активні органи (комісії або комітети), які займаються питаннями зміни клімату	Прогресивний етап (10) Відповідає критерію	Законодавством передбачено функціонування парламентського органу, який опікується питаннями зміни клімату, що відповідає прогресивному етапу виконання цього критерію . Постановою Верховної Ради України № 19-IX від 29 серпня 2019 року утворено Комітет з питань екологічної політики та природокористування, до предмета відання якого належать, зокрема, питання запобігання негативним антропогенним змінам клімату. Комітет здійснює контроль, опрацьовує законодавчі ініціативи та проводить розгляд проектів нормативно-правових актів, що стосуються кліматичної політики.
		G10.B — Аудиторські установи Вищий орган аудиту провів принаймні один аудит за останні п'ять років, основним предметом якого є питання зміни клімату	Прогресивний етап (10) Відповідає критерію	Рахунковою палатою України за останні п'ять років проведено два аудити , дотичні до питання зміни клімату, що відповідає прогресивному етапу за цим критерієм. Зокрема, у 2022 році Рахунковою палатою завершено аудит ефективності виконання заходів зі зменшення обсягів викидів парникових газів ¹⁵¹ , а у 2024 році — аудит ефективності на тему «Зниження ризиків катастроф — заходи з адаптації до зміни клімату» ¹⁵² .
		G10.C — Кліматичні судові процеси Судова система або інші органи з такими повноваженнями готові розглядати позови, пов'язані з питаннями, що стосуються зміни клімату	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Законодавство України забезпечує правове підґрунтя для захисту екологічних і кліматичних прав, однак з 2008 року зареєстровано лише 2 випадки, що відвідає проміжному етапу за цим критерієм. В Україні наявна можливість та практика розгляду кліматичних і екологічних справ у суді, а також працюють спеціалізовані інституції, які можуть долучатися до таких процесів. Суди мають підстави і на практиці розглядають справи, пов'язані з кліматичними зобов'язаннями держави чи питаннями прозорості. Однак протягом 2008–2024 років в Україні зареєстровано лише 2 судові випадки, дотичні до кліматичних питань. Натомість кількість судових справ, пов'язаних із зміною клімату, у світі з 2017 року зросла більш ніж у два рази і продовжує зростати надалі. Ці висновки оприлюднені Програмою ООН з навколишнього середовища та Центром із права зміни клімату при Колумбійському університеті Сабіна ¹⁵³ .

¹⁵¹ Звіт за результатами цього аудиту затверджений рішенням Рахункової палати від 30.08.2022 № 18-2.

¹⁵² Звіт за результатами цього аудиту затверджений рішенням Рахункової палати від 19.12.2024 № 58-3.

¹⁵³ Global Climate Litigation Report: 2023 Status Review | UNEP — UN Environment Programme. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://www.unep.org/resources/report/global-climate-litigation-report-2023-status-review>.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
2 Наскільки національна політика у сфері зміни клімату відповідає РКЗК ООН, Кіотському протоколу та Паризькій угоді				
2.1	Р1. Національно-визначений внесок Чи містить НВВ амбітні та оновлені зобов'язання для країни відповідно до вимог Паризької угоди, а також чи є зобов'язання розподіленими на секторальні цілі	Р1.А — Актуалізація НВВ є актуальним відповідно до статті 4 Паризької угоди Р1.В — Амбітність Чинний НВВ є більш амбітним, ніж попередній, відповідно до частини дев'ятої статті 4 Паризької угоди	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково Прогресивний етап (10) Відповідає критерію	Нормативні вимоги передбачають, що НВВ схвалюється на строк 10 років, переглядається та оновлюється не менше 1 разу на 5 років¹⁵⁴ або у разі виникнення змін у кліматичних умовах та інновацій у сфері науки й техніки. Однак чинний НВВ України, поданий у 2021 році, на момент оцінювання не був актуалізований, що відповідає початковому етапу досягнення цього критерію. Так, Україна схвалила перший національно визначений внесок (НВВ1) до Паризької угоди одразу після її підписання у 2015 році¹⁵⁵, у 2021 році його оновлено¹⁵⁶. Під час аудиту Кабінетом Міністрів України схвалено НВВ2¹⁵⁷. Це свідчить про відновлення процесу актуалізації. Законодавство України забезпечує поступове зростання кліматичних амбіцій, і кожний наступний НВВ встановлює суттєво вищі цілі зі скорочення викидів ПГ, що відповідає прогресивному етапу за цим критерієм. Перший НВВ передбачав, що викиди ПГ у 2030 році не перевищать 60 відс. від рівня 1990 року. У 2021 році Кабінет Міністрів України схвалив Оновлений НВВ. Цей документ посилив амбіції України, встановивши ціль скоротити викиди ПГ до 35 відс. від рівня 1990 року до 2030 року. Оновлений НВВ враховував нові економічні реалії, посилення міжнародних кліматичних зобов'язань та прагнення України до інтеграції з Європейським Союзом. НВВ2, схвалений у 2025 році, скоротити викиди ПГ більш ніж 65 відс. від рівня 1990 року до 2030 року, створює умови для закріплення кліматичних амбіцій України, визначення векторів декарбонізації ключових секторів економіки та сприяння зеленому відновленню країни для досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року.

¹⁵⁴ Стаття 4 Паризької угоди.

¹⁵⁵ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 № 980-р «Про схвалення Очікуваного національно визначеного внеску України до проекту нової глобальної кліматичної угоди».

¹⁵⁶ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.07.2021 № 868-р «Про схвалення Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди».

¹⁵⁷ Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.10.2025 № 1172-р «Про схвалення Другого національно визначеного внеску України до Паризької угоди».

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P1.C — Цілі за секторами Зобов'язання НВВ розбиті на секторальні цілі (у самому НВВ або в будь-яких інших національних планах, програмах чи нормативно-правових актах)	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	На момент проведення оцінювання через ClimateScanner (станом на 01.08.2025) Україна мала чинний оновлений НВВ, який не містив кількісних секторних цілей зі скорочення викидів ПГ. Документ визначав лише загальнонаціональну ціль скорочення, без розподілу між енергетикою, промисловістю, транспортом, сільським господарством, ЗЗЗЛГ чи сектором відходів. Нестворення/невироблення секторальної деталізації означає повну невідповідність критерію , що відповідає рівню без прогресу . Водночас в Україні вироблені окремі секторальні стратегії та плани, які містять певні заходи та окремі значення очікуваного скорочення викидів, однак вони не були інтегровані в НВВ та не визначали обов'язкових секторних цілей .
2.2	P2. Стратегія пом'якшення Який підхід прийнятий щодо зменшення викидів ПГ	P2.A — Відображення Уряд України визначив політику, яка впливає на викиди в атмосферу на рівні країни	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Державна політика України щодо скорочення викидів ПГ визначена та перебуває на етапі розгортання , що відповідає початковому рівню за цим критерієм. У 2025 році відновлено обов'язкову систему моніторингу, звітності та верифікації викидів ПГ ¹⁵⁸ , яка є базовим елементом державної політики у сфері декарбонізації. Крім того, Уряд України схвалив план впровадження національної системи торгівлі викидами ПГ ¹⁵⁹ , як одного з ключових інструментів для досягнення кліматичної нейтральності. Водночас комплексна політика зі скорочення викидів поки що перебуває на початковому етапі розгортання.
		P2.B — Національна стратегія Країна має чітко визначені цілі та стратегії скорочення викидів ПГ, а також визначила ключові політики та заходи для досягнення цілей та реалізації стратегій	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Україна має визначені стратегічні цілі та основні політики у сфері скорочення викидів ПГ , однак процес їх деталізації та впровадження ще триває, що відповідає проміжному етапу виконання цього критерію. У 2024 році Уряд України затвердив <i>Стратегію формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату до 2035 року</i> , яка визначає довгострокове бачення скорочення викидів та адаптації до зміни клімату. На виконання Стратегічної цілі 2 «Пом'якшення наслідків зміни клімату та забезпечення соціально справедливого та економічно ефективного переходу до низьковуглецевого розвитку» розроблено та схвалено <i>Національний план з енергетики та клімату до 2030 року</i> ¹⁶⁰ , що містить ключові політики, заходи та прогнозні показники скорочення викидів у пріоритетних секторах економіки.

¹⁵⁸ Закон України від 08 січня 2025 року № 4187-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів».

¹⁵⁹ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.02.2025 № 146 «Про затвердження плану заходів щодо створення національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів».

¹⁶⁰ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587 «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року».

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P2.C — Секторальні плани Створені конкретні плани для досягнення секторальних цілей щодо скорочення викидів в атмосферу, які узгоджуються з національними стратегіями	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	В Україні наявні окремі стратегічні документи для секторів економіки, однак вони не формують узгодженої системи секторальних планів скорочення викидів, що відповідає початковому етапу виконання цього критерію. У низці стратегічних документів ¹⁶¹ визначено окремі довгострокові орієнтири, зокрема встановлено ціль досягнення вуглецевої нейтральності паливно-енергетичного комплексу до 2050 року. Проте ці положення не інтегровані в єдину систему секторальних планів, узгоджених із національними кліматичними цілями. Решта секторів не має затверджених конкретних планів для досягнення цілей щодо скорочення викидів в атмосферу ¹⁶² , запланований термін — 2026 рік.

¹⁶¹ Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року; Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року; Національний план дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року.

¹⁶² Відповідно до пункту 4 розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 08 жовтня 2024 року № 3991-IX «Про основні засади державної кліматичної політики — протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом розробити та затвердити:

- Стратегію адаптації до зміни клімату;
- секторальні програмні документи щодо зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів та збільшення обсягів видалення парникових газів поглиначами;
- секторальні програмні документи щодо адаптації до зміни клімату.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
2.3	Р3. Національні плани і стратегії адаптації <i>Який підхід обрано для адаптації до зміни клімату та зменшення негативних впливів на соціально-економічні сектори і добробут населення</i>	Р3.А — Наявність національного плану з адаптації Країни подали свої національні плани з адаптації до РКЗК ООН (відповідно до частини дев'ятої статті 7 Паризької угоди) або створили офіційний національний план чи стратегію з адаптації	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Україна не подала окремого Національного плану адаптації до РКЗК ООН ¹⁶³ , що визначає початковий етап виконання критерію. Натомість у грудні 2024 року подала Повідомлення про адаптацію , яке визначає поточні інституційні основи, пріоритети та виклики. Серед останніх: брак ресурсів, нестача кліматичних даних, недостатня інтеграція адаптації у секторальну політику та обмежений потенціал на місцях. У стратегічному плануванні адаптації до зміни клімату Україна керується двома основними документами : <i>Стратегією екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року</i> ¹⁶⁴ та <i>Стратегією формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року</i> ¹⁶⁵ . Важливість адаптації до зміни клімату також підкреслюється у Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року, де зазначено, що «у довгостроковій перспективі в Україні адаптація до зміни клімату матиме такий самий рівень пріоритетності, як і пом'якшення наслідків зміни клімату».
		Р3.В — Охоплення Країни подали свої національні плани з адаптації до РКЗК ООН (відповідно до частини дев'ятої статті 7 Паризької угоди) або розробили офіційний національний план чи стратегію з адаптації	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Україна визначила ключові сектори, вразливі до зміни клімату, у Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року . До них належать: біорізноманіття, водні ресурси, енергетика, охорона здоров'я, лісове господарство, прибережні райони, рибальство, сільське господарство та ґрунти, територіальні громади, транспорт та інфраструктура, а також туризм. Для ключових секторів визначено комплекси адаптаційних заходів: відновлення екосистем, управління водними ресурсами, модернізація інфраструктури, розвитку стійких до кліматичних загроз енергетичних і транспортних систем, екотуризм тощо. Водночас на момент оцінювання ці підходи були сформульовані на загальному рівні та не супроводжувалися секторальними планами з конкретизованими заходами, індикаторами та механізмами реалізації. Це свідчить про початковий етап досягнення критерію .
		Р3.С — Актуальність планів та стратегій Національні плани або стратегії з адаптації були розроблені чи оновлені протягом останніх п'яти років	Прогресивний етап (10) Відповідає критерію	Уряд України забезпечив актуальність стратегічних документів з адаптації: у 2024 році була затверджена <i>Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату до 2035 року</i> , якою оновлено цілі, завдання та заходи державної політики у сфері адаптації . Таким чином, національні стратегічні документи переглянуті в межах останніх п'яти років, що повністю відповідає прогресивному етапу за цим критерієм.

¹⁶³ Не відповідає вимогам частини дев'ятої статті 7 Паризької угоди.

¹⁶⁴ Схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1363-р.

¹⁶⁵ Схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2024 № 483-р.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
2.4	Р4. Сектори пом'якшення <i>Які аспекти і в яких секторах, пов'язані з політикою пом'якшення наслідків зміни клімату, вважаються найбільш актуальними</i>	Р4.А — Розробка кліматичної політики Розробка національної політики, пов'язаної з обраним сектором пом'якшення наслідків зміни клімату, враховує скорочення викидів у цьому секторі	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Енергетика Україна розробила низку стратегічних документів та політик у сфері енергетики , які враховують необхідність скорочення викидів у секторі та орієнтовані на поступовий перехід до низьковуглецевого розвитку, що відповідає проміжному етапу за цим критерієм . У 2021 році схвалено Національний план дій з енергоефективності до 2030 року ¹⁶⁶ , який передбачає впровадження технологій для зменшення споживання енергії та скорочення викидів парникових газів. Енергетична стратегія України до 2050 року ¹⁶⁷ визначає рамку довгострокового переходу до низьковуглецевої економіки та інтеграції до енергетичного ринку ЄС. У 2024 році затверджено Національний план з енергетики та клімату до 2030 року ¹⁶⁸ та Національний план дій з відновлюваної енергетики до 2030 року ¹⁶⁹ , які деталізують політики і заходи, спрямовані на декарбонізацію енергетики, промисловості та транспорту.
		Р4.В — Конкретні дії Національна політика, програми та плани детально описані в конкретних діях для досягнення загальних цілей пом'якшення наслідків для вибраного сектору	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Україна має визначені політики та програмні документи у сфері енергетики, які містять конкретні заходи для досягнення цілей зі скорочення викидів , що відповідає проміжному етапу за цим критерієм . Національний план дій з енергоефективності до 2030 року та Національний план дій з відновлюваної енергетики до 2030 року включають детальні переліки заходів, строки їх реалізації, відповідальних виконавців та очікувані результати, спрямовані на підвищення енергоефективності, розвиток відновлюваних джерел енергії та зменшення споживання викопного палива . Національний план з енергетики та клімату до 2030 року додатково систематизує політики й заходи у всіх підсекторах енергетики та забезпечує їх узгодження з кліматичними цілями . Енергетична стратегія України до 2050 року визначає довгострокові орієнтири низьковуглецевого переходу, які конкретизуються у секторальних планах . Сукупність цих документів формує основу для практичної реалізації кліматичних цілей, хоча потребує подальшого поглиблення інтеграції та координації.

¹⁶⁶ Затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1803-р «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року».

¹⁶⁷ Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 № 373-р «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року».

¹⁶⁸ Затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року».

¹⁶⁹ Затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.08.2024 № 761-р «Про затвердження Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2030 року та плану заходів з його виконання».

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P4.C — Виклики для реалізації Національний уряд визначив проблеми, пов'язані з впровадженням політики та досягненням цілей для обраного сектору	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Україна визначила ключові виклики, що ускладнюють реалізацію політики скорочення викидів у секторі енергетики, що відповідає проміжному етапу виконання критерію. Головним фактором є військова агресія Російської Федерації проти України , яка призвела до масштабних руйнувань енергетичної інфраструктури, втрати генеруючих потужностей, зростання енергетичної вразливості та необхідності перегляду підходів до трансформації енергосектору. Національний план з енергетики та клімату до 2030 року додатково окреслює системні бар'єри: триваючі бойові дії, що створюють невизначеність щодо можливостей впровадження політик; економічний спад та енергетичну бідність, які формують політичну чутливість до ринкових реформ; обмежену інституційну спроможність органів влади одночасно управляти кризою та реалізовувати довгострокові реформи; накопичену заборгованість у газовому та електроенергетичному секторах, що потребує комплексного врегулювання.
		P4.D — Механізми моніторингу та оцінки Національний уряд створив механізми аналізу та моніторингу для оцінки результатів планів або програм, спрямованих на досягнення цілей пом'якшення наслідків для обраного сектору, та підтримки процесу розгляду та прийняття рішень	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Україна має окремі елементи системи моніторингу та оцінки у сфері енергетики, однак вони ще не формують повноцінного механізму, що відповідає початковому етапу виконання критерію. Національний план дій з енергоефективності до 2030 року передбачає періодичне звітування Уряду України про результати його реалізації, а План заходів з виконання Національного плану дій з відновлюваної енергетики до 2030 року містить завдання щодо підготовки та оприлюднення у IV кварталі 2025 року звіту з оцінки ефективності схем підтримки виробництва електроенергії з відновлюваних джерел. Водночас єдина інтегрована система моніторингу, що охоплювала б усі політики та заходи у секторі енергетики з точки зору їхнього внеску у скорочення викидів, наразі не сформована.
		Сільське господарство		
		P4.A — Розробка кліматичної політики Розробка національної політики, пов'язаної з обраним сектором пом'якшення наслідків зміни клімату, враховує скорочення викидів у цьому секторі	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	У 2024 році Уряд України затвердив <i>Стратегію розвитку сільського господарства та сільських територій до 2030 року</i> , у якій Стратегічна ціль 5 «Кліматично розумне сільське господарство: пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація до нього» передбачає інтеграцію питань скорочення викидів та адаптації до зміни клімату в розвиток аграрного сектору. Очікуваним результатом від досягнення стратегічної цілі 5 визначено формування кліматично орієнтованого аграрного сектору, здатного одночасно зменшувати викиди ПГ і підвищувати стійкість до ризиків. Це передбачає поступове зростання площ органічного виробництва, суттєве збільшення частки використаних або перероблених аграрних та харчових відходів, розвиток біоенергетики та впровадження низьковуглецевих практик у сільському господарстві. Зокрема розвиток біоенергетики, яка має значний потенціал зменшення кількості ПГ, може скоротити викиди приблизно на 8,2 млн т CO₂ екв. , забезпечити до 11 відс. потреб країни у природному газі та до 19 відс. у електроенергії. Таким чином, державна політика вже враховує можливості зменшення викидів у секторі сільського господарства, однак процес формування комплексного набору заходів триває, що загалом відповідає проміжному рівню за критерієм.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P4.B — Конкретні дії Національна політика, програми та плани детально описані в конкретних діях для досягнення загальних цілей пом'якшення наслідків для вибраного сектору	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Національна політика у секторі сільського господарства містить конкретні дії для досягнення цілей пом'якшення змін клімату, що відповідає проміжному етапу за цим критерієм. Операційним планом заходів з реалізації Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій на 2025–2027 роки ¹⁷⁰ деталізовано завдання Стратегічної цілі 5 «Кліматично орієнтоване сільське господарство», зокрема передбачено: розроблення плану заходів з адаптації сільського господарства до змін клімату; супроводження законопроекту щодо органічного виробництва; підготовку національного плану дій циклічної біоекономіки; удосконалення регулювання щодо побічних продуктів тваринного походження; заходи зі збереження біорізноманіття та стійкості агроєкосистем. Виконання цих заходів має визначені строки (III квартал 2025 — IV квартал 2027 р.), відповідальних виконавців та очікувані результати, що забезпечує операційний характер політики.
		P4.C — Виклики для реалізації Національний уряд визначив проблеми, пов'язані з впровадженням політики та досягненням цілей для обраного сектору	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Уряд України визначив низку системних викликів, що ускладнюють реалізацію кліматично орієнтованої політики в аграрному секторі, що відповідає проміжному етапу виконання критерію. На сільське господарство припадає 14,9 відс. загальних обсягів викидів ПГ. Виробництво сільськогосподарської продукції призводить до викидів трьох парникових газів: вуглекислого газу, метану та оксиду азоту. Вплив військової агресії Російської Федерації проти України на сільське господарство є дуже відчутним і має серйозні наслідки для України. Забруднено значні площі земель, близько 20 відс. сільськогосподарських угідь залишаються недоступними чи замінованими, пошкоджено інфраструктуру, техніку, склади, логістичні об'єкти. Це призводить до спаду виробництва, деградації ґрунтів і значних фінансових втрат, що ускладнює впровадження заходів із скорочення викидів та адаптації. В умовах військової агресії Російської Федерації проти України реалізація кліматичних цілей у секторі сільського господарства стикається з високою невизначеністю та потребує додаткових ресурсів, підтримки та спеціальних заходів відновлення. Однією із проблем, визначених у Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року, є знищення зрошувальних та дренажних систем, насамперед внаслідок підриву Російською Федерацією греблі Каховської гідроелектростанції, посилення дефіциту природного вологозабезпечення внаслідок змін клімату.

¹⁷⁰ Затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1163, в редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.08.2025 № 880-р «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 р. № 1163».

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P4.D — Механізми моніторингу та оцінки Національний уряд створив механізми аналізу та моніторингу для оцінки результатів планів або програм, спрямованих на досягнення цілей пом'якшення наслідків для обраного сектору, та підтримки процесу розгляду та прийняття рішень	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Уряд України визначив базові механізми моніторингу та оцінювання реалізації кліматично орієнтованої політики в аграрному секторі, що відповідає проміжному етапу виконання критерію. Операційний план заходів з реалізації Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні до 2030 року передбачає щорічну підготовку та оприлюднення звіту ¹⁷¹ про стан виконання запланованих заходів, включно з тими, що стосуються пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації. Водночас механізми моніторингу ще перебувають у процесі становлення. Це обмежує можливість повноцінно відстежувати прогрес, що й зумовлює визначення рівня виконання критерію як проміжного.
		Лісове господарство		
		P4.A — Розробка кліматичної політики Розробка національної політики, пов'язаної з обраним сектором пом'якшення наслідків зміни клімату, враховує скорочення викидів у цьому секторі	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Україна має стратегічні орієнтири у сфері лісового господарства, які враховують необхідність скорочення викидів шляхом підвищення поглинальної спроможності лісів, що відповідає проміжному етапу виконання критерію. Державна стратегія управління лісами України до 2035 року ¹⁷² визначає ціль підвищити рівень абсорбції ПГ до 75,6 млн т CO ₂ екв., що є важливою складовою політики пом'якшення наслідків зміни клімату у секторі ЗЗЗЛГ.
		P4.B — Конкретні дії Національна політика, програми та плани детально описані в конкретних діях для досягнення загальних цілей пом'якшення наслідків для вибраного сектору	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Конкретні дії для досягнення цілей пом'якшення наслідків зміни клімату у лісовому секторі визначені в Операційному плані реалізації Державної стратегії управління лісами України до 2035 року на 2022–2024 роки ¹⁷³ . Документ містить комплекс чітко структурованих заходів, спрямованих на підвищення стійкості лісів та збільшення їхнього поглинального потенціалу. Разом з тим дія операційного плану обмежена 2024 роком, а його заходи розроблялися до початку військової агресії Російської Федерації проти України. Операційний план заходів з реалізації у 2025–2027 роках Державної стратегії управління лісами України до 2035 року ¹⁷⁴ розроблений в 2024 році Державним агентством лісових ресурсів України, проте на момент проведення оцінки станом 01.08.2025 не прийнятий.

¹⁷¹ Абзац четвертий розділу «Порядок реалізації та оцінка виконання Стратегії» Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.11.2024 № 1163-р.

¹⁷² Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року».

¹⁷³ Схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р «Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року».

¹⁷⁴ Відповідно до даних Публічного звіту Голови державного агентства лісових ресурсів України за 2024 рік.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P4.C — Виклики для реалізації Національний уряд визначив проблеми, пов'язані з впровадженням політики та досягненням цілей для обраного сектору	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Уряд України визначив ключові проблеми, що перешкоджають реалізації політики в лісовому секторі, проте вони не деталізовані та не визначені заходи для подолання цих проблем, що свідчить про початковий рівень виконання критерію. Стрімка зміна клімату спричиняє критичне погіршення санітарного стану лісів — масове всихання дерев, поширення шкідників і хвороб, зростання частоти проявів екстремальних погодних явищ та вітровалів, що послаблює лісові екосистеми та знижує їхню здатність до самовідновлення. Додатковим системним викликом є наслідки військової агресії Російської Федерації проти України: близько 1 млн га лісів перебувають в окупації, 0,5 млн га — щільно заміновані, понад 100 тис. га залишаються зоною бойових дій, а загалом негативного впливу зазнали майже 3 млн га лісів, через що лісова галузь втратила 20 відс. ресурсу ¹⁷⁵ . Забруднення територій вибухонебезпечними предметами, руйнування екосистем, пошкодження ґрунтів і водних об'єктів, обмежений доступ до лісів та неможливість повноцінного моніторингу значно ускладнюють досягнення стратегічних цілей щодо збільшення поглинання ПГ. Ці виклики закріплені у внесених до Стратегії управління лісами змінах ¹⁷⁶ і формують основу для подальшого вдосконалення політики.
		P4.D — Механізми моніторингу та оцінки Національний уряд створив механізми аналізу та моніторингу для оцінки результатів планів або програм, спрямованих на досягнення цілей пом'якшення наслідків для обраного сектору, та підтримки процесу розгляду та прийняття рішень	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Україна має визначені процедурні механізми моніторингу реалізації політики у секторі лісового господарства: Операційний план реалізації Державної стратегії управління лісами України до 2035 року на 2022–2024 роки передбачає щорічне підготовлення та оприлюднення звіту про стан виконання заходів, що дає змогу системно відстежувати прогрес та приймати подальші управлінські рішення. Разом з тим, операційний план на період з 2025 року не затверджений. Таким чином, механізми моніторингу передбачені, але потребують розширення та актуалізації для повного забезпечення циклу політики, що відповідає проміжному етапу виконання критерію.

¹⁷⁵ Україна на COP30 запропонувала міжнародним партнерам долучитися до проєктів відновлення лісів. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://forest.gov.ua/news/ukraina-na-sor30-zaproponuvala-mizhnarodnym-partneram-doluchytysia-do-proiektiv-vidnovlennia-lisiv>.

¹⁷⁶ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.09.2023 № 840-р «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1777».

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		Промисловість		
		P4.A — Розробка кліматичної політики Розробка національної політики, пов'язаної з обраним сектором пом'якшення наслідків зміни клімату, бере до уваги скорочення викидів у цьому секторі	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Україна здійснює формування державної політики у секторі централізованого теплопостачання з урахуванням необхідності скорочення викидів ПГ , що відповідає проміжному рівню виконання критерію . У 2023 році Уряд України схвалив <i>Концепцію Державної цільової економічної програми енергомодернізації підприємств — виробників теплової енергії, що перебувають у державній або муніципальній власності, на період до 2030 року</i> ¹⁷⁷ , яка визначає системний підхід до підвищення енергоефективності, зменшення споживання природного газу та модернізації інфраструктури теплопостачання. Реалізація програми має забезпечити скорочення щорічних викидів ПГ приблизно на 2 млн т CO₂ екв. , що підтверджує інтеграцію кліматичних цілей у державну політику сектору.
		P4.B — Конкретні дії Національна політика, програми та плани детально описані в конкретних діях для досягнення загальних цілей пом'якшення наслідків для вибраного сектору	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Національна політика пом'якшення наслідків зміни клімату у сфері теплопостачання деталізована у <i>Державній цільовій економічній програмі енергетичної модернізації підприємств — виробників теплової енергії на період до 2030 року</i> , яка містить конкретні завдання, заходи, відповідальних виконавців та обсяги фінансування. Програма містить конкретні індикатори результативності, зокрема щодо скорочення річного споживання ПГ, яке за рахунок реалізації заходів має зменшитися сумарно на понад 820 млн м ³ на рік у сфері централізованого теплопостачання. Це підтверджує наявність чітко визначених та прив'язаних до результатів дій, що відповідає проміжному рівню досягнення критерію .
		P4.C — Виклики для реалізації Національний уряд визначив проблеми, пов'язані з впровадженням політики та досягненням цілей для обраного сектору	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Уряд України визначив ключові проблеми, що ускладнюють реалізацію політики з енергомодернізації теплогенеруючих підприємств , що відповідає проміжному рівню виконання критерію. У <i>Державній цільовій економічній програмі енергетичної модернізації підприємств теплопостачання на період до 2030 року</i> наголошено на низькій ефективності систем централізованого теплопостачання , значному зношенні обладнання та мереж, високих технологічних втратах і недостатньому рівні обліку. Додатковим критичним викликом є масштабний вплив військової агресії Російської Федерації проти України, яка призводить до величезних руйнувань об'єктів критичної інфраструктури та потребує невідкладної модернізації систем теплопостачання та їх пристосування до роботи в умовах загрози безпеці населених пунктів.

¹⁷⁷ Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.11.2023 № 1093-р «Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми енергетичної модернізації підприємств — виробників теплової енергії, що перебувають у державній або комунальній власності, на період до 2030 року».

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P4.D — Механізми моніторингу та оцінки Національний уряд створив механізми аналізу та моніторингу для оцінки результатів планів або програм, спрямованих на досягнення цілей пом'якшення наслідків для обраного сектору, та підтримки процесу розгляду та прийняття рішень	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	У Державній цільовій економічній програмі енергетичної модернізації підприємств — виробників теплової енергії на період до 2030 року передбачено здійснення моніторингу та оцінки результативності її виконання на основі спеціальної методики, розроблення та затвердження якої покладено на Мінекономіки. Однак станом на дату оцінювання така методика не затверджена, а отже, практичний механізм моніторингу та оцінки не функціонує , що унеможливорює системний контроль за виконанням програми, оцінюванням досягнення цілей і прийняттям управлінських рішень на основі доказів. У зв'язку з цим рівень виконання критерію визначений як без прогресу .
		P4.A — Розробка кліматичної політики Розробка національної політики, пов'язаної з обраним сектором пом'якшення наслідків зміни клімату, враховує скорочення викидів у цьому секторі	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Відходи Уряд України у Національному плані управління відходами на період до 2033 року ¹⁷⁸ прямо інтегрував цілі щодо скорочення викидів ПГ у секторі відходів, визначивши пріоритетність зменшення захоронення біовідходів як одного із ключових механізмів декарбонізації. План передбачає розвиток системи збирання та перероблення біовідходів, збільшення виробництва відновлюваної енергії з органічної фракції, поширення компостування та біогазових технологій, що дасть змогу зменшити емісії метану на полігонах, одночасно сприяючи відновленню деградованих ґрунтів. Окрім цього, документ містить заходи щодо розвитку ринку компосту, удосконалення місцевих планів управління відходами та впровадження норм Директиви ЄС 2008/98/ЄС, що підтверджує врахування кліматичних аспектів під час формування державної політики. Сукупність цих положень свідчить про перехід до проміжного етапу виконання критерію , оскільки сфера відходів уже має системно визначені цілі та інструменти для скорочення викидів, однак потребує подальшої деталізації секторальних механізмів та пришвидшення реалізації планових заходів.

¹⁷⁸ Затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 № 1353-р «Про затвердження Національного плану управління відходами до 2033 року та визнання такими, що втратили чинність, деяких актів».

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P4.B — Конкретні дії Національна політика, програми та плани детально описані в конкретних діях для досягнення загальних цілей пом'якшення наслідків для вибраного сектору	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	До Національного плану управління відходами на період до 2033 року Урядом України затверджено детальний План заходів з реалізації Національного плану управління відходами на 2025–2033 роки, який містить конкретизовані дії, строки та відповідальних виконавців щодо скорочення біовідходів, розвитку інфраструктури перероблення та компостування, зменшення обсягів захоронення, запровадження механізмів розширеної відповідальності виробника, створення схеми підтримки виробництва енергії з біовідходів та підвищення ефективності поводження з відходами на місцевому рівні. Наявність таких операційних заходів і визначених виконавців свідчить про те, що національна політика деталізована на рівні конкретних інструментів реалізації, однак процес упровадження цих заходів триває, що відповідає проміжному етапу виконання критерію.
		P4.C — Виклики для реалізації Національний уряд визначив проблеми, пов'язані з впровадженням політики та досягненням цілей для обраного сектору	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Національний Уряд визначив ключові проблеми, що суттєво ускладнюють досягнення цілей політики у сфері управління відходами , однак їх опрацювання перебуває лише на початковому етапі . Військова агресія Російської Федерації проти України спричинила різке зростання обсягів відходів, включно з уламками боєприпасів, пошкодженою технікою, великою кількістю будівельних відходів та іншими фрагментами руйнувань. Частина цих відходів має небезпечні властивості — зокрема містить азбест, важкі метали, токсичні медичні та хімічні компоненти. За даними Міндовкілля, станом на кінець 2023 року обсяг відходів від руйнувань перевищив 600 тис. т, що значно перевищує наявні спроможності системи перероблення та знешкодження. Національний план управління відходами на період до 2033 року також фіксує інші виклики: недостатню інфраструктуру для збирання й перероблення, нерозроблення належних логістичних рішень, нестачу фінансування, а також складність поводження з небезпечними складовими воєнних відходів. Сукупність цих проблем свідчить, що механізми реагування та подолання виявлених викликів ще перебувають на стадії формування, що відповідає початковому етапу виконання критерію.
		P4.D — Механізми моніторингу та оцінки Національний уряд створив механізми аналізу та моніторингу для оцінки результатів планів або програм, спрямованих на досягнення цілей пом'якшення наслідків для обраного сектору, та підтримки процесу розгляду та прийняття рішень	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Національний план управління відходами на 2025–2033 роки містить систему індикаторів для оцінки прогресу виконання заходів, що дає змогу здійснювати базовий моніторинг реалізації політик у сфері поводження з відходами. План визначає кількісні показники, строки їх досягнення та відповідальних виконавців, що створює основу для регулярного відстеження результатів, що відповідає проміжному етапу виконання критерію.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
2.5	P5. Сектори адаптації <i>Яка політика щодо адаптації до зміни клімату провадиться в секторах, які вважаються найбільш актуальними: сільське господарство та продовольча безпека, енергетика, управління ризиками стихійних лих</i>	Сільське господарство та продовольча безпека		
		P5.A — Розробка кліматичної політики Національний уряд запровадив державну політику для вирішення основних проблем, пов'язаних з адаптацією у вибраному секторі	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Уряд України розробив і схвалив комплексний стратегічний документ — <i>Стратегію розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року</i> , яка містить окрему Стратегічну ціль 5 «Кліматично розумне сільське господарство: пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація до нього» . У цьому документі визначені конкретні напрями державної політики щодо адаптації аграрного сектору до змін клімату : розвиток органічного виробництва; збереження біорізноманіття; відновлення та модернізацію меліоративних систем; впровадження сталих практик землекористування; розмінування та рекультивацію забруднених земель; розвиток виробництва біогазу; застосування інноваційних технологій та систем моніторингу земель і ґрунтів. Стратегія також передбачає узгодження політики з нормами ЄС у сфері кліматичних заходів, охорони довкілля та санітарно-фітосанітарних вимог.
		P5.B — Конкретні дії Національна політика, програми та плани детально описані в конкретних діях для досягнення загальних цілей адаптації для обраного сектору адаптації	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Уряд України визначив напрями адаптації у сільському господарстві в межах <i>Стратегії розвитку сільського господарства на період до 2030 року</i> , включно з впровадженням енергозберігаючих та метанопоглинаючих технологій, розвитком біогазу та біометану, стимулюванням органічного виробництва, модернізацією систем зрошення та осушення, використанням деградованих земель для біоенергетичних культур, застосуванням вдосконалених технологій внесення добрив і розвитком кліматично орієнтованих практик землеробства. Стратегія також передбачає обов'язок розробити окремий план заходів з адаптації сільського господарства до змін клімату у IV кварталі 2026 року . Тобто, ці напрями ще не трансформовані в деталізовані, узгоджені та затверджені операційні заходи , необхідні для повноцінного виконання політики.
		P5.C — Проблеми впровадження Національний уряд визначив проблеми, пов'язані з впровадженням політики та досягненням цілей для обраного сектору	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	Уряд України не сформував окремого, цілісного переліку проблем , що безпосередньо перешкоджають впровадженню адаптаційної політики в сільському господарстві. У <i>Стратегії розвитку сільського господарства на період до 2030 року</i> визначено низку загальних викликів сектора — деградація ґрунтів, мінування земель через військову агресію Російської Федерації проти України, водний дефіцит, потреба в модернізації зрошення, забруднення земельних ресурсів тощо. Проте ці явища описані як галузеві проблеми , а не як перешкоди впровадженню адаптації чи практичного виконання адаптаційних цілей. Так само, <i>Операційний план заходів з реалізації у 2025–2027 роках Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року</i> передбачає лише формування планів адаптації та секторальні заходи. Відповідно проблеми, пов'язані з адаптацією до змін клімату, та механізми реагування на такі перешкоди також не визначені. Отже, це свідчить про невизначення проблем впровадження політики адаптації , що відповідає рівню без прогресу .

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P5.D — Механізми моніторингу та оцінки Національний уряд створив механізми аналізу та моніторингу для оцінки результатів політики, спрямованої на досягнення цілей адаптації для обраного сектору, та підтримки процесу огляду та прийняття рішень	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Уряд України сформував базові механізми моніторингу й оцінювання реалізації політики у сфері сільського господарства , що охоплюють і питання адаптації до зміни клімату. Зокрема, моніторинг та оцінка результатів реалізації <i>Стратегії розвитку сільського господарства на період до 2030 року</i> проводиться Мінагрополітики, іншими центральними органами виконавчої влади за участю інститутів громадянського суспільства та міжнародних організацій. Водночас механізми моніторингу ще перебувають на стадії розвитку. Система не містить спеціалізованих показників та методик оцінки результативності саме кліматичної адаптації у аграрному секторі , а також не передбачає повноцінного аналізу ефективності окремих адаптаційних заходів. Незавершення створення секторального плану адаптації (який має бути розроблений до 2026 року) обмежує можливість формування повної системи оцінювання, заснованої на чітких індикаторах, ризиках та доказових даних. Таким чином, створено ключові елементи моніторингу та регулярної звітності, проте вони ще не є комплексними для повноцінної оцінки результатів адаптаційної політики, що відповідає проміжному етапу виконання критерію .
		Енергетика		
		P5.A — Розробка кліматичної політики Національний уряд запровадив державну політику для вирішення основних проблем, пов'язаних з адаптацією у вибраному секторі	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Уряд України сформував загальнонаціональну політику в сфері енергетики та клімату, яка включає компоненти адаптації , але ще не забезпечує повністю розгорнуту секторальну політику адаптації, що відповідає проміжному етапу виконання критерію . <i>Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року</i> ¹⁷⁹ визначає ключові цілі, зокрема скорочення викидів ПГ, кліматичну нейтральність енергетичного сектору, збільшення частки відновлювальних джерел енергії та посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату як одну з основних цілей у площині декарбонізації.

¹⁷⁹ Схвалений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р «Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року» (не є загальнодоступним).

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P5.B — Конкретні дії Національна політика, програми та плани детально описані в конкретних діях для досягнення загальних цілей адаптації для обраного сектору адаптації	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Уряд України визначив широкий перелік конкретних дій, які спрямовані на досягнення кліматичних і адаптаційних цілей. Водночас частина з них ще перебуває у процесі впровадження, а адаптаційні дії потребують подальшої інтеграції на рівні окремих секторів економіки. Тому рівень відповідності критерію відповідає проміжному етапу . Зокрема, <i>Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року</i> містить детально описані заходи щодо підвищення енергоефективності в ключових секторах економіки — від житлового фонду до промисловості та транспорту. План охоплює практичні інструменти: упровадження енергоефективних технологій, розвиток енергоменеджменту, модернізацію інфраструктури, скорочення енергетичних втрат та підтримку інноваційних рішень. Ці дії сприяють зменшенню вразливості до ризиків і є елементами адаптаційної стійкості держави. У <i>Національному плані з енергетики та клімату на період до 2030 року</i> визначено комплекс конкретних політик і заходів у сфері декарбонізації, енергетичної безпеки та кліматичної адаптації. Документ містить перелік практичних дій, які охоплюють розвиток відновлюваної енергетики, зниження рівня залежності від викопного палива, удосконалення управління викидами, підвищення стійкості секторів та реалізацію національної кліматичної стратегії.
		P5.C — Проблеми впровадження Національний уряд визначив проблеми, пов'язані з впровадженням політики та досягненням цілей для обраного сектору	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Уряд України визнає, що військова агресія Російської Федерації проти України суттєво ускладнює реалізацію державної політики у сфері енергетики та клімату, зокрема досягнення адаптаційних цілей. Руйнування енергетичних об'єктів, атаки на електростанції, газотранспортні мережі та іншу критичну інфраструктуру створюють системні ризики для функціонування енергетичної системи , що безпосередньо впливає на здатність впроваджувати заходи, передбачені державними планами. Такі руйнування посилюють енергетичну нестабільність, обмежують доступ до ключових ресурсів, знижують стійкість секторів та зумовлюють необхідність спрямовувати ресурси на відновлення замість реалізації стратегічних кліматичних заходів. Разом із тим документи, що визначають політику — <i>Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року</i> та <i>Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року</i> — не містять окремого систематизованого переліку бар'єрів чи аналізу проблем впровадження адаптаційної політики . У них немає формального визначення перешкод щодо виконання заходів адаптації чи досягнення відповідних цілей у секторальному розрізі. Визначені в реальності проблеми (руйнування інфраструктури, дефіцит інвестицій, перебої в енергопостачанні) відображені опосередковано, але не сформульовані як офіційний урядовий перелік викликів для реалізації адаптаційної політики. Отже, на основі документів формалізовані проблеми впровадження не визначені , що відповідає початковому етапу виконання критерію .

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P5.D — Механізми моніторингу та оцінки Національний уряд створив механізми аналізу та моніторингу для оцінки результатів політики, спрямованої на досягнення цілей адаптації для обраного сектору, та підтримки процесу огляду та прийняття рішень	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	У межах Національного плану дій з енергоефективності на період до 2030 року визначено базові механізми звітування та обміну інформацією щодо реалізації заходів : центральні органи виконавчої влади щороку не пізніше 31 березня подають дані про стан виконання плану, Державне агентство з енергоефективності узагальнює ці результати і передає їх Уряду України для подальшого розгляду та прийняття рішень. Таким чином, сформовано первинну систему моніторингу національної політики в частині енергоефективності, яка опосередковано підтримує досягнення кліматичних цілей. Водночас спеціалізованих механізмів моніторингу саме адаптаційної політики в обраному секторі Урядом України не визначено. Наявні механізми забезпечують лише частковий, фрагментований моніторинг, спрямований переважно на енергоефективність, а не на повноцінне відстеження адаптаційних результатів. З огляду на це механізми моніторингу адаптаційної політики перебувають на початковому етапі , оскільки є лише базовий обсяг звітності, але відсутня розгорнута система оцінювання результатів адаптаційних заходів та прийняття відповідних управлінських рішень.
		Управління ризиками стихійних лих		
		P5.A — Розробка кліматичної політики Національний уряд запровадив державну політику для вирішення основних проблем, пов'язаних з адаптацією у вибраному секторі	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Уряд України сформував базову нормативну та інституційну основу для реагування на надзвичайні ситуації та окремі ризики, пов'язані зі зміною клімату . В Україні функціонує комплексна система планів, політик і програм готовності до катастроф на центральному та регіональному рівнях. Затверджено <i>План реагування на надзвичайні ситуації державного рівня</i> ¹⁸⁰ , розроблено щорічні плани основних заходів цивільного захисту, а також <i>методичні рекомендації щодо планування цивільного захисту на особливий період</i> ¹⁸¹ . На регіональному рівні кожна область затверджує власні плани реагування та реалізує програми запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Ці документи формують рамкову політику, спрямовану на посилення готовності до криз та реагування на шкідливі наслідки небезпечних явищ. Водночас система оцінки та врахування ризиків, включно з ризиками, що посилюються зміною клімату, залишається неповною ¹⁸² . Наявні урядові методики охоплюють окремі види загроз — зокрема затоплення та пожежну небезпеку — однак не створена комплексна національна стратегія оцінки всіх природних і техногенних ризиків з урахуванням кліматичних змін . Цей рівень розвитку політики відповідає проміжному етапу виконання критерію .

¹⁸⁰ Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 року № 223 «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня».

¹⁸¹ Наказом Державної служби України з надзвичайних ситуацій від 19.03.2024 № 302 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення планів цивільного захисту на особливий період суб'єктами господарювання».

¹⁸² Звіт про результати аудиту ефективності на тему «Зниження ризиків катастроф — заходи з адаптації до зміни клімату», затверджений рішенням Рахункової палати від 19.12.2024 № 58-3.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		P5.B — Конкретні дії Національна політика, програми та плани детально описані в конкретних діях для досягнення загальних цілей адаптації для обраного сектору адаптації	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	В Україні визначено низку конкретних заходів, спрямованих на зменшення ризиків катастроф, у тому числі тих, що посилюються зміною клімату. Центральний рівень політики забезпечено нормативно-правовою базою цивільного захисту, щорічними планами основних заходів та впровадженням окремих інструментів розбудови стійкості — системи раннього попередження, формування матеріальних резервів, проведення превентивних заходів та інформаційної роботи з населенням. Ці дії відображають прагнення держави забезпечити практичну реалізацію політики адаптації. Повнота впровадження цих заходів є нерівномірною. Частина областей не розробила власних стратегій адаптації або не включила відповідні заходи до регіональних стратегій розвитку, що знижує узгодженість дій між рівнями управління. Система раннього попередження функціонує, але потребує модернізації та розширення покриття, особливо на місцевому рівні. Таким чином, наявність визначених і частково реалізованих дій підтверджує рух у напрямку практичного впровадження адаптаційної політики, однак їхня неповнота, нерівномірність та ресурсні обмеження свідчать, що рівень виконання критерію відповідає проміжному етапу.
		P5.C — Проблеми впровадження Національний уряд визначив проблеми, пов'язані з впровадженням політики та досягненням цілей для обраного сектору	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Уряд України визначив низку проблем, які суттєво обмежують ефективність впровадження політики з управління ризиками та досягнення її цілей. Ключовими викликами є нестворення єдиної, повноцінно функціонуючої системи управління ризиками, фрагментарність підходів різних органів влади та нестача достовірних, регулярних даних для комплексної оцінки ризиків, спричинених зміною клімату. Наявні системи раннього попередження працюють обмежено, їхнє технічне оснащення та покриття територій недостатні для ефективного реагування на надзвичайні ситуації. Процес організації евакуації також ускладнюється через недостатню взаємодію між органами влади, недоліки у плануванні та недостатню готовність населення. Запровадження координаційних штабів покращує умови для проведення евакуації, однак потребує подальшого вдосконалення та узгодження з іншими елементами системи цивільного захисту. Таким чином, проблеми імплементації політики чітко визначені та частково відображені у національних і міжнародних звітностях, однак значна частина їх залишається невирішеною. Це відповідає проміжному етапу виконання критерію.
		P5.D — Механізми моніторингу та оцінки Національний уряд створив механізми аналізу та моніторингу для оцінки результатів політики, спрямованої на досягнення цілей адаптації для обраного сектору, та підтримки процесу огляду та прийняття рішень	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	Проведений аудит засвідчує, що в Україні не сформовано системних, сталих і комплексних механізмів моніторингу та оцінки результатів політики адаптації до зміни клімату у сфері управління ризиками катастроф. Не визначені національні індикатори, методики чи централізована система збору інформації, яка б забезпечувала регулярну оцінку ефективності впровадження заходів, давала змогу порівнювати динаміку ризиків та підтримувала процес прийняття рішень. Військова агресія Російської Федерації проти України суттєво ускладнила можливість створення або функціонування таких механізмів. У регіонах, що перебувають у зоні бойових дій або тимчасово окуповані, моніторинг природних і техногенних ризиків фактично неможливий. Руїнування інфраструктури, знищення лісових масивів, забруднення територій вибухонебезпечними та токсичними речовинами, а також екологічні збитки створюють додаткові ризики, які не можуть бути повноцінно оцінені та відстежені в умовах військової агресії Російської Федерації проти України. Таким чином, неформованість національних інструментів моніторингу та оцінки, а також неможливість їх повноцінного функціонування в умовах військової агресії Російської Федерації проти України свідчать про те, що рівень виконання критерію відповідає етапу без прогресу.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
3. Якою мірою забезпечено фінансування кліматичних заходів				
3.1	Г1. Внутрішнє кліматичне фінансування Які плани, пов'язані з національними кліматичними цілями, має уряд, чи забезпечив він кошти для досягнення цих цілей, а також чи має механізми для відстеження та звітування про кошти	Г1.А — Планування та бюджетування Національний уряд має бюджети, що відповідають його внутрішнім кліматичним цілям, планам чи стратегіям	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Урядом України на 2021–2025 роки планувалось фінансування заходів з пом'якшення наслідків зміни клімату, однак воно здійснювалось лише у 2021 році, що відповідає проміжному етапу реалізації критерію. У 2021 році фінансування заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів здійснювалось за рахунок бюджетної програми «Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату» (КПКВК 2701530, головний розпорядник Міндовкілля). За рахунок цієї бюджетної програми профінансовано проекти цільових екологічних (зелених) інвестицій, зокрема з модернізації, відновлюваної енергетики та оновлення рухомого складу у сумі 195,9 млн гривень. Через військову агресію Російської Федерації проти України відбір та фінансування проектів цільових екологічних (зелених) інвестицій у 2022–2024 роках не здійснювався. Відбір проектів поновлено у II півріччі 2025 року. Станом на 21.10.2025 залишок коштів від продажу одиниць (частин) установленної кількості становить 19,1 млн євро (на рахунку Державного експортно-імпортного банку України) та 6,9 млн грн (на рахунку Державної казначейської служби України). Кліматичним законом передбачено, що Стратегія адаптації до зміни клімату та секторальні програмні документи визначають, зокрема, обсяги та джерела фінансування. Однак ці документи ще не розроблені, а чинні стратегічні документи не містять таких даних. Отже, цільове фінансування заходів з адаптації соціально-економічних секторів до змін клімату наразі не здійснюється. Разом з цим протягом 2021–2024 років та станом на 01.08.2025 на проекти, пов'язані з пом'якшенням наслідків та адаптацією до змін клімату, виділялись кошти з Фонду енергоефективності та Державного фонду декарбонізації та енергоефективної трансформації¹⁸³.

¹⁸³ Головний розпорядник — Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України. Аудит цих коштів заплановано здійснити у 2026 році.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		F1.B — Визначення та відстеження прямого фінансування Визначене пряме та непряме фінансування, яке відстежується	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	В Україні, попри законодавчу невизначеність, є розуміння прямого фінансування та воно відстежується, що відповідає проміжному етапу реалізації критерію. Прямим фінансуванням вважається фінансування заходів, спрямованих на досягнення цілей державної кліматичної політики. Кліматичний закон покладає обов'язок здійснювати моніторинг реалізації політик та заходів щодо пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптації до неї, а також реалізації державної кліматичної політики на Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища (до 24.07.2025 — Міндовкілля, з 22.09.2025 — Мінекономіки). Разом з цим, через відсутність затвердженого порядку моніторингу, наразі він не здійснюється. Як наслідок, відстеження прямого фінансування здійснюється кожним центральним органом виконавчої влади в межах виділених йому бюджетних коштів, однак узагальнюючої інформації немає.
		F1.C — Визначення та відстеження непрямого фінансування F1.D — Звітність Національний уряд має механізми для публічного звітування про внутрішнє кліматичне фінансування та опублікував звіти про внутрішні витрати на кліматичне фінансування	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Немає визначення непрямого фінансування у нормативно-правовій базі України та саме фінансування не відстежується. Попри те, що поняття непрямого фінансування кліматичних заходів юридично не визначене , до нього можуть належати інфраструктурні та бюджетні витрати, які мають позитивний кліматичний ефект (наприклад, модернізація комунальних тепломереж, реконструкція енергетичних систем, що підтримують декарбонізацію). Таким чином, з метою уникнення неоднозначності під час узагальнення даних щодо фінансування кліматичних заходів, законодавчого врегулювання потребує поняття непрямого фінансування. В Україні створені механізми публічного звітування, однак звіти публікуються в розрізі бюджетних програм, а не визначених політик, що відповідає початковому етапу реалізації критерію.
3.2	F3. Міжнародне кліматичне фінансування (країни-отримувачі) Якою мірою Уряд України визначив фінансові потреби, мобілізував фінансування міжнародних організацій для проєктів з пом'якшення наслідків зміни клімату або адаптації	F3.A — Оцінка потреб Національний уряд визначив потреби у міжнародному фінансуванні кліматичних заходів	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Урядом України визначено потребу у фінансуванні, однак дані застарілі та не розподілені за джерелами, що відповідає початковому етапу реалізації критерію. Відповідно до Дворічного звіту про прозорість, поданого до Секретаріату РКЗК ООН 29.10.2025, для переходу України до кліматично нейтральної економіки необхідно до 2030 року залучити близько 102 млрд євро капітальних інвестицій . Зазначену потребу у фінансуванні визначено ще у 2021 році та без розподілу на внутрішні / зовнішні джерела. Враховуючи важливість фінансової стратегії для досягнення цілей другого НВВ, розрахунки фінансової потреби мають бути уточнені, в тому числі за джерелами фінансування, зокрема міжнародного. Отже, визначена потреба у фінансуванні кліматичних заходів потребує уточнення та розподілу за джерелами фінансування.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		F3.B — Виявлено та мобілізовано джерела Національний уряд має можливість визначати та мобілізувати джерела фінансування заходів зі зміни клімату. Національний уряд зміг мобілізувати ці джерела фінансування заходів зі зміни клімату	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Уряд України має механізми для мобілізації міжнародного кліматичного фінансування, однак обсяги мобілізованих ресурсів незначні , що відповідає початковому етапу реалізації критерію. В Україні доступна низка механізмів та інструментів для визначення та мобілізації джерел фінансування дій у сфері клімату. Найбільшими фінансовими донорами кліматичних проєктів в Україні є міжнародні фінансові організації, зокрема Європейський банк реконструкції та розвитку та Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Уряди європейських та інших розвинених країн також беруть активну участь у підтримці кліматичних проєктів. Відповідно до даних Дворічного звіту щодо прозорості у 2021 році в Україні реалізовано 147 проєктів, пов'язаних із кліматом , на суму 1,1 млн дол. США . У 2022 році кількість проєктів зросла до 171, але фінансування зменшилося до 0,7 млн дол. США . Зміни у розмірі фінансування пов'язані насамперед із початком військової агресії Російської Федерації проти України та, у таких обставинах, зі змінами пріоритетів підтримки. В умовах значної шкоди, завданої енергетичній системі України ракетними та дронними атаками, енергетичний сектор країни став пріоритетом як для держави, так і для міжнародних партнерів. Таким чином, обсяги мобілізованого кліматичного фінансування з міжнародних джерел у 2021–2022 роках незначні та не мали впливу на досягнення кліматичних цілей.
		F3.D — Звітність Національний уряд має можливості та механізми для контролю за розподілом фінансування кліматичних заходів	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	Відповідно до вимог Паризької угоди дані про отриману та необхідну міжнародну фінансову допомогу для виконання кліматичних заходів мають подаватись у Дворічних звітах з прозорості. На момент проведення оцінки із застосуванням інноваційного інструменту ClimateScanner INTOSAI, станом на 01.08.2025, лише тривала підготовка звіту .
3.3	F4. Національні і міжнародні механізми Які інструменти має національний уряд для мобілізації приватних фінансів для підтримки заходів зі зменшення наслідків зміни клімату та адаптації	F4.A — Механізми мобілізації Національний уряд має механізми або стимули для мобілізації приватного фінансування кліматичних заходів	Проміжний етап (6,66) Відповідає критерію частково	Механізми для мобілізації приватного фінансування в Україні розроблені, що відповідає проміжному етапу реалізації критерію. Наразі приватні інвестиції залучаються до кліматичних проєктів в Україні через кредитні лінії, гарантії, фонди акцій, зелені облігації та вуглецеві ринки. Для цього використовуються різні механізми — від проєктного фінансування до змішаного фінансування, зелених облігацій та імпакт-інвестування. Ключовим механізмом є змішане фінансування, яке дає можливість компенсувати ризики бізнесу і забезпечує доступ до капіталу в умовах військової агресії Російської Федерації проти України. Перегляд залученого фінансування та переліку проєктів доступний/можливий через Український кліматичний офіс ¹⁸⁴ , який допомагає виявляти інвестиційні можливості та стимулювати інвесторів через навчання та аналітику. Мінекономіки разом з аналітичним центром DiXi Group та Офісом зеленого переходу розробило цифровий каталог «Зелена платформа» ¹⁸⁵ , який містить дані про понад 60 програм зеленого фінансування для бізнесу, громад та підприємств.

¹⁸⁴ Проєкти. Офіційний сайт Міжнародної кліматичної ініціатива (IKI). [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://iki-ukraine.org/ua/projects//>.
¹⁸⁵ Вебсайт Зелена платформа. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://greenplatform.madeinukraine.gov.ua/>.

№ з/п	Група компонентів ClimateScanner, питання аудиту	Компонент ClimateScanner, критерії аудиту	Оцінка ClimateScanner (числова оцінка), відповідність критерію	Результати виконання
		F4.B — Відстеження приватних фінансів Національний уряд відстежує приватні механізми фінансування кліматичних заходів	Початковий етап (3,33) Відповідає критерію частково	Урядом України не відстежується приватне фінансування кліматичних заходів , однак інформація доступна на офіційних сайтах, що відповідає початковому етапу реалізації критерію. Відповідно до офіційних джерел, відстежено кілька проєктів із залученням приватних інвестицій. Крім того, міжнародна ініціатива «Програма відстеження фінансування клімату» (Climate Finance Tracking Program) ¹⁸⁶ надає огляд фінансових потоків для декарбонізації та адаптації. Ця ініціатива систематично збирає дані про обсяги державного та приватного фінансування та щорічно публікує відповідні звіти та аналітичні огляди. Інформація про обсяги приватного фінансування кліматичних заходів органами виконавчої влади не збирається та не узагальнюється .
		F4.C — Звітування Національний уряд звітує та поширює інформацію про приватне фінансування кліматичних заходів	Без прогресу (0) Не відповідає критерію	Узагальнена інформація про обсяги та джерела фінансування кліматичних заходів за рахунок приватних інвестицій в Україні не публікується .

¹⁸⁶ CPI's Climate Finance Tracking Program provides the most comprehensive data and insights into finance flows supporting climate change mitigation and adaptation outcomes. [Електронний ресурс]. Доступний з: <https://www.climatepolicyinitiative.org/the-programs/climate-finance-tracking/>.





**МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ,
ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
Мінекономіки**

вул. М. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044) 200-47-53, факс (044) 253-63-71,
e-mail: meconomy@me.gov.ua, сайт: www.me.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 37508596

від _____ 20__ р. № _____

На № 03-3668 від 28.11.2025

Рахункова палата

Щодо проєкту Звіту

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України (далі – Мінекономіки) розглянуло проєкт Звіту про результати аудиту відповідності на тему «Оцінка національної політики та заходів України щодо зміни клімату із застосуванням інноваційного інструменту ClimateScanner INTOSAI» (далі – проєкт Звіту), наданого листом Рахункової палати від 28.11.2025 № 03-3668, та інформує.

Мінекономіки позитивно оцінює результати аудиту, виконаного Рахунковою палатою з метою надання оцінки відповідності національної політики та заходів України у сфері зміни клімату вимогам Рамковій конвенції ООН про зміну клімату, Кіотському протоколу та Паризькій угоді, та підтримує необхідність системного вдосконалення інструментів державної кліматичної політики.

Разом із тим надаємо наступні зауваження та пропозиції до проєкту Звіту.

1) Проєкт Звіту містить завдання щодо визначення секторальних програмних документів із зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів та збільшення обсягів видалення парникових газів поглиначами (у тому числі визначення цілей, індикаторів, інструментів впровадження та механізмів координації), виконання якого покладено виключно на Мінекономіки. У цьому зв'язку слід зазначити, що розроблення секторальних програмних документів належить до компетенції відповідних ЦОВВ. Мінекономіки може забезпечувати загальну координацію та надавати методологічну підтримку у розробленні відповідних секторальних програмних документів, проте не має повноважень і ресурсів для їх самостійного формування.

Рахункова палата
№ 3052/05 від 04.12.2025 17:29



ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач **Зубович Ігор Олегович**

Сертифікат 3FAA9288358EC00304000000553B3C003034E700

Дійсний з 08.08.2025 0:00:00 по 07.08.2027 23:59:59

Мінекономіки



6701-06/84105-03 від 04.12.2025

Пропонуємо уточнити у рекомендаціях проєкту Звіту, що розроблення секторальних програмних документів має здійснюватися комплексно за участю інших ЦОВВ, відповідальних за формування політик та державних програм у відповідній сфері (зокрема, Міненерго, Мінрозвитку, МОЗ), а Мінекономіки виконує координуючу та методологічну функцію.

2) Проєкт Звіту містить завдання щодо визначення методології ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату, та інтегрування принципів кліматичної справедливості у стратегічні документи, виконання якого покладено виключно на Мінекономіки. Однак зазначене завдання має виразний соціально-демографічний та медичний характер. Методологія ідентифікації вразливих груп населення ґрунтується на оцінці стану здоров'я, соціальних ризиків, демографічних характеристик, епідеміологічних факторів, соціальної нерівності, доступу до медичних та соціальних послуг. Визначення таких груп та оцінка їх чутливості до кліматичних ризиків належить до сфери компетенції МОЗ, а також частково – Мінсоцполітики, які володіють профільними даними. Принципи кліматичної справедливості стосуються не лише економічних аспектів, а насамперед охорони здоров'я, соціального захисту, гендерного виміру, гуманітарної безпеки, що потребує міжвідомчої участі. Мінекономіки може забезпечити інтеграцію зазначених принципів у стратегічні документи економічного та відновлювального планування, проте не може самостійно формувати медичну чи соціальну методологію.

Пропонуємо уточнити у рекомендаціях проєкту Звіту, що визначення методології ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату, та інтегрування принципів кліматичної справедливості у стратегічні документи має здійснюватися під керівництвом МОЗ у співпраці з Мінсоцполітики та Мінекономіки.

3) Проєкт Звіту містить завдання щодо оновлення Національної економічної стратегії на період до 2030 року з врахування цілей досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. У цьому зв'язку слід зазначити, що питання низьковуглецевого розвитку, адаптації до зміни клімату та відповідної трансформації економічної моделі є взаємопов'язаними та наскрізними. Зокрема, положення щодо кліматичної нейтральності, виконання міжнародних зобов'язань (у тому числі в рамках європейської інтеграції) та Цілей сталого розвитку вже інтегровано в структуру проєктів стратегічних документів, робота над якими триває. Зазначені процеси відбуваються з урахуванням необхідності

уникнення дублювання завдань та забезпечення єдності стратегічного планування.

Таким чином, порушене у рекомендаціях проєкту Звіту завдання фактично вже реалізуються в рамках розробки Довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку до 2050 року, що знаходиться на фінальній стадії розробки.

Мінекономіки готове до подальшої співпраці та опрацювання проєкту Звіту з урахуванням наданих зауважень та пропозицій.

Разом з тим інформуємо, що в обговоренні проєкту Звіту візьмуть участь виконувач обов'язків начальника управління з питань зміни клімату – Ольга КОЛЕСНИКОВА (+38 050 426 59 86, o.kolesnikova@me.gov.ua) та головний спеціаліст відділу формування кліматичної політики управління з питань зміни клімату – Юлія МАРЧЕНКО (+38 066 068 27 12, xijnyak17@gmail.com).

Заступник Міністра економіки,
довкілля та сільського господарства

Ігор ЗУБОВИЧ

ДОВІДКА

про результати розгляду зауважень та пропозицій до проєкту Звіту про результати аудиту відповідності на тему «Оцінка національної політики та заходів України щодо зміни клімату із застосуванням інноваційного інструменту ClimateScanner INTOSAI»

(зауваження до проєкту Звіту надані Міністерством економіки, довкілля та сільського господарства України (лист від 04.12.2025 № 6701-06/84105-03))

№ з/п	Положення проєкту Звіту, до якого є зауваження у посадові особи об'єкта контролю	Зауваження та коментарі посадової особи об'єкта контролю (у редакції першоджерела)	Рішення, прийняте за результатами розгляду зауваження	Обґрунтування прийнятого рішення
Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України (далі – Мінекономіки)				
1	Стор. 59 проєкту Звіту: Кабінету Міністрів України доручити Мінекономіки та іншим центральним органам виконавчої влади, розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкти законодавчих, нормативних та організаційно-розпорядчих актів, якими: визначити та затвердити секторальні програмні документи щодо зменшення обсягів антропогенних викидів	Проект Звіту містить завдання щодо визначення секторальних програмних документів із зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів та збільшення обсягів видалення парникових газів поглиначами (у тому числі визначення цілей, індикаторів, інструментів впровадження та механізмів координації), виконання якого покладено виключно на Мінекономіки. У цьому зв'язку слід зазначити, що розроблення секторальних програмних документів належить до компетенції відповідних ЦОВВ. Мінекономіки може забезпечувати загальну координацію та надавати методологічну підтримку у розробленні відповідних секторальних програмних документів, проте не має повноважень і ресурсів для їх самостійного формування. Пропонуємо уточнити у рекомендаціях проєкту Звіту, що розроблення секторальних	Враховано	Відповідно до Закону України «Про основні засади державної кліматичної політики»: - Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику економічного, соціального розвитку і торгівлі: розробляє секторальні плани зменшення обсягів антропогенних викидів парникових газів (далі – ПГ) та збільшення обсягів видалення ПГ поглиначами, секторальні програмні документи щодо адаптації до зміни клімату та плани дій до них відповідно до своїх повноважень; - Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в електроенергетичному, ядерно-промисловому, вугільно-промисловому, торфодобувному, нафтогазовому та нафтогазопереробному комплексі: розробляє секторальні плани зменшення обсягів антропогенних викидів ПГ та збільшення обсягів

№ з/п	Положення проєкту Звіту, до якого є зауваження у посадові особи об'єкта контролю	Зауваження та коментарі посадової особи об'єкта контролю (у редакції першоджерела)	Рішення, прийняте за результатами розгляду зауваження	Обґрунтування прийнятого рішення
	парникових газів та збільшення обсягів видалення парникових газів поглиначами	програмних документів має здійснюватися комплексно за участю інших ЦОВВ, відповідальних за формування політик та державних програм у відповідній сфері (зокрема, Міненерго, Мінрозвитку, МОЗ), а Мінекономіки виконує координуючу та методологічну функцію		видалення ПГ поглиначами, секторальні програмні документи щодо адаптації до зміни клімату та плани дій до них відповідно до своїх повноважень; - інші центральні органи виконавчої влади: розробляють секторальні плани зменшення обсягів антропогенних викидів ПГ та збільшення обсягів видалення ПГ поглиначами, секторальні програмні документи щодо адаптації до зміни клімату та плани дій до них. <u>Рекомендацію викладено в редакції:</u> Кабінету Міністрів України: 1.3. Доручити Мінекономіки та іншим заінтересованим центральним органам виконавчої влади, відповідальним за формування державної політики у відповідній сфері (зокрема, Міністерству енергетики України (далі – Міненерго), Міністерству розвитку громад та територій України (далі – Мінрозвитку), Міністерству охорони здоров'я України (далі – МОЗ)), розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкти нормативно-правових та організаційно-розпорядчих актів щодо: визначення секторальних програмних документів щодо зменшення обсягів антропогенних викидів ПГ та збільшення обсягів видалення ПГ поглиначами, якими: визначити цілі, індикатори та інструменти

№ з/п	Положення проєкту Звіту, до якого є зауваження у посадовій особи об'єкта контролю	Зауваження та коментарі посадової особи об'єкта контролю (у редакції першоджерела)	Рішення, прийняте за результатами розгляду зауваження	Обґрунтування прийнятого рішення
				впровадження; передбачити механізми міжсекторальної координації реалізації кліматичної політики; визначення секторальних програмних документів щодо адаптації до зміни клімату
2	Стор. 59 проєкту Звіту «Кабінету Міністрів України доручити Мінекономіки та іншим центральним органам виконавчої влади, розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкти законодавчих, нормативних та організаційно-розпорядчих актів, якими: • визначити та затвердити методологію ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату, та інтегрувати принципи кліматичної	Проект Звіту містить завдання щодо визначення методології ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату, та інтегрування принципів кліматичної справедливості у стратегічні документи, виконання якого покладено виключно на Мінекономіки. Однак зазначене завдання має виразний соціально-демографічний та медичний характер. Методологія ідентифікації вразливих груп населення ґрунтується на оцінці стану здоров'я, соціальних ризиків, демографічних характеристик, епідеміологічних факторів, соціальної нерівності, доступу до медичних та соціальних послуг. Визначення таких груп та оцінка їх чутливості до кліматичних ризиків належить до сфери компетенції МОЗ, а також частково – Мінсоцполітики, які володіють профільними даними. Принципи кліматичної справедливості стосуються не лише економічних аспектів, а насамперед охорони здоров'я, соціального захисту, гендерного виміру, гуманітарної безпеки, що потребує міжвідомчої участі. Мінекономіки може забезпечити	Враховано	Визначення вразливих груп населення та оцінка їх чутливості до кліматичних ризиків належить до сфери компетенції МОЗ, а також частково – Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України (далі – Мінсоцполітики), які володіють профільними даними. <u>Рекомендацію викладено в редакції:</u> Кабінету Міністрів України: 1.4. Доручити МОЗ у співпраці з Мінсоцполітики і Мінекономіки розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкт нормативно-правового акта щодо визначення методології ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату

№ з/п	Положення проєкту Звіту, до якого є зауваження у посадові особи об'єкта контролю	Зауваження та коментарі посадової особи об'єкта контролю (у редакції першоджерела)	Рішення, прийняте за результатами розгляду зауваження	Обґрунтування прийнятого рішення
	справедливості у стратегічні документи	інтеграцію зазначених принципів у стратегічні документи економічного та відновлювального планування, проте не може самостійно формувати медичну чи соціальну методологію. Пропонуємо уточнити у рекомендаціях проєкту Звіту, що визначення методології ідентифікації вразливих груп населення, найбільш чутливих до впливу зміни клімату, та інтегрування принципів кліматичної справедливості у стратегічні документи має здійснюватися під керівництвом МОЗ у співпраці з Мінсоцполітики та Мінекономіки		
3	Стор. 59 проєкту Звіту: «Кабінету Міністрів України доручити Мінекономіки та іншим центральним органам виконавчої влади, розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проєкти законодавчих, нормативних та організаційно-розпорядчих актів, якими: оновити Національну економічну	Проєкт Звіту містить завдання щодо оновлення Національної економічної стратегії на період до 2030 року з врахування цілей досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. У цьому зв'язку слід зазначити, що питання низьковуглецевого розвитку, адаптації до зміни клімату та відповідної трансформації економічної моделі є взаємопов'язаними та наскрізними. Зокрема, положення щодо кліматичної нейтральності, виконання міжнародних зобов'язань (у тому числі в рамках європейської інтеграції) та Цілей сталого розвитку вже інтегровано в структуру проєктів стратегічних документів, робота над якими триває. Зазначені процеси відбуваються з урахуванням необхідності	Враховано	Враховано як пояснення, що не змінює фактів, викладених у проєкті Звіту, та не спростовує необхідності перегляду Національної економічної стратегії на період до 2030 року, як це встановлено абзацом сьомим пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 року № 179 «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року»

№ з/п	Положення проєкту Звіту, до якого є зауваження у посадові особи об'єкта контролю	Зауваження та коментарі посадової особи об'єкта контролю (у редакції першоджерела)	Рішення, прийняте за результатами розгляду зауваження	Обґрунтування прийнятого рішення
	стратегію на період до 2030 року з урахуванням цілей досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року	уникнення дублювання завдань та забезпечення єдності стратегічного планування. Таким чином, порушене у рекомендаціях проєкту Звіту завдання фактично вже реалізуються в рамках розробки Довгострокової стратегії низьковуглецевого розвитку до 2050 року, що знаходиться на фінальній стадії розробки		

Заступник Голови Рахункової палати

Сергій КЛЮЧКА